

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 1 (57)

ХАРКІВ

1 СІЧНЯ 1930 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Обіжник ЦАУ в справі використання архматеріалів для потреб народного господарства. Обіжник ЦАУ в справі обліку архчастин. Обіжник ЦАУ в справі відокремлення утиль-матеріалів. Обіжник ЦАУ з витягом із постанови Секретаріату ВУЦВК про точне дотримання директив ЦАУ в справі відокремлення непотрібних архівних матеріалів. Висновок ЦАУ на доповідь про обслідування стану Запорізького Окрарху.

II. Інформаційна частина.

Розвиток народного господарства і архівні джерела. За кращу роботу. Стан архчастин. Треба підтягнутися.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Обіжно.

До всіх Центральних і Краєвих Історичних Архівів, Окрархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 42 об. з 19-XII-1929 р.).

На сучасний момент архівні органи УСРР сконцентрували до своїх архівосховищ силу архівних матеріалів, що мають не тільки велике науково-історичне значення, а й практичне. Отже, таким чином архівні матеріали в значній мірі можуть прислужитися до практичних потреб будівництва народного господарства взагалі та зокрема до виконання сучасного п'ятирічного плану. З архівних матеріалів можна дістати надзвичайно корисні відомості про спорудження залізниць, водних та трактових шляхів сполучення, про будівництво водогону, трамваю, електричного освітлення, про меліорацію, про геологічні дослідження і т. інш., не говорячи вже про різні проекти, плани, мапи, рисунки тощо, які часто-густо можна цілком застосувати до потреб сучасного господарчого будівництва.

Але Центральне Архівне Управління відзначає, що до цього часу поміж архівними органами та планово-господарськими установами ще нема повного контакту в галузі практичного використання архівних матеріалів. Таке використання архматеріалів поки що має місце в поодиноких випадках і не набуло ще широкого, більш менш постійного характеру. Налагодження цієї справи є конче потрібне, бо воно безумовно

спричиниться до значної економії державних коштів.

Отже Центральне Архівне Управління пропонує:

1) В терміновому порядку розглянути описи на сконцентровані архматеріали (надто на матеріали кол. «Городских Управ, Уездных и Губернских Земских Управ, Губернских Правлений (строительных и др. отд.), Губернских Статистических Комитетов, Губернской Чертежной, Межевых Комиссий, Губернских Управлений Земледелия и Государственных Имуществ, Губернских Комитетов по Охране Лесов, Губоткомхозов, Уездоткомхозов, Горкомхозов, Губернских Комитетов государственных сооружений, Губземотделов, Уземотделов, Губсовнархозов, Усовнархозов») і т. і., та про всі матеріали, що можуть стати у пригоді планово-господарчим установам, повідомити останні.

2) В ближчий час скликати міжвідомчу нараду відповідальних представників планово-господарських установ, на якій обговорити питання про використання архматеріалів для потреб будівництва народного господарства.

3) Запросити від планово-господарських установ, заявки про те, в яких темах їм треба буде використовувати архматеріали, щоб була можливість їх відшукати та підготувати для використання.

4) Впорядкувати в першу чергу матеріали, на які буде подано заявки з боку планово-господарських установ, якщо такі матеріали ще не впорядковано.

5) В процесі розборки та описування архматеріалів звертати увагу на потребу виявлення матеріалів, що можуть мати практичне значення.

6) Висвітлити це питання в місцевій пресі, інформуючи її також про всі випадки виявлення архматеріалів практичного значення та використання їх.

7) Надсилати до ЦАУ копії постанов міжвідомчої наради та ваші дописи у вищезазначеній справі до місцевої преси.

В тих місцях, де є і Окрарх і Крайарх (а в Києві—Центральний Історичний Архів), обов'язок скликати міжвідомчу нараду покладається на Окрарх.

Не пізніше 1 лютого 1930 року Центральне Архівне Управління пропонує коротко сповістити його про вжиті вами заходи в цій справі.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР **Ю. Іванов.**

Інспектор-інструктор **В. Нікітін.**

Обіжно.

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 44/об. з 28-ХІІ-1929 р.).

Центральне Архівне Управління повідомляє, що наявність значної кількості установ, організацій та підприємств, що перебувають в кожній окрузі, не дає можливості Окрархам в потрібній мірі провести обслідування та інструктування архівних частин дієвих установ округи та взяти на точний облік архівні матеріали, що по них переходять. В своїй інструкторській роботі Окрархи головну увагу мусять звернути, згідно обіжника № 12 з 5-V-28 р. на архівні частини найбільш важливих установ, організацій та підприємств. Отже, менш важливі установи, що їх Окрархи повинні інструктувати за виборчою системою в основній своїй масі залишаються як би поза увагою Окрарху. Окрархи не матимуть у себе достатніх відомостей про стан цих архівних частин і потрібних даних про архівні матеріали, що по них переходять.

Для того, аби Окрархи мали необхідні відомості щодо архівних матеріалів всіх установ, організацій та підприємств своєї округи, Центральне Архівне Управління

вважає за потрібне всі архчастини установ взяти на облік. Виконання цього завдання допоможе Окрархам вщерт підійти до планоности в роботі, налагодити справу завідування архматеріалами округи та полегшить справу надання установам вказівок.

ЦАУ відмічає, що вищевказану роботу слід провадити не уривками, а поступово, віддаючи їй весь час певну увагу в процесі роботи. Аби відразу не завантажити Окрархи цією роботою, ЦАУ пропонує до першого липня 1930 року взяти на облік архчастини лише головних установ, організацій та підприємств округи, які в списку до обіжника № 12 з 5-V-28 р. (Бюл. № 5 за 28 р.), віднесено до 1-ої групи. Коли Окрархи закінчать вищезазначену роботу й наберуть в ній достатнього досвіду, ЦАУ надішле нові вказівки про дальші етапи роботи та більш поглиблене охоплення, архчастин установ роботою по їх обліку.

Заповнені установами картки треба розглядати, як лицевий рахунок їхніх архчастин. Сукупність цих карток складатиме окрему картотеку архчастин дієвих установ.

На звороті картки є низка запитань, відповіді на які повинні в дальнішому давати самі Окрархи, провівши обслідування даної архчастини, або ж одержавши в будь-який інший спосіб відомості про неї.

Повернуті установами картки тимчасово слід розташувати за територіальною ознакою, себто спочатку картки на установи, що перебувають в окроговому місті, потім по районах. В дальнішому, коли роботу розгорнеться більш широко, буде розглянуто питання про те, за якою ознакою найдодільніше розташувати картки—чи за територіальною, чи то по певних групах установ.

Не пізніше 1-го травня 1930 року ЦАУ пропонує коротко сповістити про те, яку кількість карток Окрарх надіслав та одержав від установ і які труднощі траплялися в процесі вищезазначеної роботи.

Облікові картки буде видрукувано в Харкові і надіслано до всіх Окрархів, після чого і треба буде приступити до фактичної роботи.

Завідатель Центрального Архівного
Управління УСРР **М. Рубач.**

Завідатель Адм.-Орг. Відділу **Ю. Іванов.**

Обіжно.

**До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР,
(копія—до Центральних і Краєвих Історич-
них Архівів).**

(Вид. № 46/об. з 5-I-1930 р.).

Згідно директиви Наркомторгу, в зв'язку з потребою сировини для паперової промисловості, архівним органам потрібно підсилити роботу щодо керівництва в справі відокремлення з фондів дієвих установ непотрібних архівних матеріалів, які не мають ні науково-політичного, ні довідково-оперативного значення.

Досвід минулого року цілком підтвердив організаційну правильність постановки роботи. Так само досвід показав можливість переведення цієї роботи за планом.

Тому Центральне Архівне Управління УСРР пропонує:

1) Продовжувати роботу над відокремленням утильматеріалів з фондів дієвих установ, керуючись обіжниками й інструкціями, що їх оголошено в Бюлетенях ЦАУ (№ 36 з 26-XII-28 р., Бюл. № 1/45—1929 р., №№ 1, 2 з 19-I-29 р., Бюл. № 2/46—29 р., № 29 з 13-IX-29 р., Бюл. № 9—10/53-54, № 25 з 16-VII-29 р., № 26 з 25-VII-29 р., Бюл. № 8/52—29 р.).

2) Переводити роботу в 1930 р. тільки над відокремленням непотрібних архівних матеріалів, що по своєму характеру ввійшли до переліка 1-ої черги, якого оголошено в інструкції щодо відокремлення утильматеріалів (Бюл. ЦАУ № 1/45 з 1-I-29 р.).

3) Звернути особливу увагу на установи, підприємства й організації, які не проводили цієї роботи в 1929 р., для чого скласти списки на ці установи, та поставити про них питання в ОкрРСІ.

4) Поставити питання на Президії, або Секретаріаті ОВК'у про висвітлення наслідків утильної кампанії за 1929 рік та про вжиття необхідних заходів щоб запобігти помилкам в цій роботі.

5) В переведенні цієї роботи додержуватися нижчезазначеного: а) документи фінансово-матеріальної звітності, згідно постанови Раднаркому СРСР, переходять протягом шістьох років; б) переліки утильматеріалів, що їх оголошено в обіжнику № 36 з 26-XII-28 р. (Бюл. № 1/45—1929 р.) є рекомендовані, й досвід роботи 1929 р. пока-

зав, що кількість назв по них можна доповнити. Центральне Архівне Управління про-робляє зараз питання що до поповнення переліків; в) роботу над відокремленням матеріалів II-ї черги не проводити, зважаючи на те, що досвід минулого року довів нерентабельність цієї роботи; г) при проведенні роботи по утилізації, стежити за якістю переведення установами цієї роботи, та піднести якість роботи Тимчасових Перевірних Комісій; д) підсилити контроль шляхом обслідування дієвих установ та перевірки базисних склепів місцевих філій Укрупильного Архівного Управління інформації про роботу над відокремленням утильматеріалів.

6) Проводити утильну роботу тільки по установах, підприємствах і організаціях, які перебувають в Округовому місті й в тих районних центрах, що містяться недалеко од залізниць. З фондів Райвиконкомів відокремлювати утильматеріали забороняється.

Заст. Завідателя Центрального Архівного
Управління УСРР **Ю. Іванов.**

Завідатель Відділу Архівознавства

Р. Шпунт.

Обіжно.

**До всіх Окружних Архівних Управлінь та
Головархіву АМСРР.**

(Вих. № 47/об. з 13-I-1930 року).

За останній час, в зв'язку з паперовою кризою і браком сировини для паперової промисловості, Центральне Архівне Управління й архівні установи на місцях спостерігають явні загрози до знищення цінних історичних архівних матеріалів. Ці загрози виявляються, як в тому, що різними центральними установами, зокрема, Наркомторгом УСРР, були видані без погодження з ЦАУ, директиви про вилучення в 1930 р. з архівів установ і здачу на паперові фабрики архівної макулатури, в кількості (більш 2.500 тон), що навіть перебільшує кількість вилученої з архівів макулатури за 1929 р. (коли відокремлення утильматеріалів переводилося з архівів, що відкладалися за всі передущі роки, навіть часів царату), що явно створює загрозу знищення науково-цінних архівних матеріалів, як і в прямих фактах передачі деякими установами без дозволу й відома архівних органів архівних матеріалів на утилізацію, а також ін-

шими видами використання архівних матеріалів (на канцелярські й інші потреби).

Центральне Архівне Управління нещодавно (обіжником з 29-ХІІ-1929 р. № 45) звертало увагу архівних органів на необхідність вживати заходів до захисту від знищення, в зв'язку з паперовою кризою, цінних архівних матеріалів, зокрема, розгорнувши максимальну концентрацію архівних матеріалів дореволюційного періоду і матеріалів післяреволюційного періоду до адміністративної реформи 1923 р. включно, особливо щодо архівів низових установ державного апарату і громадських організацій (кол. волосних правлінь, повітових установ, сільрад, райвиконкомів, комнезамів і інш.), за винятком архівів промислових підприємств, шкіл, лікарень, аптек, крамниць. Проте, ці заходи, безумовно, не можуть цілком забезпечити архіви від знищення й особливо там, де Окрархи не мають достатніх приміщень для концентрації матеріалів.

Зважаючи на це, Центральне Архівне Управління зняло перед Секретаріатом Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету питання щодо обов'язкового погодження всіма центральними установами своїх директив щодо архівної справи з ЦАУ і вжиття інших заходів щодо захисту від знищення цінних архівних матеріалів.

Подаючи оце копію з постанови, ухвалені Секретаріатом ВУЦВК'у на доповідь Укрцентроархіву в цій справі, Центральне Архівне Управління пропонує взяти її до відома та керівництва. ЦАУ також пропонує на підставі цієї постанови і згідно обіжника Секретаріату ВУЦВК'у, що днями буде надіслано до ОВК, вилати від Окрвиконкому відповідного обіжника до всіх установ округи (міста, районів і сільрад).

Крім того, Окрархи повинні перевірити на місцях (Окрторги, Комуногоспи та інш. установи) характер і порядок виконання згаданих вище директив центральних установ з тим, щоб своєчасно запобігти випадків вилучення й передачі на утилізацію без відома й дозволу архівних органів архівних матеріалів.

Про всі випадки знищення установами архівних матеріалів, видавання директив в архівній справі, не погоджених з архівними органами, Центральне Архівне Управління просить негайно його повідомляти.

Завідатель Центрального Архівного

Управління УСРР **М. Рубач.**

Секретар **А. Юрченко.**

Витяг із протоколу № 39/432 засідання Секретаріату Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету.

м. Харків, 1 січня 1930 року.

Обговорювали:

10. Про вилучення з архівів матеріалів, що не мають науково-історичного значіння та передачу їх на паперові фабрики.

(Допов. т. Рубач та представник НКТоргівлі).

Постановили:

10) а) Визнати за необхідне, щоб всі директиви НКТоргівлі та інших центральних установ щодо архівної справи було обов'язково погоджувано з Центральним Архівним Управлінням.

б) Встановити, що вилучення з архівів непотрібних матеріалів повинно провадитись так, щоб ні в якому разі не було зачеплено матеріали, що мають науково-історичну вагу і особливо—матеріали з історії революційного руху та Радянської влади.

в) Запропонувати НКТоргівлі погодити з Центральним Архівним Управлінням свої директиви місцям щодо вилучення з архівів макулатури для передачі такої на паперові фабрики.

г) Надіслати до Окрвиконкомів, Райвиконкомів і Сільрад спеціального обіжника від Секретаріату ВУЦВК'у щодо захисту цінних з науково-історичного боку матеріалів від знищення у зв'язку з паперовою кризою.

д) Запропонувати Центральному Архівному Управлінню, на підставі досвіду роботи останнього року, поширити список матеріалів, що не підлягають переховуванню та надіслати на місця докладні вказівки в цій справі.

Оригінал за належним підписом.

За оригіналом:

Референт Секретаріату Президії

ВУЦВК Нещеретний.

Висновок Центрального Архівного Управління по доповіді про обслідування (8—11 грудня 1929 р.) стану та роботи Запорізького Окрарху.

Заслухавши доповідь про обслідування стану та роботи Запорізького Окрарху, Центральне Архівне Управління відмічає, що з часу останнього обслідування його в травні 1929 р., стан та робота Окрарху значно погіршали.

За основні моменти, що призвели до цього Центральне Архівне Управління вважає:

1) Не дивлячись на прохання ЦАУ в травні 1929 р. до Запорізького Окрвиконкому асигнувати кошти на ремонт та устаткування архівосховища, не тільки цих коштів Окрарху не було дано, а навіть на 1929-30 бюдж. рік зменшено кошториса проти кошториса минулого року близько на 1.000 крб. та скасовано одну посаду архівіста.

2) Влітку 1929 року сталася значна текучість особового складу Окрарху (звільнилися Зав. таємного відділу, інспектор-інструктор), а також знов призначений Зав. Окрарху більше двох місяців не працював (з об'єктивних умов).

3) Неустаткованість архівосховища Окрарху, що позбавила його можливості концентрувати від установ архівний матеріал.

Щоб поліпшити стан Окрарху, Центральне Архівне Управління вважає за потрібне просити Окрвиконком: а) асигнувати Окрарху потрібні кошти на устаткування архівосховища полицями; б) відновити в Окрарху другу посаду архівіста; в) Центральне Архівне Управління, відмічаючи цілком слушне й своєчасне вирішення Запорізького Окрвиконкому збудувати для Окрарху у 1930 році нове архівосховище, вважає за потрібне відзначити, що збудування архівосховища вартістю лише в 70.000 крб. (як це передбачає Окрвиконком), зможе задоволити потреби Окрарху в умовах широко розгорнутого будівництва (Нового Запоріжжя) тільки протягом короткого часу (5—8 років).

В зв'язку з тим і зважаючи на величезну цінність тих матеріалів, що зараз відкладаються в Запоріжжі в зв'язку з будівництвом Дніпрельстану та тих матеріалів, що відкладатимуться в зв'язку з будівництвом навколо Дніпрельстану нового великого промислового центру—порушити перед Управою Дніпрельстану питання про асигнування з її боку на збудування нового архівосховища 50 тисяч крб.; г) надіслати до

Окрвиконкому виробленого ЦАУ проєкта архівосховища.

Для поліпшення дальшої роботи Окрарху, Центральне Архівне Управління крім вказівок з 28/V-1929 р. (Бюлетень № 6, з 1-го червня 1929 р.), які залишаються в силі, пропонує ще й нижченаведене:

1) Вжити рішучих заходів в справі концентрації матеріалів кол. волосних правлінь, волвиконкомів і т. ін., які перебувають в Райвиконкомах та особливо там, де кол. волосні центри було перетворено на села (Юрківка і т. інш.).

2) Встановити найтісніший зв'язок з Окрпланом, Окркомгоспом та інш. планово-господарськими установами округи, допомагаючи їм використати для будівництва народного господарства сконцентровані в Окрарху архматеріали, прим., з фонду кол. «Александровской Городской Управы» (справи про водогін, електричне освітлення, трамвай і т. і.) та інших фондів, що можуть відіграти певну допоміжну роль в роботі цих установ та організацій.

3) Проводити обслідування та інструктування архівної частини Дніпрельстану не менше як двічі на рік, повідомляючи кожного разу ЦАУ про наслідки обслідування.

4) Вжити заходів, щоб установи негайно передали Укрутильзборові утильматеріали 2-ї черги, на утилізацію яких ЦАУ дало дозвола ще в серпні 1929 р. (при закінченні утильної кампанії).

5) Провести роботу над відокремленням утильматеріалів з фондів, сконцентрованих в Окрарху, керуючись вказівками Обіжника № 22 з 20-VI-1929 року.

6) Підсилити популяризаційну роботу Окрарху, використовуючи для цього різні наради, конференції і т. і., а також інформуючи установи та пресу при виявленні матеріалів, що можуть прислужитися при вирішенні різних практичних моментів будівництва народного господарства.

Завідатель Центрального Архівного
Управління УСРР М. Рубач.

Секретар А. Юрченко.

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Розвиток народного господарства і архівні джерела.

Якщо в величезній теоретичній цінності архівних документів здавали собі досі ясно справу нажалі обмежені наукові й громад-

ські кола, то говорити про практичну вагу архівних джерел майже нікому не спадало й на думку. А втім це є величезна помилка. Мабуть не можна пригадати жодної галузі нашого громадського, політичного й

економічного життя, де б з архівних матеріалів, як щоб до них удавалися, не було якогось певного, іноді надзвичайно корисного, ужитку. Тим паче про це потрібно говорити тепер, коли вся наша пролетарська держава з нечуваною активністю підносить і ширить соціалістичне будівництво.

Будування нових заводів і фабрик, вибудова різних промислових споруджень, реконструкція сільського господарства, транспорту, ширення міського будівництва і шляхів і т. інше, вимагає попередніх дослідів, які й собі вимагають значних коштів. Архівні джерела, а це вже доведено фактами, можуть заощадити нашій державі десятки і сотні тисяч карбованців, як що їх, раніше ніж робити будь-які попередні дослідів в будівництві, буде вивчено і використано. За мобілізації всіх чисто ресурсів країни для потреб індустріалізації обминати оце значення архівних джерел ні в якому разі не можна. Різні господарсько-плянкові органи мусять негалочись звернутися до архівів, використати все, що є там з цього боку цікавого і корисного, і лише тоді починати свої нові дослідів.

З погляду на вищезгадане не аби якого значення набирає робота міжвідомчої наради, що її Центральне Архівне Управління нещодавно скликало, запросивши взяти в ній участь всі центральні пляново-господарчі установи.

Тая нарада відбулася 31 грудня 1929 р. Участь в ній взяло 17 представників від 14 центральних установ.

Нарада вислухала і обговорила докладну доповідь Заст. Зав. Центрального Архівного Управління т. Іванова Ю. О. про потребу негайно удатися до архівів з метою використання їх для виконання п'ятирічного плану розвитку народного господарства і співповідь інспектора ЦАУ т. Нікітіна В. К., з оглядом тих окремих архівних фондів, переховуваних по архівних установах, де такі потрібні матеріали можна надибати.

Взяти, приміром, матеріали кол. «Управління Земледелия и Государственных имуществ». В цьому фонді є багатуша кількість даних за лісове господарство України, про боротьбу з пісчаними заметами та способом засаджування небезпечних місць ділянками лісу, про меліоративні роботи, про виноградарство та шовківництво на Україні.

Не менш важливі матеріали з іншої галузі господарства маємо, приміром, у фонді кол. «Окружного инженера Екатеринославского округа». Тут подибуємо дані щодо мінеральних коталень на землях державного, кол. поміщицького та селянського володіння, фіксування орендних угод на їхню експлоатацію, матеріали гірничого догляду за роботою на шахтах, рудниках, каменоломнях і заводах, зокрема догляду за паровими котлами з описанням останніх, дані за продукцію рудень та заводів кол. Катеринославської губернії.

У фонду кол. «Горного Управления Юга России» всебічно відбито розвиток гірничо-заводської промисловости України за дореволюційних часів. Є тут також багато малюнків, рисунків, ескізів шахт, рудень та заводів.

По фондах кол. статистичних комітетів подибується чимало статистично-економічного матеріалу в різних галузях народного господарства.

За стан шляхів сполучення, мостів, про придатність тих чи тих земельних ділянок, про хемічний склад ґрунтів, проекти різних споруджень, про шкільне будівництво і т. інш. матеріали знаходимо у фондах кол. «Городских Управ».

Архіви Одеського та Миколаївського «градоначальників» мають багато цінних матеріалів про торгівлю з закордоном, про збудування та розширення тутешніх портів тощо.

Сила цінніших матеріалів є й по інших архівних фондах (загальна кількість їх на Україні, до речі, сягає мало не 20.000) так дореволюційних, як і пореволюційних часів.

В дебатах на доповіді виявилася абсолютна неосібзанність із цінністю і практичним змістом архівних матеріалів з боку багатьох пляново-господарчих установ і для них фактичні ілюстрації в доповідях були повною несподіванкою. Задубілість з боку ставлення до архівних джерел деяких установ виявилася і з того, приміром, що замість відрядити на дану нараду відповідальних представників, принаймні фахівців-пляновиків та економістів, вони відрядили своїх архівістів, що є лише технічні упорядчики архівних матеріалів.

Проте, основний висновок з дебатів є той, що всі установи, представники яких брали участь в нараді, категорично вислов-

лювалися за потребу як найнегайніше удатися до вивчення відповідних для кожної підпорядкованої їм галузі архматеріалів, і ініціативу Центрального Архівного Управління в цій справі сприйнято з великою зацікавленістю.

Нарада ухвалила ряд практичних постанов. По-перше, щоб було налагоджено зв'язок з ЦАУ, по-друге, щоб такі наради було скликувано не менш, як двічі на рік, далі щоб ЦАУ підсилювало загальну інформацію про матеріали, що їх можна і потрібно використати з практичною метою і, нарешті, щоби всі зацікавлені установи негайно подали до Центрального Архівного Управління свої конкретні вимоги, по яких саме темах вони хотіли-б удатися по довідки з архівних документів.

Треба відзначити, що вже на сьогодні такі вимоги подано від багатьох установ, і для задоволення їх Центральне Архівне Управління подало відповідні директиви місцевим архівам про підготування потрібних матеріалів.

В свою чергу і Окрархи, і Краєві Історичні Архіви мусять відповідно до наданих директив серйозно заходитися коло цієї справи, скликаючи відповідні окружні наради, привертаючи до цього завдання увагу окружних керівних органів, і планово-господарські установи, і науково-дослідницькі установи, а також інформувати про це через пресу щонайширші кола громадськості.

В усякому разі ті заощадження, що їх можуть дати своєю практичною користю архівні документи для нашої пролетарської держави підчас здійснення плану великих робіт, треба конче використати.

За кращу роботу.

Соціалістичне будівництво ставить перед архівними органами де-далі більші вимоги. Величезне піднесення радянської культури призводить до інтенсивнішого вивчення історичних першоджерел. Архівні матеріали студіюють все ширші науково-дослідницькі кола. Архівні матеріали стають у величезній послугі широкого контингенту громадських організацій, а також і планово-господарських установ, що розробляють проекти нових споруджень.

Завданням архівних органів є тому поставити впорядкування архівних матеріалів на такий рівень і в такий час, щоб не тільки своєчасно і повно задовольняти побіль-

шуваний на них попит, а й притягати до ознайомлення з цими все глибші шари радянського суспільства.

Тимчасом треба відзначити, що методи та принципи, на яких спирається в своєму невпинному розвитку архівне будівництво, порівняно з дореволюційною теорією і практикою в архівній справі доводиться розробляти заново і вперше. Звідси, звичайно, не по всіх архівах поки що окремі процеси роботи ґрунтуються на єдиних методологічних засадах, не по всіх архівах поки що досконально їх випробовано і розроблено і т. інш. Проте, успішно здійснювати основні свої завдання архівні органи зможуть тоді лише, якщо своєчасно вирішуватимуть оці дрібніші, а проте, надзвичайно важливі, оперативні питання. Це й собі вимагає, не спиняючись на досягненнях, швидко працювати над дальшим удосконаленням виробничих процесів по архівосховищах, над застосуванням єдиних методів роботи, над встановленням певних твердих показників продукційності праці та над їхнім повним виконанням. Нема чого й говорити, що все це справа всього колективу архівних робітників, ніякі тільки суто адміністративні заходи тут не дійдуть мети.

За найкращий спосіб виявити оцю потрібну тут самодіяльність широкого колективу архівних робітників є соціалістичне змагання, що де-далі стає за найважливіший метод організації праці і по архівних установах. В Бюлетені ми інформували про те, що колектив архівних установ м. Харкова має незабаром укласти договора на соцзмагання з московськими товаришами архівістами. Тепер ми маємо відомості, що соцзмагання шириться вже на все більшу кількість архівних колективів міськ. Окремі українські архівні колективи (Одеси, Чернігова, Полтави, Харкова, Дніпропетровського і т. інш.) змагаються поміж собою, укладаючи відповідні договори в різних галузях архівознавчої роботи, як от: піднесення кваліфікації, раціоналізація виробничих процесів, ущільнення робочого дня, обліку архматеріалів, розробки й описання, видавання довідок, популяризація архівної справи, налагодження стану архчастин і т. інш.

Що правда, деякі архівні колективи допускають тут і недоліків. Ось, приміром, один з колективів змістом своїх зобов'язань в соціалістичному змаганні (на термін 2 роки) робить зобов'язання в піднесенні ар-

хтвознавчої і історичної підготовки. Це, звичайно, справа важлива, але ж змагання треба використати не виключно по цій ділянці, сила важливіших виробничих і організаційних питань чекає, щоб їх розв'язати якнайшвидше, якнайкраще. Майже всі колективи у своїх угодах згадують за роботу з архівами, але ж жоден не визначає конкретно, в чому мусить ця робота полягати; так само всі колективи говорять про раціоналізацію виробничих процесів, але ж зовсім не згадують про норми виробки, тимчасом встановити їх—є невідкладніше завдання. Здебільша в договорах не згадується нічого про терміни і порядок перевірки виконання взятих на себе зобов'язань. Це актуальніший момент в справі успішного ходу змагання, треба, щоби перевірялося ступінь виконання зобов'язань в раціонально встановлені точні строки, треба, щоби перевірка точилася при участі широких кіл громадськості і т. інш. і про це все потрібно докладно сказати в укладуваних угодах.

А втім, без сумніву, величезне зрушення активності має, яке виявляється в соціалістичному змаганні на всіх ділянках соціалістичного будівництва і в архівному будівництві спричиниться до його успішного дальшого розвитку. В усякому разі, гасло, під яким архівні колективи вступають в соцзмагання, а це гасло можна висловити «за кращу роботу»—є правильним орієнтовним настановленням, що в недалекий час безумовно здобудеться значних позитивних наслідків.

Стан архчастин дієвих установ.

Справа належної постановки архчастин діловодства дієвих установ відповідно до загального піднесення стану архівного будівництва набирає дедалі більшої ваги. Теперішній стан архчастин дієвих установ задовільний вважати безперечно не можна. І з боку суто організаційного і з боку впровадження по них певних загальноустановлених методів порядкування архівів і т. інш. стан їхній хибіє на ряд недоліків. Звідси, звичайно, потрібно вживати усіх можливих заходів, щоби й тут дійти певної налагодженості. В зв'язку з тим, Центральне Архівне Управління вирішило взяти на відповідний облік архчастини всіх дієвих установ на Україні. Зокрема, архчастинам цен-

тральних установ нещодавно запропоновано подати звіта про їхню роботу в 1928/29 році. Форма звіту, яку ЦАУ розіслало, охоплює всі сторони стану і діяльності архчастин. Подання таких звітів справа надто важлива. Архчастини, треба гадати, у поданні їх точно додержать строка, якого ЦАУ встановило.

ТРЕБА ПІДТЯГНУТИСЯ.

Єдиний журнал на Україні, що обслуговує теоретичні та практичні потреби архівного будівництва є «Архівна Справа». Важливість питань для архівної справи (і по архустановах, і по дієвих установах), що їх ставить і вирішує журнал, багатий теоретичний й практичний матеріал, що подається на сторінках журналу, зрештою приступність журналу з боку його вартості (4 крб. на рік разом з безкоштовним додатком Бюлетеня ЦАУ) це ті найсприятливіші умови для того, щоби журнал був поширений як на найбільшу кількість архчастин дієвих установ.

Значна кількість Окрархів, усвідомивши велике допоміжне для їхньої загальної роботи значіння поширеності «Архівної Справи», рядом енергійних заходів добулися досить позитивних наслідків в цій справі. Кількісне завдання з цього боку деякі Окрархи (Первомайський, Дніпропетровський, Кременчуцький, Миколаєвський, Роменський, Тульчинський), виконали з значним перевищенням (140,9%), деякі Окрархи (Вінницький, Криворізький, Одеський, Проскурівський, Маріупільський, Могилів-Подільський) виконали ще поки що не повністю (35,0%), але ж хід передплати по їхніх округах налагоджений такою мірою, що є підстава гадати, що завдання незабаром буде виконано.

Але низка Окрархів (Київський, Запорізький, Полтавський, Луганський, Артемівський і т. інш) не виконали завдання навіть і на 15% (11,9%), що ж до решти, Окрархів — виконання завдання їми зовсім не зрушено з місця.

За наших часів якнайбільшої активізації радянського будівництва невиконання Окрархами цілком реального завдання є величезна прогалина, яку найнегайніше треба надолужити.

Відсталим Окрархам треба якнайскоріше підтягнутися.

Відповідальний редактор Ю. Іванов

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 2 (58)

Х А Р К І В

1 ЛЮТОГО 1930 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Висновки ЦАУ на доповіді про обслідування стану і роботи Окрархів: Конотопського, Проскурівського, Вінницького, Кам'янець-Подільського, Могилів-Подільського і Головархіву АМСРР. Постанова Ради ЦАУ на доповідь про обслідування стану Сумського Окрарху.

II. Інформаційна частина.

Нарада архівних робітників дієвих установ м. Харкова. З досвіду впорядкування бухгалтерського архіву Одеського ЦРК. Не припускати зайвого витрачання державних коштів. Потрібні застереження. На місцях.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Висновки Центрального Архівного Управління УСРР на доповіді про обслідування стану й роботи Окрархів.

(Конотопський Окрарх—20 листопада 1929 р.).

Заслухавши доповідь про обслідування становища й роботи Конотопського Окрарху, Центральне Архівне Управління відзначає, що Окрарх через відсутність приміщення, переобтяженість роботою по вилученню архівних матеріалів, відсутність протягом значного часу двох робітників, не зміг виконати повністю плана роботи цього року.

Основним недоліком в становищі Конотопського Окрарху є відсутність відповідного приміщення під архівосховище. Таке становище не дає можливості Окрарху провадити загальну роботу та заважає концентрації архівних матеріалів установ дореволюційного часу, періоду 1917-21 р.р. та тих, що їм минула п'ятирічна давність.

В роботі Окрарху є такі недоліки:

1) Не складено п'ятирічного плану концентрації матеріалів.

2) Не проведено ніякої роботи в галузі розборки та описування архівних матеріалів.

3) Зовсім не охоплено інструктажем установ міста, що спричинилося до помилок в роботі над впорядкуванням архівних матеріалів в дієвих установах.

4) Не проведено ніякої роботи з архівними кореспондентами. Проте, поруч, з вищезазначеним, ЦАУ відмічає, що Окрарх:

1) Задовільно провів роботу із утилізації архівної макулатури з архівів дієвих установ. 2) Сконцентрував майже всі партійні архіви. 3) Правильно склав картки ЄДАФ'у. 4) Завів нову форму популяризаційної роботи—екскурсії до Окрарху.

Для дальшого поліпшення стану й роботи Конотопського Окрарху й усунення вищезазначених недоліків ЦАУ вважає за потрібні:

Просити Конотопський Окружний Виконавчий Комітет **відвести під архівосховище Окрарху нове приміщення**, зважаючи, що Окрарх не зможе провадити концентрації науково-цінних архівних матеріалів і це може спричинитися до їх загибелі.

Що-до усунення недоліків в роботі Окрарху пропонувати останньому:

1) В разі неможливості за відсутністю приміщення провадити концентрацію матеріалів, почати впорядкування нерозібраних матеріалів.

2) Терміново скласти п'ятирічного плану концентрації архівних матеріалів.

3) Провести обслідування та інструктування архівних частин всіх установ міста та районів, керуючись обіжником ЦАУ з 5-V-28 р. № 12.

4) Скласти картки з обліку ЄДАФ'у на всі фонди.

5) Звернути більш уваги що-до роботи з архівними кореспондентами.

6) Зробити доповідь про роботу Окрарху на Президії ОВК.

36096

(Проскурівський Окрарх—24-27 листопада 1929 р.).

Заслухавши доповідь про обслідування становища та роботи Проскурівського Окрарху, Центральне Архівне Управління відзначає, що загальне становище Окрарху, порівнюючи з 1928 р., значно поліпшилося. Окрарх дістав нове приміщення під архівосховище, забезпечений є на 1929-30 р. з боку штатів й коштів.

Проте, поруч задовільності загального становища Окрарху, в архівно-технічній роботі останнього виявлено низку недоліків і помилок, які в основному пояснюються недостатньою кваліфікацією співробітників.

1) Архівні матеріали приймалося від установ в неупорядкованому стані (фонди нерозібрано, справи не підшиті, в одному опису лічиться декілька окремих фондів).

2) Картки з обліку ЄДАФ'у складалося незадовільно. На одну картку заносилося декілька фондів, невірно зазначається назви фондів і хронологічні дати.

3) Популяризацію архівної справи проводилося кволю. Мережі архівних кореспондентів не організовано.

4) Архівні довідки приватним особам видавано, не додержуючись чинних правил щодо цього.

Щодо дальшої роботи, пропонувати Окрарху:

1) Закінчити концентрацію й виявлення архівних матеріалів дореволюційного періоду й матеріалів післяреволюційного періоду—до адміністративної реформи 1923 р., керуючись виданими ЦАУ за останній час директивами в цій справі.

2) Підсилити популяризаційну роботу, використовуючи для доповідей про архівну справу наради та курси секретарів сільрад і райвиконкомів, подаючи замітки до преси і т. інш.

3) Звернути більш уваги на те, щоб утворити мережу архівних кореспондентів.

4) Виправити, за вказівками Відділу Архівознавства, помилки в роботі щодо складання карток ЄДАФ'у, пересклавши картки, неправильно складені.

5) Видавати архівні довідки згідно з чинними правилами (Зб. Уз. в архівній справі, вип. 2-й).

Доручити Відділу Архівознавства дати Окрарху вказівки в питаннях перескладення описів, щодо друкованих матеріалів, скон-

центрованих з церков та монастирів та щодо складання карток ЄДАФ'у.

(Вінницький Окрарх—30-XI—4-XII 1929 р.).

Заслухавши доповідь про обслідування становища й роботи Вінницького Окружного Архівного Управління, Центральне Архівне Управління відзначає, що за останній рік загальне становище й робота Окрарху поліпшалися, що в основному пояснюється текучістю завідателів Окрарху (протягом 1929 р. змінилося два й призначено третього завідача). Штат Окрарху є недостатній (3 чол.), немає вільного приміщення для концентрації архівних матеріалів. Інструкторська робота в 1929 р. була недостатня (переведено разом 11 обслідувань).

Щоб поліпшити становище й роботу Вінницького Окрарху Центральне Архівне Управління визнає за потрібне:

1) Відмічаючи, що сучасний штат Окрарху зовсім не відповідає ані кількості сконцентрованих в його архівосховищі архівних матеріалів, ані тим чимраз більшим зобов'язкам, які на Окрарх покладається в зв'язку з реорганізацією округи, а також за наявності наукових установ, що механічно створює умови до систематичного збільшення вимог до Архівного Управління, просити Окружний Виконавчий Комітет **збільшити штат Окрарху**, зокрема прискорити виконання відповідних директив Уряду щодо організації при Окрарсі таємно-політичного відділу, та заведення до штату посади завідача таємно-політичного відділу.

2) Також просити Окружний Виконавчий Комітет **вжити заходів до негайного відведення Окрарху додаткового приміщення** під архівосховище, бо сучасне приміщення Окрарху до краю завантажено архівними матеріалами, частина яких за неможливістю (через відсутність вільної площі) влаштувати стелажі—переховується на долівці, що є цілком ненормальним.

Відсутність вільного приміщення заважає роботі Окрарху щодо концентрації архівних матеріалів, особливо з районів і сел, які якнайскоріше потрібно звідти забрати, щоб зберегти їх.

3) **Пропонувати Окрарху:** а) піднести перед ОВК питання про асигнування спеціальних коштів для впорядкування архівних матеріалів, переданих Окрарху різни-

установами в неупорядкованому й навіть розпорошеному стані в зв'язку з реорганізацією округи; б) закінчити роботу в галузі виявлення й концентрації архівних матеріалів дореволюційного періоду й матеріалів післяреволюційного періоду до адміністративної реформи 1923 р. та ліквідованих установ; в) підсилити роботу щодо обстежування й інструктування установ, обов'язково проінструктувавши в 1930 р. установи міста й всіх районів, керуючись обіжниками ЦАУ з 5-V-28 р., № 12, з 28-XII-29 р. № 44; г) підсилити популяризаційну роботу, подаючи до преси замітки з архівної справи, використовуючи для доповідів паради і курси секретарів сільрад, зв'язанися більш з місцевими установами і організаціями.

(К. - Подільський — 13-14 грудня 1929 р.).

Заслухавши доповідь про обстежування стану й роботи Кам'янець - Подільського Окрарху, Центральне Архівне Управління відмічає надзвичайно незадовільний стан Окрарху, як з боку штату, так і кошторису.

Переховуючи в своїх архівосховищах величезну кількість (незрівняну з іншими Окрархами — 7.100 літ. метрів) цінніших архівних матеріалів Окрарх має штат лише з 2 чоловік. Відсутність належного штату позбавляє Окрарх можливості хоча б в деякій мірі пристосувати свої величезні архівні скарби для наукової роботи і практично-довідкових потреб.

Разом з тим, Центральне Архівне Управління відмічає, що Окрарх не звернув достатньої уваги на організацію архівної справи в окрузі: інструкторської роботи майже не провадилося; роботи по виявленню й концентрації архівних матеріалів не провадилося; популяризація архівної справи також переведена недостатньо.

З метою поліпшення стану та роботи Окрарху, Центральне Архівне Управління вважає:

1) Просити Окружний Виконавчий Комітет обов'язково завести до штату Окрарху посаду інструктора, бо відсутність з боку Окрарху належної організаційно-інструкторської роботи нагально шкідливо відбивається на стані архівної справи в дієвих установах округи й особливо на районах та селах, спричиняючи до пошкодження й загибелі архівних матеріалів.

2) Беручи на увагу величезне наукове й політичне значіння архівних матеріалів, що переховується в архівосховищах Окрарху, і відмічаючи наявність фактів зникання матеріалів, вважати за потрібне прискорити процес концентрації історичних матеріалів до відповідних Центральних і Краєвих Архівів.

3) Пропонувати Окрарху в основному звернути свою увагу на роботу по організації архівної справи в окрузі, а саме: а) підсилити інструкторську роботу з тим, щоб в 1930 р. було проінструктовано всі установи міста і обов'язково всі райони, керуючись в цій роботі обіжниками ЦАУ з 5-V-28 г. № 12 і з 28-XII-29 р. № 44; б) максимально підсилити роботу по виявленню й концентрації до своїх архівосховищ всіх архівних матеріалів установ дореволюційного часу й післяреволюційного — до адміністративної реформи 1923 р., звернувши особливу увагу на архіви кол. волосних і сільських установ і організацій (за винятком архівів шкіл, лікарень, аптек, крамниць, промислових підприємств); в) підсилити популяризаційну роботу.

(М. - Подільський 15-16 грудня 1929 р.).

Заслухавши доповідь про обстежування стану й роботи Могилів - Подільського Окрарху, Центральне Архівне Управління відмічає, що за 1929 рік, порівняно з минулим, стан і робота Окрарху значно поліпшилися: Окрарх зараз має достатню матеріальну базу (штат, кошторис), забезпечений з боку приміщення під архівосховище.

Роботу по розборці й описанню архівних матеріалів і складанню карток ЄДАФ'у Окрарх провадив правильно.

Проте, в роботі Окрарху були й недоліки, як-от: недостатньо переведено роботу по обстежуванню й інструктуванню архівних частин дієвих установ (проінструктовано лише 24 установи), недостатньо провадилося популяризаційну роботу та щодо утворення мережі архівних кореспондентів.

В дальшій роботі Окрарху, Центральне Архівне Управління вважає за потрібне:

1) Підсилити роботу по інструктуванню й обстежуванню архівних частин установ, обов'язково проінструктувавши в 1930 р. установи всіх районів.

2) Закінчити роботу по виявленню й концентрації до свого архівосховища всіх архівних матеріалів дореволюційного періоду.

ду й матеріалів післяреволюційного періоду до адміністративної реформи (за винятком матеріалів пром. підприємств, шкіл, лікарень, аптек, крамниць), звернувши особливу увагу на архіви, кол. волосних, сільських і районних установ і організацій.

3) Вжити заходів до знищення шкідників архівних матеріалів, які є в архівосховищі.

4) Розгорнути ширше популяризаційну роботу, організуючи виставки архівних документів і матеріалів, роблячи доповіді на різних нарадах та курсах секретарів сільрад і райвиконкомів, подаючи до преси статті та замітки і розповсюджуючи архівну літературу.

5) Пропонувати Окрарху скласти топографічного показника.

6) Вважати за потрібне співробітникам Окрарху прослухати семінар по підвищенню кваліфікації архіробітників.

(Головархів АМСРР 17-18 грудня 1929 р.).

Заслухавши доповідь про обслідування стану та роботи Головного Архівного Управління АМСРР, Центральне Архівне Управління УСРР констатує:

1) Головархів, утримуючись за кошторисом ЦВК і РНК АМСРР, не має жодних асигнувань на відрядження до районів і сел, концентрацію матеріалів, устаткування архівосховища;

2) приміщення, що його посідає Головархів, є зовсім недостатнє; архівні матеріали переховуються не на стелажах, а на долівці;

3) в зв'язку з тим, що завідаєтель Головархіву, працюючи по сполученню і здебільша (останні півтора роки) використовується на іншій роботі, керівництво діяльністю Головархіву є надто слабе, що спричиняється до невиконання Головархівом низки актуальніших завдань архівного будівництва й взагалі до помилок в роботі, а саме:

а) Зовсім не провадилася робота по обслідуванню й інструктуванню сільських і районних дієвих установ; якість інструкторської роботи по місту незадовільна.

б) Не складено п'ятирічного плану концентрації архівних матеріалів.

в) Описання матеріалів провадилося неправильно: одного опису складалось на декілька різних фондів; матеріали описувалося не в хронологічному порядку; в описах не зазначалося дат початку і кінця справ.

г) Картки з обліку ЄДАФ'у складалося невірною (на одну картку записувано по декілька фондів).

д) Зовсім не провадилося популяризаційної роботи. Не організовано мережі архівних кореспондентів.

є) Підчас переведення утилізаційної кампанії, за санкцією Головархіву, утилізовано цінніші історичні та історико-революційні матеріали (ввесь фонд Анан'ївського ліспництва за 1908 — 20 р.р. та інш.).

Визначаючи стан і роботу Головного Архівного Управління АМСРР за цілком незадовільні й ненормальні, Центральне Архівне Управління УСРР вважає:

1) Відмічаючи, що організація архівної справи в АМСРР має не тільки науково-історичне і національно-культурне значіння для Молдавської Республіки, але й особливе політичне значіння, і що неодноразові звертання Укрцентрархіву до ЦВК в цій справі не призвели до позитивних наслідків, поставити питання про тяжке становище щодо організації архівної справи в АМСРР на розгляд Президії ВУЦВК'у.

2) Просити ЦВК АМСРР терміново розв'язати питання про призначення завідаєтеля Головархіву для постійної роботи в Головархіві без сполучення з будь-якою іншою роботою.

3) Пропонувати Центральній Перевірній Комісії терміново розглянути питання про негравильности утилізаційної роботи в Головархіві, що призвело до знищення цінних історичних архівних матеріалів і свої висновки та пропозиції докласти на черговому засіданні Ради ЦАУ.

4) Зважаючи на низьку кваліфікацію робітників Головархіву, вважати за потрібне обов'язково відрядити двох робітників Головархіву на черговий архівний семінар по підвищенню кваліфікації архівних робітників.

5) Пропонувати Одеському Окрарху командувати (за рахунок ЦАУ) до Головархіву на тиждень кваліфікованого вченого архівіста для архівознавчого інструктажу і налагодження архівно-технічної роботи Головархіву.

6) Пропонувати Головархіву терміново надіслати розісланого ним обіжника щодо здачі до нього дієвими установами архівів.

7) Вказівки щодо напрямку роботи Головархіву дати окремо, затверджуючи план його роботи на 1930 рік.

8) Вважати за потрібне широко висвітлити стан архівної справи в АМСРР як в місцевій так і в центральній пресі.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.
Секретар А. Юрченко.

ПОСТАНОВА

Ради Центрального Архівного Управління
УСРР з 3 січня 1930 р. (прот. № 1/8, п. 1)
на доповідь Завідателя Сумського Окружного
Архівного Управління т. Южного про робо-
ту Окрарху й співдоповідь вченого архіво-
знавця т. Насонові про обслідування стану
й роботи Сумського Окрарху.

Заслухавши доповідь про роботу Сумсько-
го Окрарху й співдоповідь про обслідування
останнього з боку ЦАУ,—Рада Централь-
ного Архівного Управління констатує, що
не зважаючи на сприятливі умови щодо
стану Окрарху в роботі Сумського Окрарху
є низка недоліків, які головним чином по-
яснюється, як текучістю керівничого складу,
так і частими відірваннями Завідателя для
виконання інших завдань.

Ці недоліки полягають в нижченаведено-
му.

1) Побіжний перегляд списків на утиль-
матеріали показав, що Тимчасова Перевір-
на Комісія давала згоду на утилізацію не
тільки окремих справ, але й цілих фондів,
як наприклад: нерозібраного матеріалу (в
лантухах) Тростенецького цукрового заводу
за 1904—17 р.р.

2) Недостатньо переведено інструктуван-
ня архівних частин установ міста та райо-
нів: обслідувано 6 установ в місті та 10 в
трьох (з сімнадцяти) районах, що спричи-
нилося до низки помилок в роботі над впо-
рядкуванням матеріалів в архчастинах діє-
вих установ.

3) Не закінчено концентрацію архівних
матеріалів установ дореволюційного часу та
періода 1917—21 р.р.; квалітет цієї ро-
боти також спостерігалася протягом 1927 і
1928 р.р., особливо щодо периферії (за ви-
нятком матеріалів цукрових заводів).

4) Слабо переведено концентрацію з ус-
танов архівних матеріалів яким минув вста-
новлений термін переховування.

5) В роботі над розборкою й описуван-
нями архівних фондів, є помилки: де-які фон-
ди розібрано невірною, напр., фонд «Сум-
ського Исполнительного Комитета».

6) Не складено тонографічного показчи-
ка.

7) Стан стелажів незадовільний.

8) Не утворено мережі архівних корес-
пондентів; на обліку є тільки 2 архкори.

Разом з тим Рада ЦАУ відзначає такі до-
сягнення в роботі Окрарху.

1) Архівні матеріали Окрарху розібрано
за фондами, розбито по секціях і розмі-
щено на полицях.

2) Правильно складено картки з обліку
ЄДАФ'у.

3) Почато концентрацію партійних архі-
вів.

4) Встановлено достатній зв'язок з ОВК.

З метою поліпшити становище й роботу
Сумського Окрарху Рада Центрального Ар-
хівного Управління вважає за потрібне:

1) Звернути увагу Окружного Виконав-
чого Комітету на те, що часті відривання
співробітників Окрарху, зокрема завідате-
ля, для виконання інших завдань, дуже
шкодить роботі Архівного Управління.

2) Зважаючи, що відсутність у Окрарха
даних про міцність стелі нижнього поверху
не дає можливості вирішити питання про
збудування нових стелажів на другому по-
верху архівосховища, просити Окрвиконком
призначити спеціальну технічну комісію
для вирішення цього питання.

3) Відмічаючи, що в зв'язку з паперовою
кризою створюється загроза знищення уста-
новими (особливо на місцях); цінних ар-
хівних матеріалів, що не рідко використо-
вують свої архіви як папір на різні свої
потреби, пропонувати Окрарху вжити захо-
дів до того, щоб запобігти можливим випад-
кам знищення цінних архівних матеріалів.

Також пропонувати Окрарху сконцентру-
вати всі архівні матеріали установ дорево-
люційного часу й післяреволюційного до ад-
міністративної реформи 1923 р. (за винят-
ком матеріалів шкіль, лікарень, аптек, крам-
ниць), звернувши особливу увагу на архіви
низових установ: «волосних правлінь», сіль-
рад, громадських організацій.

4) Запропонувати Окрарху переглянути
свої архіви з метою виявити матеріали, що
можуть бути використані відповідними уста-
новками для практичних потреб будівництва
народного господарства.

5) Щоб уникнути недоліків в роботі Окр-
арху пропонувати останньому: а) в 1930 р.
проінструктувати архівні частини установ
міста й обов'язково всіх районів, керую-
чись вказівками обіжника № 12 з 5-V-28 р.
і № 44 з 28-XII-1929 р.); б) відмічаю-
чи, що Окрарх до цього часу не склав п'яти-

річного пляна концентрації архівних матеріалів, пропонувати скласти цього пляна в трьохмісячний термін; в) скласти топографічного показника; г) організувати мережу архівних кореспондентів не менш одного на район; д) розібрати фонд «Сумського Уездного Ревкома» і «Исполнительного Ко-

митета» до 1922 р., надіславши копії описів до ЦАУ; е) відремонтувати стелажі, на яких переховується архівні матеріали промислових підприємств (цукровий відділ).

Голова Ради **М. Рубач.**

Секретар **А. Юрченко.**

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Нарада архівних робітників дієвих установ м. Харкова.

26 листопада м. р. в Харкові, при Центральному Архівному Управлінні, відбулася широка нарада архівних робітників дієвих установ м. Харкова. В нараді взяли участь 90 чоловік. Порядок денний наради був такий: 1. Доповідь про встановлення установами строків переховування для архівних матеріалів (доп. т. Нікітін). 2. Про організацію Центральної Кваліфікаційної Комісії та проходження через неї всіх архіворобітників центральних установ (доп. проф. В. І. Веретенников). 3. Про організацію короткотермінових семінарів для робітників архівних частин центральних установ (доп. тов. Капельсон). Окрім того нарада обговорила і вирішила низку інших практичних питань.

Питання про встановлення установами строків переховування для архівних матеріалів є безумовно надто актуальне. Тут справа полягає не лише власне в одних термінах. Питання стоїть так, щоб досконально вивчивши істотність кожної діловодної форми, вживаної в тій чи тій установі, конкретно визначити їхню документальну цінність з погляду науково-історичного та практичного, а звідти вже встановлювати для кожної з діловодних форм терміни їхнього переховування в установі. Лише проробивши оцю роботу, матиметься змога правильно організувати відокремлення матеріалів на утилізацію, не удаючись до утворення спеціальних кампаній (як це було торік), лише після цього можна буде вирішити низку пекучих питань з постанови архчастин, назначно поліпшивши стан останніх. Не дивно, що вся оця робота потребує найпильнішої до себе уваги і як слід її виконати можна лише за активної участі самих установ, надто їхніх оперативних робітників. Отож і нарада, у постанові на доповідь т. Нікітіна, одностайно пристала на застереження ЦАУ, яке у своїх директивах вимагає від установ поставитися до

цієї роботи, яко мога обачніше. Нарада цілком підтримала так само вимогу ЦАУ, щоб до участі в цій роботі було притягнуто осіб, добре обізнаних в діловодстві установи та що працюють над його раціоналізацією (секретарі, керсправами, інструктори раціоналізації тощо). Відома річ, гаятися з цією роботою не можна. Отже нарада ухвалила закінчити всю оцю роботу в запропонований від ЦАУ термін, тобто, не далі 1-го березня 1930 року. З погляду на темп роботи та надто її якість заслуговують на увагу зауваження наради, щоб на час роботи було посилено інструкторський зв'язок і консультацію ЦАУ та скликано було звітну нараду.

Уважно і з інтересом нарада поставилася і до другого питання — про організацію Центральної Кваліфікаційної Комісії. Утворення цієї Комісії — справа абсолютно потрібна. Архівне будівництво в нашій країні де-далі зростає. Архівні матеріали набирають чим раз більшого інтереса для науки і суспільства. Це неминує більшає вимоги до архівних робітників. Робітники, що працюють над впорядкуванням архівів, це цілком очевидно, мусять мати потрібну і теоретичну і практичну підготовку. Цим саме завданням і задовольнятиме Кваліфікаційна Комісія (про її роботу інформацію буде подано в ближчому номері Бюлетеня), що перевірятиме знання робітників, так тих, що вже по архівах працюють, як і тих, що бажають там працювати. Архчастини дієвих установ це є важлива частка архівного будівництва в цілому, тому, зрозуміло, що вимоги про кваліфікацію однаково поширюється і на робітників архчастин.

В постанові своїй на вислухану доповідь в цій справі нарада визнала за потрібне встановити три типи архівної кваліфікації для робітників архчастин, а саме: 1) кваліфікацію технічного робітника; 2) кваліфікацію архівіста і 3) кваліфікацію завідавача архчастини. Поруч того, нарада доручи-

ла ЦАУ піднести перед НКПраці питання про тарифікацію для архівістів і завідателів архчастин дієвих установ та висловила побажання, щоб для зручнішого користування всі розпорядження в архівній справі видано було окремим збірником.

В питанні про організацію коротко-термінових семінарів для робітників архчастин центральних установ, щільно пов'язаному з попереднім питанням, нарада ухвалила просити ЦАУ для піднесення знань в архівній справі організувати на кошти зацікавлених установ відповідні курси. Курси такі вже організовано.

Окрім того було ухвалено наради архівних робітників дієвих установ скликати надалі один раз на три місяці.

3 досвіду впорядкування бухгалтерського архіву Одеського ЦРК.

Бухгалтерський архів Одеського ЦРК органічно пов'язаний з поточною оперативною роботою бухгалтерії. Тому правильна і раціональна постанова переховування документів має першорядніше значіння і для довідок, і для контролю, і для успішної роботи бухгалтерії в цілому. Дотепер в системі переховування цих документів було чимало недоліків. Останнім часом здійснено ряд заходів, щоб справу налагодити. Зокрема зроблено ось що: впорядковано систематизацію документів по роках і відділах, підшивання документів і описання їх за кілька років, заведено єдиний трафаретний прийомочно-передатний опис на документи, що передаються до архчастини, спрощено третій примірник опису, спрощено трафаретну форму справа», впорядковано передачу документів до архчастини, їхню реєстрацію, каталогізування, порядок користування ними, облік і контролю своєчасного повернення їх до архчастини. Заведено децимальну систему переховування документів в архчастині, за якої розшук документів незрівняно спрощено і т. інш. В архчастині є відділи, де переховуються газети та різні друковані видання (книжки, збірники, журнали).

Все це уможливило правильну й чітку роботу архчастини з боку порядкування документами бухгалтерського архіву і переховування всіх матеріалів в архчастині зараз стоїть на потрібній височині. Це доводять, приміром, такі показники: р. 1925 в ЦРК було два архіви, кількістю в 5.000 до-

кументів та при наявності 3 штатних робітників, нині у штаті є один робітник—зав. архчастини, але ж кількість документів сягає аж 15.000.

Архчастина обмінялася досвідом з архчастинами інших кооперативних організацій, які скористалися із вживаної в нас системи переховування архіву.

Потреби архчастини на майбутнє полягають в тому, щоб сконцентрувати всі документи за всі роки в одному місці, мати технічного робітника — гінця для зв'язку з відділами, прискорити підшивання й опрацювання документів та завести предметовий показник—довідник на всі рахівничі документи.

Н. Бакуменко.

Не припускати зайвого витрачання державних коштів.

Спостерігається, що дієві установи навуспір чинним інструктивним вказівкам впорядковують свої архівні матеріали надто несвоечасно. Замість того, приміром, щоб впорядковувати їх зразу ж після скінчення операційного року, як це вимагається, фактично приступають до цієї роботи лиш як мине багато часу, як накопичиться матеріалів сила, як настає потреба передавати матеріали до архівних органів. До чого це призводить? Накопичуючись у великій кількості, матеріали остільки перемішуються і плутаються, що для їхнього впорядкування потрібується утворювати цілі бригади і, звичайно, витратити на це великі кошти. Ось, приміром, Південсталь за впорядкування свого архіву сплатила близько 7.000 крб., ВРНГ — щось коло 4.000 крб. і т. інш. Тимчасом, цього можна було б легко запобігти, коли б впорядкуванню архівних матеріалів приділювали більше уваги. Така байдужість до упорядчої роботи впливає звичайно із загального неуважного ставлення установ до своїх архівів. Ось приклади. Укргоспоб'єднання свій архів поклало у скриньки, будь як закрило їх і скинуло гинути у дворі; Донвугіль передержує й досі цілість підвальних помешкань неупорядкованого матеріалу.

Таке становище безперечно треба визнати надалі нестерпимим.

Центральне Архівне Управління нещодавно звернулося з поданням в цій справі до НК РСІ і треба думати, що такому ставленню з боку установ до справи порядкування своїх архівів буде покладено край.

Потрібні застереження.

◆ Центральне Архівне Управління УСРР погодило з «Уцдеросекцією» питання про передачу крамничних чеків місцевим Окрархам, звідкіль, за відповідними нарядами, їх передаватиметься на паперові фабрики, в однію порядку вживаного досі, коли їх спалювали.

Беручи на увагу, що крамничні чеки, з зазначенням на них суми одержаних касою грошей, мають значення документів, що викликають правові відношення по-між сторонами і можуть мати юридичне значення, Окрархи повинні пильно стежити, щоби «крамничні чеки» передавалися на папір-фабрики порядком встановленим для таємних матеріалів.

НА МІСЦЯХ.

Артемівське. Окрарх підчас перевірки стану місцевої філії «Укрутильзбору» виявив, що Артемівська Райконтора Союзхлібу та Окрземвідділ передали без погодження з Окрархом, а «Укрутильзбор» прийняв без нарядки Окрарху архівні матеріали ліквідованої контори Укрумту за 1920 рік. Серед матеріалів, що їх оце передано було на утилізацію і які вже було запаковано в лап-тухи, виявлено дуже цінні архівні матеріали: 1) проєкт плану на збудування млина, затверджений року 1902 Катеринославським «Губ. Правлінням»; 2) «Листування по обліку державних земель та майна» за 1924 р.; 3) Об отводе земель рудникам и заводам за 1924 р.; 4) «межевая книга Области Войска-Донского Миуского Округа»; 5) «переписка Войско-Донского Областного Правления по Областной кертешной» 1909 р.; 6) «приговор Сантуринского схода за 1913 год» в справі землеустрою; 7) «Журнал Землеустроительного Сопещания при Екатеринославской Землеустроительной Комиссии за 1913 год»; 8) Бухгалтерська звітність Окрземвідділу за 1925 р. і т. інш.

За наявності з цього боку рішучої заборони, як по лінії установ, так само і по лінії Укрутильзбору, цей факт, можна думати, є не поодиноким.

Щоб запобігти таким явищам у майбутньому, треба, щоб Окрархи періодично перевіряли склени місцевих філій Укрутильзбо-

До ЦАУ надходять відомості про те, що місцеві філії «Укрутильзбору» надсилають до установ, організацій та підприємств листи—відозви про передачу архівних матеріалів для потрео паперової промисловости. Змістом своїм ці відозви явно суперечать вимогам чинного архівного законодавства. ЦАУ звернуло увагу «Укрутильзбору» на таке неприпустиме явище. В наслідок цього Укрутильзбор наказав підлеглим своїм установам надсилання вищезгаданих листів-відозв припинити. Зважаючи на це, Окрархам потрібно пильно наглядати, щоб таких явищ надалі не повторювано було, що ж до даного випадку, слід перевірити, чи не передано часом буд-якими установами матеріали на утилізацію відповідно до відозв, вже розісланих.

ру (див. обіжник ЦАУ № 46 з 5-І-30 р. і в усіх випадках перекурен притягали винних до судової відповідальности. Що ж до даного випадку, конче потрібно справу передати до органів прокуратури.

Київ. Справу про пошкодження архівних матеріалів, що їх передано було для тимчасового користування Центральній Торфчастині НКЗ в Києві з фонду Укрторфу, Окрарх передав на розгляд до органів Прокуратури. Оскільки шкідливе поводження з цінними архматеріалами з боку Торфчастини було наочним, вважалося, що органи Прокуратури вживають відповідних заходів по змозі негаючи. Тимчасом, не зважаючи на те, що Окрарх неодноразово просив Прокуратуру розгляд справи прискорити, її не вирішено і досі. Треба думати все ж таки, що з боку Прокуратури зрештою буде вжито потрібних заходів, щоб не тільки винних у даному факті було притягнуто до відповідальности, але й щоб надалі подібним явищам шкідливого поводження з архівними матеріалами можна було рішуче запобігти.

Полтава. В справі використання архматеріалів пляново-господарськими установами для потреб соціалістичного будівництва, тими днями Окрарх скликає міжвідомчу нараду відповідальних представників пляново-господарських установ округи. Окрарх також подав з цього приводу до місцевої преси відповідний інформаційний матеріал.

Відповідальний редактор Ю. Іванов

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 3 (59)

ХАРКІВ

1 БЕРЕЗНЯ 1930 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Обіжник ВУЦВК до всіх ОВК, РВК і Сільрад про збереження архівних матеріалів науково-історичного значення. Обіжник ЦАУ про знищення штампів та печаток. Обіжник ЦАУ про організацію секції партійних архівів. Обіжник ЦАУ з переліком тем, по яким треба виявляти архівні матеріали для потреб народного господарства. Обіжник ЦАУ про переховування документів фінансово-матеріальної звітності.

II. Інформаційна частина.

Окружні міжвідомчі наради. На місцях.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

До всіх Округових та Районових Виконавчих Комітетів і Сільських Рад.

(Про збереження архівних матеріалів науково-історичного значення).

(№ 13 з 21-І-1930 р.).

За часів великої соціальної революції, коли проходить перебудова всього економічного та культурно-побутового укладу життя на соціалістичних засадах, справа досконального вивчення всіх процесів цієї перебудови має величезне значення так для сучасності, як особливо—для історії.

Отже, належне збереження архівних матеріалів, що мають науково-історичне значення, як першоджерела для вивчення історії соціалістичного будівництва, є справою величезної ваги. На досвіді нашої роботи будуть виховуватись наступні покоління. Цей же досвід героїчної боротьби трудящих країни рад буде скористовано й пролетарями інших країн в їх боротьбі з капіталом.

В архівах наших низових рад установ та організацій—сільрад, КНС, РВК, і окремих закладів та установ зберіглося багато коштовних документів та матеріалів, що відбивають окремі менти державного, господарчого чи культурного будівництва за революційних часів.

Є також по деяких установах архіви до революційної доби, які також мають велике історичне значення, відбиваючи економічно-правовий стан робітництва та селян-

ства за царату і боротьбу їх з поневоленням.

Неодноразово вже Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет звертав увагу відповідних Виконкомів та Рад на необхідність належного збирання та зберігання архівних матеріалів науково-історичного значення проте й досі далеко не скрізь архівну справу належно упорядковано.

В останні часи, в зв'язку з паперовою кризою, подекуди спостерігається неприпустиме нищення архівів і використання архівних матеріалів на канцелярські потреби та задача без відому й дозволу органів Архівного Управління архівних матеріалів на утилізацію (як сировину для паперових фабрик).

Вилучення з архівів непотрібних для переховування матеріалів провадиться за поглядом окремих співробітників установ, що через свою несвідомість завдають непоправну шкоду архівній справі.

Щоб покласти край такому неприпустимому ставленню до архівної справи, Секретаріат Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету пропонує:

1) Вилучення з архівів непотрібних для переховування матеріалів провадити обов'язково з дозволу органів Архівного Управління і в порядку, що передбачено інструкціями останнього.

2) При вилученні архівної макулатури особливо пильнувати за збереженням документів науково-історичного значення та матеріалів з історії ревруху.

36096

3) Всі документи та матеріали з архівів доби революційної аж до 1923 року негайно виявити і передати до Окрархів.

4) Забезпечити архівосховища відповідними приміщеннями, що гарантували б цілковите збереження архівних документів та матеріалів.

Обіжно

До всіх Центральних, Краєвих історичних Архівів, до всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 2/87 з 26-I-1930 р.).

Центральному Архівному Управлінню зісмо, що багато архівних установ переходять у себе штампи та печатки установ, що їх було за різних часів ліквідовано. За чинним же законодавством архівні органи мусять переховувати лише відбитки та зліпки з штамів та печаток. Самі-ж штампи та печатки підлягають знищенню.

Отже Центральне Архівне Управління за згодою з Наркомвнусправ (його лист до ЦАУ № 307-59 з 10-I-1930 р.) пропонує Вам з одержанням цього знищити штампи та печатки ліквідованих установ, що вони є у вас.

Перед знищенням штамів та печаток ЦАУ пропонує провести таку роботу.

1) Звернутися до місцевих музеїв з проханням відібрати потрібні для них (як експонати) штампи та печатки, оскільки з боку деяких музеїв є на них певні вимоги.

2) Передати такі штампи та печатки (можна непогашеними) до музеїв, склавши про це спеціального акта.

Обіжно

До всіх Окружних Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР.

(№ 01/5 з 5-III—1930 р.).

В зв'язку з утворенням Єдиного Партійного Архіву КП(б)У Інституту історії Партії та Жовтневої Революції на Україні при ЦК КП(б)У, Центральне Архівне Управління УСРР порозумілося з дирекцією Інституту в нижченаведеному:

1) В складі таємно-політичного відділу Окрархів та Головархіву АМСРР організується секція партійних архівів—«партсекція», що являється округовим архівосховищем Єдиного Партархіву КП(б)У.

Увага. Цього обіжника буде надруковано в журналі ВУЦВК «Червоне Село» й надіслано до Райвиконкомів і сільрад.

Секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету **М. Василенко.**
Заст. Завідателя Секретаріату
Президії ВУЦВК'у **Черкасов.**

3) Відтворити зі всіх штамів та печаток зліпки та відбитки за вказівками інструкції про постановку архчастин дієвих установ. В зв'язку з тим, що до музеїв можна передавати штампи та печатки непогашеними, відбитки та зліпки з них треба відтворити в такому-ж виді.

Для знищення печаток та штамів ЦАУ пропонує утворити спеціальну комісію в складі: 1) для Центральних і Краєвих Архівів—Завідателя Архіву, Завідателя історико-революційного відділу Архіву, вченого архівіста (там де нема історико-революційного відділу—до складу Комісії входять 2 вчених архівісти) та представника Адмінвідділу Окрвиконкому, 2) для Окрархів—Завідателя Окрарху, Завідателя таємно-політичного відділу, вченого архівіста (де його нема,—архівіста) і представника Адмінвідділу Окрвиконкому. За голову Комісії мусить бути Завідатель Окрарху чи Завідатель Історичного Архіву.

Про знищення печаток та штамів Комісія повинна скласти відповідного акта.

Про виконання завдання—повідомити ЦАУ.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР **Ю. Іванов.**
Інспектор-Інструктор **В. Нікітін.**

сховищем Єдиного Партархіву КП(б)У.

2) Архівні матеріали всіх осередків КП(б)У і ЛКСМУ як сільських, так і міських, а також архівні матеріали фракцій КП(б)У радянських, професійних і інших організацій, з'їздів та конференцій—передаються до «партсекції» Окрархів та Головархіву АМСРР за впливом 3 (трьох) років з часу закінчення справ.

3) Архіви Комітетів КП(б)У і ЛКСМУ, а також Контрольних Комісій КП(б)У (окружних й районних, як сільських, так і міських), а також архівні матеріали конференцій КП(б)У і ЛКСМУ—передаються до

«партсекції» Окрархів та Головархіву АМСРР за впливом 5 (п'яти) років з часу закінчення справ.

4) Архіви кол. повітових і губерських Комітетів та Контрольних Комісій і конференцій КП(б)У і ЛКСМУ передаються до центрального архівосховища Єдиного Партархіву КП(б)У в м. Харкові, за окремими директивами цього останнього; до видання таких директив ці архівні матеріали переходяться в «партсекції» Окрархів та Головархіву АМСРР.

5) В питаннях: концентрації архівних матеріалів, що входять до складу «партсекції», системи впорядкування архівних матеріалів, порядку видачі довідок з партійних і комсомольських архівів, черговости впорядкування тих чи інших архівних матеріалів і порядку допуску до наукової роботи над архівними матеріалами «партсекції» — останні («партсекції») підлягають непосредньо єдиному партархіву КП(б)У Інституту при ЦК КП(б)У, що й надсила-

тиме до «партсекцій» відповідні провідні директиви і вказівки.

Отже, Центральне Архівне Управління пропонує негайно взяти до виконання й керівництва вищевказаний розподіл й порядок переходування партійних і комсомольських архівів. Разом з тим ЦАУ пропонує також негайно взяти всіх заходів до того, щоб для «партсекції» було відведено окреме (в міру можливості, цілком ізольоване), відповідно устатковане і обладнане, приміщення в складі таємно-політичного відділу.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Погоджено з Інститутом історії Партії
та Жовтневої Революції на Україні
при ЦК КП(б)У.

Заст. Директора Інституту
і Зав. Єдиного Партійного Архіву
КП(б)У Громицький.

Обіжно

До Центрального Архіву Революції, до Київського Центрального Історичного Архіву, до всіх Крайархів та до всіх Окрархів і Головархіву АМСРР.

(Вих. № 2/90 з 2-ІІ-1930 р.).

Центральне Архівне Управління повідомляє, що звертання його до Центральних планово-господарських установ УСРР в справі використання ними архівних матеріалів при будівництві в різних галузях народного господарства, знайшло певний відгук з боку установ. Але на зараз ще не всі центральні планово-господарські установи подали до Центрального Архівного Управління відомості про ті теми, по яких треба виявляти архівні матеріали; частина їх зовсім не подала таких відомостей, частина подала дуже загальні вимоги, що безумовно не дають можливості їх виконати, але є цілком конкретні вимоги, на задоволення яких архівні органи мусять звернути належну увагу. Нижче цього Центральне Архівне Управління оголошує назви тем, по яких слід виявляти архівні матеріали і повідомляє, що цю роботу треба виконувати рівнобіжно з роботою по виявленню мате-

ріалів для потреб місцевих планово-господарських установ.

В тих випадках, коли буде виявлено архівні матеріали по нижчезазначених темах Центральне Архівне Управління пропонує негайно повідомити його, зазначаючи назви виявлених справ (і взагалі архівних матеріалів) що висвітлюватимуть питання вищезазначених тем, хронологічні їхні дати та в якому вони є стані.

Подаючи тут назви тем Центральне Архівне Управління орієнтовно зазначає також основні діловодні фонди, по яких слід виявляти дані для цих тем. Але це в ніякому разі не визначає, що треба обмежуватися в роботі розглядом матеріалів лише по цих фондах, бо і інші фонди можуть мати потрібні відомості.

Про хід роботи в цій галузі ЦАУ пропонує повідомити його не пізніше 15 березня.

З одержанням від установ нових вимог на архівні матеріали ЦАУ додатково повідомлятиме Вас про них.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Інспектор-інструктор В. Нікітін.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

№ за порядком	Для якої установи потрібні матеріали	Назва теми	По яких фондах слід виявляти матеріали
1	Для ВРНГ	Економічний опис окремих районів та пунктів, розроблений різними установами та окремими особами.	—
2	"	Відомості про досліді щодо використання сировини, особливо, другорядного значіння	—
3	"	Вантажеві потоки по залізницях України, морських портах, пристанях рік та по безрейковому транспорту.	Кол. губерніяльних статистичних комітетів, архіви портів, архіви залізниць, фонди губерських і повітових земських управ (головне земська статистика) та фонди губстатбюро.
4	"	Вантажообіг великих промислових підприємств Південної, Донвугілля і т. ін.	В фондах самих підприємств.
5	"	Відчит залізниць, Районового комітету та Гірничного комітету щодо перевезень.	В фондах залізниць (головне по відділу статистики та „сборов“).
6	"	Матеріали про історію будування та розвитку важливіших підприємств та галузів промисловості України й про участь в них закордонного капіталу.	В фондах самих підприємств, в фондах Губвиконкомів (по Губплану) і губрадиоргоспів.
7	"	Монографії по історії розвитку окремих галузів народного господарства та промисловості.	Друковані матеріали.
8	"	Географічні нариси та економічні карти.	
9	"	Альбоми-довідники по геологічних копалинах.	
10	"	Описи важливіших винаходів.	Головне в фондах підприємств.
11	"	Роботи щодо методології планування.	Друкований матеріал.
12	"	Роботи щодо переведених досліджень по окремих місцевостях України.	Головне в фондах „Городских и Земских Управ“ в зв'язку з різними дослідженнями ґрунтів тощо
13	"	Зведені данні про розташування окремих підприємств нижчецензової промисловості.	В фондах кол. Статистичних Губернських Комітетів, Губстатбюро, Казенних Палат.
14	"	Довійськові калькуляції на окремі вироби.	Головне по фондах самих підприємств.
15	Наркомвну-справ	Обсяг, загальний стан комунального господарства міст України та ступень комунального обслуговування робітничих околиць у дореволюційний період.	Головне в фондах кол. „Городских Управ“ також в фондах кол. Губерських Правлінь (господарче та будівельне відділення) ¹⁾ .
16	"	Вплив промислів, торгівлі та зовнішнього транспорту на розвиток і характер окремих міст та залюднених пунктів.	Головне в фондах „Городських та земських Управ, кол. Губерських статистичних комітетів“ ²⁾ .
17	"	Організація та характер обслуговування міського населення в період воєнного комунізму.	В фондах Губвиконкомів, Повітвиконкомів, Губстатбюро, Повітстатбюро, в фондах Комгоспів ³⁾ .

¹⁾ Щодо цього крім звітів Міських Управ дуже цікавими можуть бути проекти споруд будівель, плян залюднених місць з матеріалами щодо розроблення окремих питань економіки міста, матеріали, що характеризують участь у міському впорядкуванні концесійного капіталу тощо.

²⁾ Дані земельної та міської статистики про зріст, групування міського населення та інш. щодо цього можуть уявляти чималий інтерес.

³⁾ Протоколи з'їздів, нарад, обов'язкові постанови Рад у питаннях комунального господарства й обслуговування населення можуть характеризувати справу збирання та організації комунального господарства міст і особливо участь трудящих в цій роботі.

№ за порядком	Для якої установи потрібні матеріали	Назва теми	По яких фондах слід виявляти матеріали
18	Наркомвну- справ	Рідновлювальний період у комунальному господарстві міст.	Головне в тих же фондах ¹⁾ .
19	"	Загальний стан комунального господарства та вплив на зріст і розвиток міст адміністративної реформи.	Головне в фондах Окрвиконкомів, Окркомгоспів, Міськрад.
20	"	Робота міських та сільських Рад у комунальному та житловому будівництві.	В фондах міських та селищних Рад, Окрвиконкомів.
21	"	Культурно-побутове та комунальне обслуговування робітничого населення по містах промислового значіння.	В фондах губвиконкомів та повітвиконкомів (губнаросвіти, повітнар-освіти, комгоспи) міських рад.
22	"	Загальний стан комунального господарства по так званих заштатних містах та містах, що є районними адміністративними центрами.	
23	Укрдпро- мезу	Матеріали, що стосуються до історії та будівництва окремих металевих та металургійних заводів (їх будівництво, розвиток, тощо)	В фондах самих підприємств та особливо в фондах кол. „Окружного інженера Екатеринославского Горного Округа“ і „Горного Управления Юга России“, що переходять в Дніпропетровському Крайарху.
24	Правл. Дон. залізниць	Матеріали, що стосуються спорудження залізниць України, або залізничних рукавів в межах Донецької Південної та Катеринославської залізниць	
25	"	Географічно-економічний опис районів в межах тих же залізниць.	В фондах кол. Губерських Правлінь, в фондах „Городських Управ“, а також в матеріалах залізниць, що сконцентровані в архівосховищах архівних органів.
26	Правл. Півд. залізниць	Будівельні альбоми залізниць	
27	"	Будівельні відчити залізниць	
28	"	Типові чертежі цивільних та штучних („искусственных“) споруджень	
29	"	Виконавчі кошториси будівництва залізниць, що перебувають на терені УСРР.	
30	Уповнарком- поштель	Приставка й експедирування преси.	
31	"	Методи і форми розповсюдження преси.	
32	"	Реклямування щодо розповсюдження преси.	Головне в фондах поштово-телеграфних підприємств, а також в фондах кол. Губерських Правлінь по „Строительному Отделению“.
33	"	Проекти будівель (поштампів, будинків підприємств зв'язку, склепів, гаражів).	
34	"	Шляхи розвитку пошти на Україні.	

¹⁾ Звіти місцевих рад, органів комунального господарства та профорганізацій до 10-тиріччя Жовтня, а також усі окремі звіти й плани міського будівництва за цей період забезпечать можливість у повній мірі освітлити роботу щодо відновлення комунального господарства та впорядкування робітничих поселень.

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР Копія Центральним і Краєвим Історичним Архівам.

(№ 49/об. з 13-III-1930 р.).

В додаток до обіжника ЦАУ щодо переховування документів фінансово-матеріальної звітності другорядного значіння (об. № 29 з 13-IX-29 р. Бюл. ЦАУ № 9—10 53-54 1929 р.) Центральне Архівне Управління УСРР на підставі постанови НК РСІ СРСР з 12-I-30 р. (таз. «Экономическая Жизнь») пропонує при переведенні утильроботи по дієвих установах і архівосховищах Окрархів додержуватися нижченаведеного:

1) Усі книги та, що стають за них картки і аркуші системно-аналітичного (балансового) обліку, які не мають розрахункового, або матеріально-майнового значіння, так само, усі інші книги, картки і аркуші позасистемного (операційного) обліку, в тім числі коморні товарів і коморні касові книги та операційні журнали зберігаються—3 роки.

2) а) Документи: кошториси, пляни поставальників і підрядників з моменту їх виконання як що вони не перевищують 1.000 карб. переховуються—3 роки.

б) Кошториси і пляни поставальників і підрядників з моменту їх виконання, як що вони дорівнюють понад 1.000 карб. і менше 10.000 карб. зберігаються—5 років.

3) а) Авансові звіти за підзвітні суми разом з доданими до них документами як в адміністративно-господарчих (внутрішніх) так само і оперативних та заготовчих (зовнішніх) операціях, як що не має довготривалої заборгованості і якщо сума цих операцій не перевищує 100 карб. зберігається—3 роки.

б) Як що вони дорівнюють понад 100 карб., але менш 1.000 карб. зберігається—5 років

4) а) Фактури, накладні, акти і що стають за них документи на одержаний крам-мате-

ріяли, як що є окремі рахунки поставальників та підрядників зберігається—3 роки.

б) Теж таки документи, що оформлюють рух цінностей в даному господарстві, об'єднаному в один зведений баланс, зберігається—2 роки.

5) а) Документи розрахункового характеру з третіми особами і банками як-от: чеки, векселі, рахунки поставальників і підрядників, копії рахунків покупців, авізо, що замінюють основні документи по розрахунках зберігаються—5 років.

б) Контокорентні виписки з перевірених розрахунків з третіми особами і листування після погодження цих розрахунків переховується—1 рік.

7) Чинність вищезгаданих термінів переховування поширюється на перелічені документи з 1-го жовтня 1922 року.

8) Не підпадає під чинність цього переліка фінансово-матеріальна звітність по розрахункам з закордоном.

9) Винятки з чинності даного переліку для грошово-матеріальної звітності установ і підприємств, що діють в надзвичайних умовах (на крайній півночі, серед кочової людності і т. інш.), встановлюються по згоді зацікавленої Центральної Архівної Управи з Народнім Комісаріатом РСІ відповідної Союзної Республіки.

10) Термін переховування всіх книг, документів і карток вираховується з початку року, наступного за звітним.

11) Фінансово-матеріальна звітність у встановленні строки відокремлюється автоматично за спрощеним порядком без окремого на це дозволу органів Архівного Управління.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Секретар Центральної Перевірної
Комісії А. Бондаревський.

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Окружні міжвідомчі наради.

На сьогодні міжвідомчі наради в справі використання архівних матеріалів для потреб народного господарства відбулися вже в Київській, Полтавській, Старобільській, Миколаївській, Вінницькій, Дніпропетровській і інших округах.

Щодо роботи цих нарад треба відзначити кілька моментів.

1) В нарадах, як загальне явище, бере участь поки що обмежена кількість фінансово-господарських установ. Є окремі, де на нараду своїх представників відрядило лише 3—4 установи. Причина цього подвійна. То є відсутність перелому в ставленні до архівних джерел з боку відповідних установ; окрім того Окрархи скликаючи наради, не порозумілися в цій справі з

окружними керівними органами та не висвітлювали питання в пресі.

2) З роботи нарад виявилось не зовсім правильно, а інколи і зовсім неправильно розуміння завдання з боку установ. Де які учасники нарад вимагали від Окрархів «детально зазначити все, що маєтсья в архівосховищі», або пропонували Окрархам надрукувати та розіслати до установ переліки всіх їхніх матеріалів, вважаючи, що установи «вже у себе доберуть, що їм потрібно». Інші ж представники установ одразу говорили, що їхнім установам для практичної роботи архівні матеріали не потрібні.

Безперечно Окрархи мусять всебічно інформувати установи про матеріали, які можна з практичною метою використовувати. Алеж це не значить, що Окрархи мусять друкувати якісь вичерпні переліки всіх наявних у них матеріалів, та це й зовсім не потрібно. Справа мусять стояти не так. Установи що здійснюють свої оперативні і складають свої перспективні плани повинні, взявши на увагу можливість скористатися в своїй діяльності з досвіду минулого (архівні документи), **конкретно сказати в якому саме питанні їхньої сьогочасної оперативної роботи у них бракує історичних даних**, а вже архівні органи прикладуть усіх зусиль, щоб потрібні матеріали виявити і дати з них скористатися.

Щож до тверджень установ, ніби вони не мають потреби удаватися до архівних джерел, ці твердження не завжди відповідають дійсності. Наздемо приклади.

Природньо-климатичні умови Дніпропетровської округи є цілком сприятливі розвитку шовківництва. Важливість для нашого народного господарства як найінтенсивніше розвивати шовківництво — справа цілком зрозуміла. Ще далеко перед революцією царат заходився був коло цієї справи надто енергійно. Тодіж таки було утворено спеціальну «інспекцію шовківництва» та запрошено чужоземних фахівців і підприємців. Згодом справа занепадала. Здавалось б, що за наших часів вона повинна була б стати об'єктом як найпильнішої уваги. Тимчасом аж до тепер майже нічого в цій справі не робилося. І після того, як Дніпропетровський Окрарх (в особі вчен. арх. Е. Когона) вмістив в місцевій пресі

ряд докладних статей, справу було зрушено. Редакція газети, де вміщено одну з цих статей, зробила таке зауваження: «Редакція вважає це питання за надто важливе і запрошує всіх спеціалістів і зацікавлені організації висловитись у пресі».

Так само й у Вінниці. Після того як Окрарх не заспокоївся на формальних відповідях установ, а продовжував наполягати, було використано з фонду кол. Земської Управи — пляни і кошториси будинку 1-ї Радлікарні, типові пляни будування Вінницьких залізних мостів, план типового будинку для сільських шкіл і т. інш.

Кожен, приміром, хто так чи так обізнаний із справою не може пройти повз факту виявлення серед матеріалів Київського Центрального Історичного Архіву **проектів до будування залізниці у південному Сибіру**. Алеж коли на нараді, скликаній Київським Окрархом, було зроблено про це інформацію, більшість учасників наради не звернули на це ніякої уваги.

3) Розгортаючи оцю роботу Окрархи чомусь полишають на боці завдання як найбільше притягати до участі в роботі різні науково-дослідницькі, краєзнавчі і інші громадські кола. Це є значна прогалина. Міжвідомчі наради потрібно розширити, запрошуючи на них не лише представників установ, а й наукових робітників, (особливо практиків-інженерів, техніків, агрономів) робітників преси, робітників, актив добровільних товариств (безвірники, геть неписьменність і т. інш.). І що головне — це преса. Вона й тут є наймогутніше знаряддя досягти перелому, з'організувати і зосередити увагу широкої громадськості на здійсненні завдання.

На одних моментах Окрархам потрібно зосередити зараз свою увагу. Окрім того, треба відзначити. 1. Окрархи, де нарад ще не проведено, мусять негайно провести їх, врахувавши досвід інших округ. 2. Там, де перші наради не дали потрібних наслідків, треба скликати повторні наради. 3. Притягати до участі в цій роботі архіваріїв, експлуатуючи їхню діяльність на піднесення інтересу до архівів. 4. Встановити **найтісніший зв'язок з окружними керівними органами**, систематично інформуючи останніх про стан цієї роботи. 5. Зв'язатися найтісніше з профспілковими організаціями і т. інш.

Основне чого не можна спускати з ока, це те що дана робота не є якесь тимчасове завдання, вона є органічною і на

сьогодні найважливішою частиною загальної роботи архівних органів, і само собою з нею зовсім не можна гаятися.

НА МІСЦЯХ.

Одеса. Свою популяризаційну роботу Крайарх і Окрарх щільно пов'язують з планами роботи Істпарту. Це, ясна річ, значною мірою розширює рамки даної роботи та спрямовує її до як найбільшої плановості. Зокрема в найщільнішому контакті архівних органів Одеси і місцевого Істпарту було проведено популяризацію архівних джерел, які стосуються революції 1905 р. (в зв'язку з двадцятип'ятиріччям). Популяризацію провадилося як через пресу, так само і в спосіб радіопередач. Завдячуючи саме спільним заходам далось охопити під час цієї роботи всі головніші групи архівних матеріалів, притягнувши до роботи яко доповідачів досить значні кадри робітників. Взагалі кажучи, найщільніше контактування всіма Окрархами своєї популяризаційної роботи з роботою Істпартів є одна з головніших умов, щоб піднести ту роботу на належну височінь.

Київ. Колектив Київського Центрального Історичного Архіву приєднався до договору на соціалістичне змагання, що його уклали архівісти Харківських архівних установ з московськими товаришами.

Разом з тим тут розроблюється конкретні умови виклику на соцзмагання одного з українських архівів, та переведення соцзмагання поміж, окремих відділів самого БЦІА.

Артемівське. Перевіряючи стан архчастини Окрзу Окрарх виявив, що разом з щоденними паперовими покидьками, Окрзу передано на утилізацію ряд матеріалів, що їх не можна було передавати. Так було передано: велике листування в справі впровадження колись столипінської земельної реформи; справи за замлеволодіння по окремих земельних громадах і колгоспах округи за період радянського будівництва; надто цінні діаграми з показниками розвитку сільського господарства і т. інш. Як видно матеріали передано звичайно не аби якої цінності. Не дивно, що Окрарх, виявивши це, поставив питання, а чи не навмисно кімсь передано було оці матеріали на знищення.

Постанова такого питання має тим більшу рацію, що взагалі увесь архів Окрзу знайдено було у крайньому безладді, не наче Окрзу зовсім нічого не знало про чинні законодавчі акти в справі впорядкування архівів.

У вміщеній з цього приводу замітці в газеті «Кочегарка» Окрарх логічно робить висновок, що Комісія в справі чистки апарату Окрзу не пройде мабуть і повз цього показового факту.

Глухів. Окрарх в порядку інструкторського догляду за станом архчастин в окрузі виявив чимало випадків надто недбайливого поводження з архівними матеріалами з боку низки установ. Байдуже ставлення до архівів подекуди набирає зовсім неприпустимого, навіть прямо злочинного характеру. Установи продають архіви без дозволу Окрарху, зовсім не додержуючись чинних законоположень. Перебувають архіви з байдужості адміністрації установ в жахливому стані; їх розкрадають, псують, нищать. Зовсім неймовірним є факт, коли Шістенський РВК, погодившись на пропозицію Окрарху впорядкувати архів кол. Казначейства і деяких продорганів і одержавши на це від Окрарху гроші, замість приступити до впорядкування архіву, вивіз його і продав Шістенській паперовій фабриці, а гроші, асигновані Окрархом, витратив на інші свої потреби. Таке становище є безумовно нестерпиме. Окрарх удався до президії ОВК з поданням, прохаючи вжити найрішучих заходів щоб як найнегайніше припинити нищення архівів та винних притягти до відповідальності. Факти недбайливого ба навіть злочинного ставлення до архівів, наведені в доповіді Окрарху, яскраво доводять, що становище є дійсно надто і надто небезпечне. Корінням своїм воно має так само і недосить енергійні заходи, що їх вживає Окрарх, щоб йому запобігти. Принаймні зараз потрібно прикласти всіх зусиль, щоб становище виправити удаючись по допомогу так ОВК як і органів Прокуратури.

Відповідальний редактор Ю. Іванов

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 4 (60)

ХАРКІВ

1 КВІТНЯ 1930 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Обіжник ЦАУ про точне додержання правил видачі довідок з архівних матеріалів. Обіжник ЦАУ про архіви організацій релігійного культу, які ліквідуються. Обіжник ЦАУ про виявлення, збирання та зосередження єврейських архівних матеріалів. В Єврейській секції КЦІА. Висновки ЦАУ на доповідь про обслідування Лусанського, Тульчинського та Куп'янського Окранхив. Постанова Ради ЦАУ про роботу Харківського Окранхиву.

II. Інформаційна частина.

Практична пропозиція Не гаятися з роботою щодо встановлення строків переховування. Чорнил для ярликів. Працюють без пляна роботи.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

До всіх Центральних і Краєвих Історичних Архівів, всіх Окранхивів та Головархів АМСРР.

(№ 01/17 з 11-III-1930 р.).

За останній час Центральне Архівне Управління спостерігає випадки неприпустимого порушення деякими архівними установами, в окремих випадках, чинних правил і порядку видачі із своїх архівосховищ архівних довідок, копій і виписів приватним особам.

Наявність таких випадків Центральне Архівне Управління неодноразово констатувало в своїх висновках і постановах з приводу обслідувань деяких архівних установ (див. Бюлетені ЦАУ).

Ці порушення в основному полягають в тому, що архівні установи в окремих випадках не додержують порядку видачі архівних довідок приватним особам, що його встановлено за арт. 25 «правил як видавати архівні довідки...» (Зб. Уз. в архівній справі, вип. 2-й, видання ЦАУ, 1928 р.), себ то правил, що за ними архівні довідки, виписи та копії можна видавати приватним особам лише з документів, що чимось стосується їх, або можуть становити підставу для розв'язання їхніх справ і лише тоді, коли зазначені особи подадуть по-свідки відповідних органів влади про те, що відомості жадані приватними особами, потрібні на підтвердження або охорони їхніх прав.

Обслідуванням деяких архівних установ виявлено факти, коли архівні установи видавали приватним особам довідки безпосе-

редньо на їхні заяви, або на підставі свідчень таких організацій, як житлокоопи, вважаючи їх за органи радянської влади і, навіть виявлено один випадок, коли довідку видано на підставі «свідчення» приватного домовласника.

Виявлено також один неприпустимий випадок, коли було видано приватній особі довідку, про те, що, мовляв, дана особа не була домовласником. Крім того, що цю довідку було видано безпосередньо на заяву приватній особі, по суті вона є цілком безпідставною й незаконною, бо архівна установа може видавати свідчення лише за ті конкретні відомості, (що їх вимагається), які є в тих чи інших архівних документах, що переховуються в архівосховищах даної архівної установи, або про відсутність тих чи інших матеріалів, потрібних для видачі даної довідки.

Наявність оцих фактів за сучасних умов надзвичайного загострення боротьби з класовим ворогом радянської влади, за умов, коли ліквідація цієї, ворожої радянській владі, класи є бойове завдання сьогоднішнього дня—являється особливо неприпустимим явищем і свідчить за те, що окремі архівні установи не усвідомили важливості неухильно і правильно виконувати вимоги чинних правил і законодавства в цій справі, не усвідомили політичної суті цих правил і законодавства.

Видаючи, хоча й випадково, довідку неп-манові, або куркулеві, що вишукуює всіх за-собів, щоб обминути розкуркулення тощо, архівні установи цим призводять до поми-лок місцевих органів влади і інших установ

36096

та організацій, завважаючи правильній та своєчасній боротьбі проти класово-чуждого елемента, зокрема виконанню революційного завдання—ліквідації куркульства як класи.

Архівні установи в цих умовах повинні бути особливо чутливі, завжди і вчасно розпізнаючи класово-чуждий елемент, маючи на увазі, що всі вимоги чинних правил й законодавства в справі видачі приватним особам архівних довідок, стоять на перешкоді лише й виключно нетрудовому елементу, забезпечуючи, в той же час для всіх трудящих цілковиту змогу, через відповідні органи радянської влади одержати потрібну довідку. Тому всі балачки про «бюрократизм», що його піби-то створює такий порядок одержання приватними особами архівних довідок, треба вважати за несвідомі або ворожі виступи. Не усвідомивши цього робітникам та селянам треба докладно роз'яснювати необхідність такого порядку, що забез-

печує інтереси робітників та селян, інтереси соціалістичного будівництва.

Отже, повідомляючи про вищенаведене, Центральне Архівне Управління з метою запобігти надалі можливим випадкам порушень і перекручень чинних правил щодо видачі приватним особам архівних довідок, пропонує:

1) Суворо додержувати чинних правил «як видавати архівні довідки...» (Зб. Уз. в архівній справі, вип. 2-й, видання ЦАУ 1928 р.).

2) Висвітлити питання про порядок одержання архівних довідок і політичну суть чинних правил в місцевій пресі.

3) Роблячи доповіді про архівну справу й роботу архівного управління обов'язково інформувати про ці питання.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.
Секретар Центрального Архівного
Управління А. Юрченко.

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

(№ 2/87 з 7-III-1930 р.).

В сучасний момент на терені всіх округ УСРР ліквідується багато організацій різних релігійних культів, а поменшання, що їх вони посідали, передається для культурно-освітніх потреб. Отже, архіви, що залишаються від вищезазначених організацій, опиняються в безнадзорному стані. Беручи на увагу те, що значна частина архівів організацій релігійних культів має науково-історичне значення особливо за старі часи (напр. по церхвах є матеріали XVIII і навіть XVII століття), Центральне Архівне Управління пропонує Вам взяти таких заходів до збереження вищезазначених архівів:

1) Зараз же з'ясувати в Адмінівділі ОБК, які саме релігійні організації ліквідовано в окрузі та запропонувати відповідній сільраді чи райвиконкому архіви та друковані видання таких організацій в повному складі надіслати до Окрарху, склавши на місці про це відповідного акту.

2) Встановити тісний зв'язок з Адмінівділом для одержання від нього завчасних

повідомлень про релігійні організації, що перебуватимуть в стадії ліквідації.

3) Завчасно пропонувати органам місцевої влади архіви та друковані видання ліквідуємих організацій релігійних культів пересилати до Окрарху.

Через те, що до сучасних своїх архівосховищ Окрархи концентруватимуть архівні матеріали державних та громадських установ, організацій та підприємств, архіви релігійних організацій не буде куди концентрувати. Отже, ЦАУ пропонує в зв'язку з вищенаведеним поставити на президії ОБК та Миськради питання про відведення однієї з закритих у місті церков, що є найбільш придатною для архівосховища спеціально для концентрації та переховування архівів релігійних організацій.

Про наслідки пропонується незабаром сповістити.

Додатково ЦАУ надішле переліка матеріалів, які можна виділяти з архівів релігійних організацій на утилізацію.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.
Інспектор-інструктор В. Нікітін.

До Окрархів, Головархіву АМСРР та всіх Краєвих Історичних Архівів.

(№ 08/158 15 березня 1930 р.).

Влітку минулого року ЦАУ звернулось до всіх Окрархів Правобережжя України з обіж-

ником про утворення та завдання Секції єврейських архівних матеріалів при КЦІА (обіжник 21/об.—17-VI-1929 р., Бюлетень 1929 р. № 7). Але за малим винятком Окрархи на цього обіжника не відгукнулись і

ЦАУ ще досі немає ніяких відомостей про виявлення та зосередження архівних фондів єврейських установ. Надаючи справі надмірного архівного будівництва особливого значення ЦАУ ухвалило:

1. Завдання про виявлення архматеріалів єврейських установ та зосередження їх до єврейської Секції КЦІА поширити на всі Краєві Історичні Архіви та на такі Окрархи: Бердичівський, Біло-Церківський, Вінницький, Волинський, Глухівський, Гуманський, Дніпропетровський, Запорізький, Зінов'ївський, Кам'янець-Подільський, Київський, Конотопський, Коростенський, Кременчуцький, Криворізький, Лубенський, Миколаївський, Могилівський, Ніжинський, Одеський, Першотравневий, Полтавський, Прилуцький, Проскурівський, Роменський, Тульчинський, Харківський, Херсонський, Чернігівський, Шевченківський, Шепетівський, і Головархів АМСРР.

2. Отже Центральне Архівне Управління пропонує зазначеним у пункті 1-м Окрархам

та всім Краєвим Історичним Архівам в місячний термін надіслати відомості: а) за наявні архівні фонди єврейських установ та організацій (орієнтовну номенклатуру останніх при цьому додається), б) за архівні фонди або підфонди держорганів, що висвітлюють єврейське питання, в) за окремі архматеріали, що стосуються євреїв, а саме: «Єврейские метрические книги», «Посемейные и именные списки еврейских обществ», «Книги на записку приговоров мещанских обществ», «Ревизские сказки еврейских обществ» тощо.

3. З метою найскорше налагодити справу виявлення, збирання та зосередження єврейських архівних матеріалів Окрархи та Євсекція КЦІА повинні безпосередньо зв'язатися між собою в усіх питаннях і завданнях Єврейської архівної Секції за згаданим об'єктом ЦАУ № 21 з 17-VI-1929 р.

Завідатель Центрального Архівного Управління **М. Рубач.**

Учений Архівознавець **О. Насонова.**

ОРІЄНТОВНА НОМЕНКЛАТУРА ЄВРЕЙСЬКИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ.

XIX та XX ст. ст.

I. Культурно-освітні заклади:

а) колишні єврейські казенні школи, талмуд-тори, равінські школи, єшиботи, ремісничні школи, «зразкові хедери» («хадорім месузонім»), приватні та громадські єврейські гімназії то-що,

б) культ-освітні установи радянської доби: дошкільного виховання, трудові школи, профшколи, веч. роб. школи, педтехнікуми то-що.

II. Заклади релігійного культу:

синагоги, різні релігійні та філантропічні товариства («Хевра-Кадіша», «Гмілос-Хасодім», «Еврас-Хойлім» то-що).

III. Заклади економічного характеру,

як ось, кол. цехи євр. ремісників («Пойадей-Цедек») то-що.

IV. Адміністративно-громадські установи:

а) колишні єврейські громади (кагали),

б) колишні казенні равінати.

Діяльність закладів, зазначених в пунктах, II, III і частково IV а, відбилися в спеціальних актових книгах, т. зв. «шіндосах».

V. Органи «Єврейської Національної Автономії» за часів Центр. Ради (Народне Міністерство Євр. справ та міські і містечкові ради єврейських громад).

VI. Єврейські органи при радянських установах (секції Наросвіти та інші).

VII. Громадські організації:

На протязі другої половини XIX та у XX сторіччі діяли у різний час такі орг-ції: «Об-во распространения просвещения среди евреев» (ОПЕ), «Об-во рем. и землед. труда» (ОРТ), «Об-во здравоохранения евреев» (ОЗЕ), «Евр. эмигр. Бюро при Евр. Территор. Об-ве», «Комитеты помощи евреям, пострадавшим от войны, Комитеты помощи промленным» та інші.

Після Лютневої та Жовтневої Революції діяли такі гром. орг-ції «Культур-Ліга», Евообществом, ОРТ, ОЗЕТ, ГЕЗКУЛЬТ (останні три існують і на сьогодні).

VIII. Політичні орг-ції та різні партійні

угруповання: На протязі останньої чверті XIX ст. та у XX ст. діяли: Палестинофіли (Хойвевей-Ціон) з центром в Одесі, Сіоністи різних толків, Бунд, ЕСДРП (Пойалейціон), Сіоністи-Соціалісти (СС), Евр. Соц. Роб. Партия (Сеймовцы), «Фолкспартей», «Об'єдн. Евр. Соц. Роб. Партия» (СС і ЕС). Комбунд, Комфарбанд на Україні, ЕПЖ (Палаей-Ціон) та інші.

Ця номенклатура єврейських установ та організацій як не остаточна має бути доповнена та деталізована.

ВИСНОВКИ

Центрального Архівного Управління УСРР на доповіді про обслідування стану й роботи Окрархів: Луганського, Тульчинського та Куп'янського.

(Луганський Окрарх).

Заслухавши доповідь завідача Луганського Окружного Архівного Управління т. Більмерсона про становище й роботу Окрарху, Центральне Архівне Управління вважає за потрібне:

1) Відмітити, що терміновий переїзд Окрарху до нового приміщення, в зв'язку з повіддю у 1929 р., разом з декількома безсистемними пересуненнями архівних матеріалів в минулому (див. висновок ЦАУ про обслідування Окрарху 15—16 січня 1929 р. — Бюлетень 1929 р. № 4)—привели до того, що майже всі сконцентровані в архівосховищі Окрарху матеріали зараз є в неупорядкованому, змішаному (внутрішньо) стані.

2) Відмітити також, що часті зміни не тільки керівничого складу Окрарху, а й майже всього апарату, відбилися дуже негативно на виконанні Окрархом плана своєї роботи та директив Центрального Архівного Управління.

3) Констатувати, що в 1929 р. (як і за минулі роки) Окрарх не звернув уваги на налагодження архівної справи на периферії (в районних та сільських установах і підприємствах), а саме, не переводив роботи в справі виявлення архівних матеріалів та інструктування архівних частин установ. Інструкторська робота по місту була надто квола.

4) Окрарх в 1929 р. не проводив планової роботи щодо концентрації архівних матеріалів і що особливо є ненормальним—не склав до цього часу п'ятирічного плану концентрації архівних матеріалів.

5) Відмітити, що Окрарх не проводив популяризаційної роботи та роботи щодо утворення мережі архівних кореспондентів.

6) Відмітити також як ненормальне явище, що Окрарх видавав окремим дослідникам архівні матеріали для тимчасового користування поза приміщенням Окрарху.

Пропонувати Окрарху надалі:

1) Звернути найбільш уваги на налагодження архівної справи в установах, організаціях та підприємствах округи, особливо на периферії.

2) В 1930 р. проінструктувати установи всіх районних центрів округи та головніших промислових підприємств, а також установи, організації й підприємства окрміста, згідно з обіжником з 5-V-28 р. № 12.

3) Вжити заходів до концентрації матеріалів ліквідованих установ, звернувши особливу увагу на концентрацію архівів установ кол. волосних центрів, які за адміністративної реформи 1923-25 р.р. не було перетворено в районні центри.

4) Виявляти архівні матеріали, що можуть прислужитися в практичній роботі планових і господарських установ, особливо в справі будівництва копалень та металічних заводів.

5) Звернути більш уваги на популяризаційну роботу та що-до утворення мережі архівних кореспондентів.

6) В питаннях користування архівними матеріалами науковими дослідниками, точно додержуватися чинних правил і окремих розпоряджень ЦАУ, не припускаючи видачі матеріалів окремим дослідникам в тимчасове користування поза приміщенням Окрарху.

Просити Окружний Виконавчий Комітет не припускати в дальшому змін завідачів Окрарху, бо це надзвичайно кепсько відбивається на його роботі.

Взяти до відома, що т. Вольмерсона призначено на завідача Луганського Окрарху з 13 листопаду 1929 року.

(Тульчинський Окрарх—
6—8 грудня 1929 р.)

Заслухавши доповідь про становище й роботу Тульчинського Окрарху, Центральне Архівне Управління УСРР видзначає, що загальне становище Окрарху в 1929 р. поліпшилося. Окрарх дістав достатнє приміщення під архівосховища, а також забезпечений є на 1929-30 р. з боку штату й коштів.

Але, поруч цього, Центральне Архівне Управління констатує такі недоліки в роботі Окрарху:

1) Окрарх не звернув належної уваги на те, щоб виявити і сконцентрувати архівні матеріали з кол. повітових міст.

2) Інструкторська робота Окрарху хоча й поширилася, порівнюючи з минулим, проте, є недостатньою і з боку якості незадовільною. Чимало районів округи, ще зовсім не обслідувано, становище архівної справи в установах—незадовільне.

3) Є хиби в роботі що-до прийому архівних матеріялів від установ (описи не відповідають формі № 2; в одному опису, як один фонд, лічиться декілька окремих фондів).

4) Популяризаційної роботи не провадилося.

5) Архівні довідки приватним особам видавалося, не додержуючись чинних правил.

З метою поліпшити роботу Окрарху надалі, Центральне Архівне Управління пропонує:

1) Виявити й сконцентрувати до своїх архівосховищ архівні матеріяли дореволюційного періоду й матеріяли післяреволюційного періоду до адміністративної реформи 1923 року, згідно з останніми директивами ЦАУ в цій справі, звернувши особливу увагу на кол. повітові міста, села й райони.

2) Обов'язково в 1930 р. обслідувати й проінструктувати установи міста й всіх районів, звернувши особливу увагу на райони, які досі зовсім не обслідувано.

3) Розгорнути популяризаційну роботу, подаючи до преси замітки з архівної справи, роблячи доповіді на нарадах та курсах секретарів сілрад і райвиків.

4) Видавати архівні довідки, додержуючись чинних правил (Зб. Уз. в арх. справі, вип. 2-й).

(Куп'янський Окрарх—
9—12 лютого 1930 р.)

Заслухавши доповідь про обслідування 9—12 лютого 1930 р. становища й роботи Куп'янського Окрарху, Центральне Архівне Управління визнає становище й роботу Окрарху за цілком незадовільні.

За основні причини незадовільності становища й роботи Окрарху ЦАУ вважає:

1) Невідповідність кол. завідача Окрарху своєму призначенню.

2) Часті пересування архівосховища Окрарху з одного приміщення в друге без погодження з ЦАУ (всього на протязі 5 років було 7 пересувань), а також непридатність для переховування архівних матеріялів приміщень, що відводилося під архівосховища, призвели до дуже поганого становища архівні фонди Окрарху.

3) Недостатність асигнувань з боку ОВК на устаткування архівосховищ і інші потреби Окрарху.

4) Що Окружний Виконавчий Комітет зовсім не звертав уваги на роботу Окруж-

ного Архівного Управління.

Завдяки оцим негативним моментам в становищі Окрарху, в роботі останнього є такі хиби:

1) Кволість роботи в справі концентрації архівних матеріялів, особливо періоду 1917-21 р.р.

2) Архівні фонди, сконцентровані в Окрарху за дореволюційний час зовсім не розібрані, а фонди за часів Радянської влади розібрані неправильно.

3) Роботи щодо описування архівних матеріялів не провадилося; описи є лише на невеличку кількість фондів, які надійшли до Окрарху в порядку здачі установами; здебільшого описи не відповідають формі ЦАУ.

4) Картотеку ЄДАФ'у складено неправильно.

5) Інструкторську роботу поставлено кепсько; обслідувань установ зроблено дуже мало; райони зовсім не обслідувалося й лише в 1929 р. обслідувано всього два райони.

6) В галузі популяризації архівної справи, Окрарх ніякої роботи зовсім не провадив.

7) Діловодство Окрарху поставлено дуже кепсько і обліку роботи не провадилося; довідки видавалося не додержуючись чинних правил.

8) Утильну кампанію Окрарх провів не уважно і недбайливо, через що було передано на утилізацію цінні архівні матеріяли деяких дієвих установ і релігійних громад.

9) Кошти, асигновані ЦАУ на утильроботу, Окрарх витрачав не за призначенням.

Виходячи з вищенаведеного і з метою поліпшити становище й роботу Куп'янського Окрарху, Центральне Архівне Управління вважає за потрібне:

1) Зважаючи, що відсутність відповідного приміщення, як під архівосховище, так і для самого Архівного Управління гальмує й дезорганізує всю його роботу, зокрема в справі організації таємно-політичного відділу, а також в зв'язку з ненормальними умовами переховування архівних матеріялів в сучасних, непридатних під архівосховище приміщеннях Окрарху, що призводить до псування архівних матеріялів,— просити Куп'янський Окружний Виконавчий Комітет **вжити рішучих заходів до негайного відведення Окрарху відповідного приміщення та устаткування останнього.**

2) Щодо усунення недоліків в роботі

Окскарху пропонувати останньому: а) найближчим часом зробити доповідь на Президії Оксвиконкому, висвітливши становище Окскарху та потреби і завдання архівного будівництва; б) організувати таємно-політичний відділ; в) підсилити інструкторську роботу, зокрема обов'язково проінструктувати в 1930 р. установи всіх районних центрів, звернувшись до ОВК з проханням асигнувати потрібні для цього кошти; г) негайно виправити хиби в діловодстві Окскарху й видавати архівні довідки, суворо дотримуючись чинних правил щодо цього.

3) Вважаючи за недостатню архівну кваліфікацію робітників Окскарху тимчасово заборонити останньому провадити роботу щодо відокремлення утильматеріалів.

4) Архівістові Окскарху—**Якушину, Ф. Є.** за недбайливе ставлення до роботи в справі

утилізації матеріалів, за недбайливість в постановці діловодства Окскарху, за невірні відомості, що їх подавалося до ЦАУ в звітах Окскарху, за неуважну розборку архівів—оголосити сувору догану з попередженням.

5) Кол. завідача Окскарху—**Юрченка А. М.** за невиконання й порушення важливіших основних директив Центрального Архівного Управління та недбайливе й злочинне ставлення до утильроботи притягти до кримінальної відповідальності.

6) Пропонувати Відділу Архівознавства ЦАУ дати **Куп'янському** Окскарху окремо вказівки в справі розборки, описування й обліку архівних матеріалів.

Завідатель Центрального Архівного Управління УСРР **М. Рубач.**
Секретар ЦАУ **А. Юрченко.**

Постанова Ради Центрального Архівного Управління УСРР на доповідь про становище і роботу Харківського Окскарху і співдоповідь інспектури ЦАУ про обслідування.

Протокол № 2/9 з 3 лютого 1930 р.

Заслухавши доповідь Харківського Окскарху про становище й роботу Окскарху й співдоповідь Інспектора ЦАУ про обслідування (28-ХІІ-29 р.—4-І-30 р.) роботи Окскарху, Рада Центрального Архівного Управління визнає за потрібне відзначити такі досягнення в становищі й роботі Окскарху.

1) На 1929-1930 р. Окскарх добувся поліпшення свого становища, зокрема, збільшення штату;

2) Окскарх належно організував перевезку архівних матеріалів до нового приміщення

3) недовлячись на переїзд до нового приміщення, що заважало нормальній роботі Окскарху, останній добувся в галузі розборки й описування фондів майже повного виконання наміченого плану роботи;

4) Оксужна Перевірна Комісія, затверджуючи підчас утильної кампанії відбірні списки установ на утильматеріали вірно підходила до роботи та належно її перевела.

Але, поряд з тим, Рада Центрального Архівного Управління відзначає такі недоліки в становищі й роботі Окскарху.

1) Робота Окскарху в галузі виявлення та концентрації архівних матеріалів весь час була недостатня, дякуючи чому ще й зараз на місцях переховується архівні матеріали низки повітових та волосних установ (в окрузі є 7 кол. повітових міст).

Особливо недостатньо переведено роботу в галузі виявлення архівних матеріалів кол. волосних і інших установ в кол. волосних центрах, що їх підчас адміністративної реформи було перетворено в села. Концентруючи матеріали, Окскарх приймав іноді матеріали, що їм не минув 5-ти річний термін давнини та за формою опису, що не збігається з формою опису ЦАУ (матеріали судових установ, міліції), виявлено також здаточний опис, написаний простим олівцем, через що деякі сторінки його вже вицвіли й їх важко читати.

2) Останні два роки (1928 і 1929) інструкторську роботу Окскарх провів з меншою інтенсивністю, порівнюючи з роботою за минулих років, особливо щодо периферії.

За об'єктивні моменти, що сприяли цьому, треба вважати, по-перше, те, що за рахунок інструкторської роботи у 1929 році було переведено утильну кампанію і, по-друге, що Оксвиконком асигнував Окскарху гі недостатні кошти на відрядження (на рік 190 крб. при 24 районах округи). На кількості переведених обслідувань відбляється також те, що Інспектор Окскарху при подорожі до районів нераціонально в деяких випадках використовував свій час, віддаючи багато часу роботі щодо впорядкування архівів в деяких установах. В інструкторській роботі Окскарх не приділив належної уваги інструктуванню партійних та професійних організацій.

3) В роботі щодо утилізації архівних матеріалів Окскарх в окремих випадках недо-

етатньо додержував рішучої лінії боротьби із зловживаннями установ в справі передачі матеріалів на утилізацію. Відмітити, як особливо ненормальне явище, що інструктор Окрарху, маючи можливість запобігти знищенню цінних матеріалів («Полипейского Управления», «Олійзаводу», партійних та професійних організацій м. Вовчи),—не вжив на місці рішучих заходів в цій справі.

4) Окрарх до цього часу не склав звіта за утилькампанію, чому немає змоги зараз підвести підсумки за переведену роботу та виявити ступінь охоплення дієвих установ утилькампанією.

5) Описуючи архівні матеріали, Окрарх заводив до одного опису декілька фондів, що мусять за територіальною ознакою переходитися в різних архівосховищах (до одного опису занесено матеріали волвиконкому та райвиконкому і інш.), що спричиняє до потреби складати, наприклад, для волосних архівів, що їх має бути передано до Краєвого Архіву, нового опису; виявлено випадки, коли в описах немає суцільної архівної нумерації на даний діловодний фонд (нумерація є за кожний рік окремо).

6) Становище сучасного основного архівосховища Окрарху незадовільне (немає електрики та не опалюється, через відсутність водоміру, хоча вся система центрального опалення справна).

7) Ставки зарплатні для співробітників Окрарху в умовах роботи в Харківському Окрарху є недостатні.

Отже, виходячи з вищенаведеного і з метою поліпшити становище і роботу Харківського Окрарху надалі—вважати за потрібне:

1) Просити Харківський Окружний Виконавчий Комітет асигнувати Окрарху потрібні кошти для влаштування в його основному архівосховищі електрики й встановлення водоміру, щоб налагодити опалення приміщення.

2) Також просити Окружний Виконавчий Комітет збільшити ставки зарплатні для

вченого архівіста, інспектора-інструктора й архівістів Окрарху, відповідно до постанови Наркомпраці з 13-IX-29 р. № 87 «про сталі посадові оклади на 1929-30 р. в установах місцевого бюджету», а саме, встановивши ставки для вченого архівіста та інспектора-інструктора—110 карб. і для архівістів—70 карб.

Пропонувати Окрарху:

3) Терміново влаштувати окреме приміщення для таємно-політичного відділу.

4) Перевести, згідно спеціальних директив концентрацію архівів партійних організацій та таємних частин дієвих установ.

5) В першому півріччі 1930 р. вжити найрішучих заходів щодо концентрації архівних матеріалів, всіх колишніх повітових установ, що є зараз на терені округи, а також вжити заходів, щоб в 1930 р. закінчити концентрацію матеріалів кол. волосних установ до 1923 р. включно, сконцентрувавши такі матеріали з усіх кол. волосних центрів.

6) Перевірити й доповнити п'ятирічного плану концентрації архівних матеріалів.

7) Підсилити інструкторську роботу, особливо на периферії, проінструктувавши в 1930 році всі райони округи, а також приділивши належну увагу на інструктування архівних частин партійних та професійних організацій. Щоб раціоналізувати складання актів обслідувань архівних частин установ—видрукувати бланки актів за формою Центрального Архівного Управління.

8) Скласти топографічного показчика.

9) Виправити картотеку ЄДАФ'у, згідно вказівок ЦАУ.

Запропонувати Відділу Архівознавства, щоб останній, проробляючи плана роботи Харківського Крайарху в галузі описування архівархіалів, дав вказівки Окрарху щодо його роботи в цій галузі.

Голова Ради М. Рубач.

Секретар А. Юрченко.

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Практична пропозиція *).

Обов'язок кожної установи — намагатися якомога зменшувати адміністративно-господарські витрати, всіма способами спрощуючи роботу апарата. З цього боку

*) Друкується порядком обговорення.

заслужовує на увагу техніка діловодства. Інколи якийсь окремий процес в діловодній техніці, як що його так чи так раціоналізувати, здобувається не аби яких позитивних наслідків. Зокрема нам у Південній довелось спинитися на питанні, як доцільніше і зручніше опрацювати діловодні

справи з погляду на їхнє дальше переховування. Практика довела, що для переховування справ у відділах найзручніші є тверді, з тонкого картону шабатурки—стандарт, що його виробив «Оргстрой». Зручність їхня полягає в тому, що всі справи лежать у шухлядах вертикально і по відповідних написах та номерах—робітник досить скоро розшукує потрібну справу. Окрім того, тверда шабатурка оберігає документи від псування (документи від того, що в них частенько користаються—за такої справи не зшарпуються). Наприкінці другого року (перший—операційний і наступний, що непосредньо зв'язаний з попереднім) перебування справ у відділах останні впорядковують документи, що їх потрібно передавати до архчастини. Підшивають документи в тих же шабатурках, де до того вони перебували, і така система зменшує витрати на ці справи майже вдвічі. В архчастині Південстали документи в твердих шабатурках пов'язуються у в'язки і переховуються на полицях. Тверда шабатурка оберігає документи від перетирання бичівкою і документи можуть переховуватися десятки років; в'язки ж дають змогу потрібні документи скоро розшукувати.

Система переховування діловодних справ у м'яких обгортках, що її поки що здебільшого вживається, справа вже мабуть цілком вижита. Такі обгортки надзвичайно незручні, вони затримують розшукування справ; окрім того, м'які обгортки тому, що вони дуже скоро рвуться, доводиться часто замінювати новими, а це й собі тягне не зменшення а навпаки збільшення матеріальних витрат.

Наша пропозиція тому—перейти на систему твердих картошових шабатурок.

Завархчастини Південстали Газіна.

Негаятися з роботою що до встановлення строків переховування.

31 січня п.р. відбулася друга широка нарада робітників архчастин і представників Центральних установ м. Харкова. За порядком денним вона мала підсумувати перебіг роботи по установах що до встановлення строків переховування і поруч того виробити інструкцію що до обов'язків завідателів архчастин. В нараді взяло участь 72 чол. З доповідями про підсумки роботи що

до строків переховування мали виступити на нараді представники Нарком'юста, Південстали і Вукопспілки. Проте доповідь представника Нарком'юсту, який на нараду не прибув, довелося відкласти. З доповідей та дебатів виявилось, що робота точиться надто кволо і є загроза, що її у встановлений термін виконано не буде. Основна причина в тому, що адміністрація де яких установ, виділивши для переведення цієї роботи комісії не досить наглядає за їхньою роботою, кволо перевіряє їх перебіг, а подекуди уся ця робота лягла виключно на робітників архчастин. Нарада одностайно ухвалила постанову, де пропонується згадану роботу виконувати обов'язково в термін.

Чорнило для ярликів.

З місць запитують, яке чорнило найменше вицвітає, щоб його можна було вживати для написання ярликів.

В одному з найближчих номерів «Архівної Справи» ми подамо докладне описання вживаних сортів чорнила, головним чином з погляду його довготривалості залежно від часу, атмосферних і інших умов; зараз поки-що обмежуємося вказівкою на те, що без сумніву найміцнішою що до вицвітання може бути **чорна китайська туш** першої ліпшої марки. Найкраще з чорнил є алізарінове. Написи, зроблені чорним олівцем здебільшого не вицвітають, проте легко стираються. З кольорових чорнильних олівців слід вживати сині, що вицвітають значно менше од кольорів інших. Але ж вживати хемічні олівці слід тоді, як-що ярлики буде зволожено.

П.

Працюють без пляна роботи.

В сучасний момент будівництво по всіх галузях роботи відзначається його плянуванням і загостренням максимальної уваги на виконанні плянів роботи. Приступаючи до роботи в тій чи іншій галузі, насамперед треба мати пляна роботи. Але ось вже пройшло 2 місяці роботи 1930 року, а деякі Окрархи ще не мають у себе затверджених плянів роботи (Шепетівський та Головархів АМСРР, які до цього часу ще не надіслали до ЦАУ своїх плянів роботи на 1930 р.). Це є ненормальне явище, бо вищезазначені Окрархи вже 2 місяці працюють влітми без певних плянових розрахунків та установок.

Відповідальний редактор Ю. Іванов

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 5 (61)

ХАРКІВ

1 ТРАВНЯ 1930 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина

Обіжник ЦАУ про концентрацію архматеріалів ліквідовуваних земгромад. Обіжник ЦАУ про перевірку склепів Укрутильзбору. Обіжник ЦАУ про концентрацію фондів релігійних організацій. Обіжник ЦАУ на додаток до обіжника № 2/87. Обіжник ЦАУ до всіх Окр-архів із списками утильних матеріалів грошової звітності.

II. Інформаційна частина

Фонд поліпшення архівної справи. Місцеві виробничі наради.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Обіжно.

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 2/87 з 17-ІІ-1930 р.).

Центральне Архівне Управління повідомляє, що по селах, які перейшли та переходять на суцільну колективізацію, ліквідуватимуться земельні громади. Надаючи великого значіння архівним матеріалам земгромад і дбаючи про їхнє збереження, ЦАУ пропонує Вам вжити заходів до того, аби під час ліквідації земгромад, їхні архівні матеріали надсилалися до Окрархів, а не залишалися на місцях.

Для здійснення цього завдання ЦАУ пропонує вжити таких практичних заходів:

1) Скласти обіжника до всіх райвиконкомів про те, щоб сільради в першу чергу звернули увагу на впорядкування архматеріалів земгромад та надіслати його на місця від імені Окрвиконкому.

2) В Окрвиконкомі (Окрземвідділі і т. ін.) своєчасно дізнаватися про те, які села переходять на суцільну колективізацію і пропонувати відповідним сільрадам після ліквідації земгромад зараз же пересилати до Окр-арху їхні архівні матеріали.

ЦАУ звертає Вашу увагу на те, що в роботі Окрархів по перевірці виконання цього завдання, а також завдання концентрації матеріалів ліквідованих організацій релігійних культів (обіж. № 2/87 з 7-ІІ-1930 р.) архкори можуть відотрати значну допоміжну роль.

Отже ЦАУ пропонує також вжити заходів до притягнення архкорів Вашої округи до вищезазначеної практичної роботи, вважаючи її за один з моментів роботи, по яких архкормам треба давати доручення.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР Ю. Іванов.

Інспектор-Інструктор В. Нікітін.

Обіжно.

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР, копія—Краєвим Історичним Архівам.

(Вих. № 50 з 25-ІІ-1930 р.).

ЦАУ УСРР спостерігає, що перевіркою Окрархами склепів Укрутильзбору виявляється, що деякі установи, організації і підприємства передають на утилізацію цінні архівні матеріали з науково-історичного боку і матеріали потрібні для практичної роботи установ і для соціалістичного будівництва, наприклад, пляни, рисунки (чертежи), матеріали по землеустрою і т. інш.

ЦАУ зобов'язує Окрархи максимально підсилити роботу по інструктуванню дієвих установ і Розбірних Комісій в справі відокремлення непотрібних матеріалів для утилізації.

Щоб запобігти знищенню цінних архівних матеріалів, які в окремих випадках все ж таки потрапляють до склепів Укрутильзбору і інші організації ЦАУ звертає увагу Окрархів на потребу систематично перевіряти з цією метою склепи Укрутильзбору,

36096

кулькові майстерні тощо, погодивши це питання з органами РСІ, притягаючи до цієї роботи широкі кола суспільства, організуючи бригади легкої кінноти.

Про всі випадки незаконної передачі на утилізацію, або знищення архівного матеріалу, складати акти і надсилати до ЦАУ. Винних в ламанні архівного законодавства притягати до судової відповідальності.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР **Ю. Іванов.**

Секретар Центральної Перевірної
Комісії **Бондаревський.**

Обіжно.

**До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР,
копія—Центральним і Красним Історич-
ним Архівам.**

(Вих. № 01/5 з 9-IV-1930 р.).

В додаток до обіжника ЦАУ про концентрацію церковних фондів, обіжн. № 2/87 з 7-III-30 р. (Бюлетень ЦАУ № 4 1930 р.) Центральне Архівне Управління УСРР пропонує з сконцентрованих в архівосховищах Окрархів, архівних матеріалів релігійних громад, що складаються з діловодства і друкованих видань, відокремити й передати на потреби паперової промисловості матеріали, які не мають науково-історичного й практичного значіння. При переведенні цієї роботи додержуватись нижченаведеного.

Розподілити архівний матеріал на діловодство й друковані видання. З діловодства на утилізацію передати такі діловодні форми: 1) Розписні книги, 2) Справки про смерть, 3) Документи, що подавались при вступі до шлюбу (паспорти, посвідки, довідки, метричні справки і т. ін.), 4) «Брачные обыски», 5) книги запису сум за виконання церковних треб.

Примітка. Книги, зазначені в п. 5-му можна передати на утилізацію при умові, що зберіглись прибутково-вдаткові книги.

Решту матеріалів з діловодства церковних фондів залишити для дальшого переховування.

З друкованих видань на утилізацію відокремити трафаретні видання: 1) Євангелія, 2) Часослови, 3) Псалтирі, 4) Акафісти, до різних святих, видані окремими брошурами і книгами, 5) Церковні стихірі, 6) Поти для церковного хору, 7) «Чтение для на-

рода» як напр. «Св. Стефан», «Жития богоугодных людей», «Путь ко спасению» і т. інш.

З зазначених груп по 5 примірників зразків кожного видання залишити в Окрарсі. Решту друкованих матеріалів, що не увійшли до цього переліку, розподілити на дві групи, запросити представників од Окрнар-освіти, а також і Музею, аби дати їм змогу поповнити книгозбірні і забезпечити Музеї необхідними виданнями. (Об. ЦАУ № 24 з 24-VI-29 р., Бюлетень за 1929 р. № 7).

Щодо періодичних видань як напр. «Вера и разум», «Миссионерское обозрение», «Странник», «Епархиальные Ведомости», «Воскресное чтение» і т. інш., то з цих матеріалів також можна відокремити на утилізацію частину матеріалів, але обов'язково слід скомплектувати по 10 примірників всіх періодичних видань і залишити в Окрархах, решту матеріалів можна утилізувати.

При відокремленні на утилізацію матеріалів з церковних фондів ЦАУ пропонує: залишити всі без винятку друковані матеріали, видані до 1820 р. так звані «стародруки», а також залишити і всі матеріали з діловодства до 1871 року й з 1917 року до ліквідації релігійної громади.

Увага 1. До старих євангелій треба уважно придивлятись, тому, що в палітурці іноді бувають вложені грамоти.

Увага 2. Рукописні книжки утилізувати не можна.

Відокремлення матеріалів з цих фондів провадити за рахунок спец. коштів. Відокремлення матеріалів утилізаційного значення розпочати з діловодних матеріалів. На всі матеріали, призначені для утилізації, скласти переліки і надіслати до ЦАУ на розгляд та затвердження. На друковані видання скласти окремі списки, зазначивши: назву книг, рік видання і кількість примірників (або вагу) і також надіслати на затвердження.

Передавати на утилізацію матеріали із церковних фондів без дозволу ЦАУ забороняється.

В разі виникнення будь-яких непорозумінь в цій справі звертатись до Центрального Архівного Управління.

Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР **М. Рубач.**

Секретар Центрального Архівного
Управління **А. Юрченко.**

Обіжно.**До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.**

(Вих. № 2/87 з 13-IV-1930 р.).

На додаток до обіжного розпорядження з 17-III-1930 р. № 2/87, Центральне Архівне Управління роз'яснює:

При концентрації архівних матеріалів скасованих земельних громад у районах суцільної колективізації слід додержуватись постанови ВУЦВК'у й РНК УСРР з 25 лютого 1930 р. «про скасування земельних громад у районах суцільної колективізації, а також у селах, де більшість бідняцько-середняцького складу людності охоплено виробничою сільсько-господарською кооперацією» («Вісті ВУЦВК'у з 9 березня ц. р. № 57).

Для цього встановлюється такий порядок концентрації арх. матеріалів скасованих земельних громад в архівосховищах Окрарху:

1) Усі справи й документи скасованих земельних громад надходять з початку до сільської ради, що на неї покладається за законом обов'язок провести ліквідацію земельних громад. Сільські ради, ліквідуючи справи скасованих земельних громад і сплачуючи їхню заборгованість, використовують потрібні для цього документи земельної громади, не припускаючи розпорошення фонду земельної громади.

2) Після того, як ліквідацію зем. громади буде закінчено, сільська рада може залишити у себе в тимчасове користування лише ті справи й документи земельної громади, що кінче потрібні сільській раді для здійснення її обов'язків, передбачених в арт. 5 вищезгаданої постанови ВУЦВК'у й РНК УСРР з 25 лютого 1930 р.

3) Усі інші справи й документи ліквідованої земельної громади сільська рада мусить негайно передати до Окрарху.

4) Справи й документи скасованої зем. громади, що залишаються в сільській раді повинні бути впорядковані (підшиті й пронумеровані). На них необхідно скласти опис, одного примірника якого залишається в справах сільської ради, а другий передається Окрарху одночасно з передачею справ і документів, зазначених в арт. 3 цього обіжного розпорядження.

5) Матеріали зем. громад, що залишилися у сільській раді в тимчасовому користуванні мусять бути здані до відповідних Райвиконкомів в термін, що його встановлено для

передачі справ сільських рад до райвиконкомів (через 2 роки).

6) Окрархи повинні взяти всіх заходів до того, щоб весь архівний матеріал ліквідованих земельних громад зберігся і був своєчасно переданий Окрарху, порядком передбаченим цим обіжним розпорядженням.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Інспектор-Інструктор В. Нікітін.

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

копія Красним Історичним Архівам.

(Вих. № 11/255 з 13-IV-1930 р.).

В додаток до об. № 46 з 5-1-1930 р. (Бюл. № 1/57-30 р.) Центральне Архівне Управління УСРР надсилає переліки архівних матеріалів фінансово-матеріальної звітності, що їх можна відокремити на утилізацію з фондів: комунальних, адміністративних, промислових, банківських і торговельних установ та їх підприємств. Цей перелік поширюється на діловодні форми фінансово-матеріальної звітності, крім матеріалів до 1870 р. а також матеріалів за 1917—1921 р. включно.

Архівні матеріали, що їх зазначено в переліку № 1, як матеріали, що не мають науково-історичного значіння можна передавати на утилізацію з фондів вищезазначених установ, точно додержуючись строків переховування архівних матеріалів затверджених НК РСІ СРСР (об. № 49 з 13-III—30 р.).

Що до матеріалів зазначених в переліку № 2 то їх можна утилізувати, як що збереглися (за той же рік) діловодні форми, зазначені в цьому переліку з правого боку, себ-то ті, в яких відбиваються діловодні форми зазначені з лівого боку переліка, як напр. «заяви клієнтів на видачу кредитів» можна передати на утилізацію, коли збереглися протоколи Банку; журнали по дисконту векселів—коли збереглися ресконтро пред'явників і т. інш.

Як що не збереглися матеріали зазначені з правого боку переліка № 2 (в яких відбиваються діловодні форми, зазначені з лівого боку) то їх треба залишати для дальшого переховування.

Зважаючи на те, що матеріали зазначені в переліках № 1 та № 2 протягом певного часу мають довідково-практичне, а головне судово-юридичне значіння, треба відокремлюючи ці матеріали точно додержуватись термінів переховування для документів фінансово-матеріальної звітності встановлених НК РСІ СРСР (оголошених в Бюл. ЦАУ № 3/59-30 р. об. № 49 з 13/III—30 р.).

На відокремлені матеріали зазначені в списку № 2, дієві установи повинні скласти відбірні списки, які треба надсилати на затвердження Тимчасовим Перевірним Комісіям і лише після розгляду та затвердження Тимчасовими Перевірними Комісіями, їх можна передавати на утилізацію.

Відбірні списки на матеріали відокремлені з фондів, що переховуються в архівосховищах архівних органів надсилаються на затвердження до ЦАУ. Разом з переліком треба надсилати короткі пояснюючі записки, в яких зазначати: оскільки повно зберігся фонд, лінійний розмір фонду і лінійний розмір або вагу матеріалів, що їх відокремлено на утилізацію по кожному фонду окремо.

На матеріали зазначені в переліку № 1, відбірні списки складати не треба і передавати їх можна на утилізацію без погодження з архівними органами. Про передачу цих матеріалів, дієві установи складають акти, зазначаючи в них вагу переданих матеріалів і надсилають до Окрархів, які надсилають їх до ЦАУ для розрахунків.

Для того, щоб одночасно з передачею матеріалів зазначених в списку № 1 цього обіжника і об. № 49 з 13/III—30 р. не передавались матеріали що не підходять під чинність цих обіжників і для того, щоб здійснити наступний контроль над цими матеріалами і для забезпечення цього контролю, дієві установи повинні надсилати спрощені списки зазначивши в них назву та характер матеріалу.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління Ю. Іванов.

Секретар Центральної
Перевірної Комісії Бондаревський.

СПИСОК № 1.

Банківські установи.

1. Вексельні реєстри.
2. Строчні книги.
3. Строчні картки.
4. Фондові ордери на прийом та видачу з каси документів.
5. Касові ордери на прийом та видачу грошей.
6. Копії авізо про запис позик.
7. Меморіальні ордери.
8. Авізо про записи (переліки сум, що записані на поточний рахунок).
9. Чеки.
10. Журнали по ресконтро і специфікації під векселі, під товари і під документи.
11. Журнали про ресконтро позик під товари і товарні документи.

Інкасовий Відділ.

12. Реєстри векселів і документів по інкасо.
13. Строчні книги.
14. Фондові і касові ордери і меморіальні ордери.
15. Корінці від переказових білетів.
16. Строчні книги, або картки позик.
17. Касові ордери.
18. Книга господарчого інвентаря.
19. Строчні книги зобов'язань.

Торговельні установи.

20. Залізничні накладні.
21. Пароплавні свідоцтва.
22. Фактури, або рахунки постачальників.
23. Накладні експедиції.
24. Приймальні акти та квитанції складів.
25. Ордери на видачу товарів зі складів.
26. Витяги, що надсилаються постачальникам.
27. Касові відомості.
28. Касові ордери, прибуткові та видаткові.
29. Корінці, або копії квитанцій в прийомі грошей.
30. Строчна книга документів одержаних.
31. Строчна книга по векселях виданих.
32. Книги обліку залізничних дублікатів.

Комунальні і адміністративні держустанови, промислові трести та їх підприємства.

33. Касові операції.

34. Виправдуючі видаткові документи (рахунки, розписки в одержанні грошей, авансові документи додані до авансових звітів) видаткові документи, що додавалися до грошових видаткових ордерів (або асигновок).

35. Корінці, або талони (або копії) прибутково-видаткових ордерів, або асигнат, чи асигновок.

35. Корінці, або талони (або копії) прибутково-видаткових ордерів, або асигнат, чи касових чеків.

36. Прибутково-видаткові касові ордери, квитанції про прийом грошей, та асигновки.

37. Касові реєстри, або переліки прибуткових і видаткових касових ордерів, або асигновок.

38. Касові щоденники касирів, артільщиків, чорнові касові книги і касові відомості.

39. Рапорти (щоденки) і відомості про прибуток-видаток, та рештки сум по касі.

40. Виписи з касової книги за день, за місяць, а також виписи з поточних рахунків.

41. Патенти та інші податкові документи.

42. Операції з цінними і % паперами, векселями і іншими цінними документами.

43. Корінці або талони, чи копії прибутково-видаткових фондів ордерів на цінні % папери, паї, акції, та векселі до одержання.

44. Прибутково-видаткові фондові ордери на цінні % папери, паї, акції, та векселі до одержання.

45. Строчна книга (або картки по строках) векселів до одержання.

46. Строчна книга (або картки по строках оплати) векселів виданих.

Операції з матеріалами,
товарами та майном.

47. Накладні, фактури, рахунки, специфікації і інші подібні супровідні документи.

48. Прийомні квитанції, або акти на матеріали, що вступили, припаси, паливо, тару, товари, канц. приладдя, блянки, майно і т. інш.

49. Вимогові книжки на одержання матеріально-майнових цінностей зі складу, а також і вимоги (ордери).

50. Прибуткові ордери книжки, або ордери на лишки (що здаються на склад) невитрачених матеріалів, або на його готовлені вироби, та други речі.

51. Корінці, або копії виписуваних торговельних фактур, та рахунки на відпущені і продані матеріально-майнові цінності.

52. Перепуски на винос, або вивоз з території підприємства матеріалів або майна.

Облік робочої сили та зарплатні.

53. Наряди на роботу (щоденну відрядку і т. інш.) з копіями або корінцями.

54. Списки співзв'язаних робітників на роботу, списки відсутніх і т. інш.

55. Розрахунки (або довідки для розрахунків) з робітниками, та службовцями в окремих випадках до загального розрахунку з робітниками та службовцями.

56. Відомості про утримання із зарплатні робітників та службовців.

57. Контрамарки і конверти на видачу грошей.

58. Розрахункові книжки робітників, та службовців.

59. Квитанції з корінцями про прийом замовлень на роботу від замовців.

60. Різні блянки для техніки обліку виконання замовлень по різних виглядах робіт підприємств.

61. Відомості, що показують дані лічильників електростанції, газового заводу і інших підприємств подібного типу.

62. Рахунки виписувані абонентом (з корінцями або копіями їх).

63. Розціночні строкові картки (оперативного характеру) орендаторів земель, приміщень і т. інш.

64. Меморіальні або журнальні ордери й копії їх (або корінці).

65. Журнали початкової реєстрації документів.

66. Меморіал, черновий журнал.

67. Авізовки та справки з меморіальних (журнальних) ордерів.

68. Виписи взаємних розрахунків поміж підприємствами і установами.

69. Реєстри або книги залізничних накладних і коносаментів на відправлені та одержані вантажі.

70. Виборки для балансів і зведення їх для складання різних балансів.

71. Різні виборки, зведення, та чорнетки відомостей до звітів (цифрові).

72. Вхідні та вихідні журнали, або реєстри бухгалтерських документів на запас грошових переводів і оповісток для прийомки авансових звітів і інш. документів.

73. Відомості або реєстри по оплаті гербового збору, на гербовий папір та вексельні бланки.

74. Розносні та розсильні книжки, а також книги доручень інкасаторам та експедиторами (фінансові).

75. Реєстри, або книги для запису виданих посвідчень, командировок і т. інш.

76. Список на виписку пільгових трамвайних квитків, бон на воду, світло і т. інш. для робітників та службовців.

77. Справи про виписку та розподіл канцелярського, блянків, газет, журналів і т. інш.

78. Описи, паспортів, акти про стан і описи майна (крім підприємств).

79. Різні відомості, списки допоміжного значіння, що складались по цехах і по окремих підприємствах.

СПИСОК № 2.

Банківські установи

1. Заяви клієнтів на видачу кредитів.
2. Журнали по дисконту векселів.
3. Заяви клієнтів про внески грошей.
4. Контрольні ресконтро або картки.
5. Журнали.

(Інкасовий відділ)

6. Журнали документів на інкасо.
7. Перекази і заяви клієнтів про переказ грошей, або виконання доручень.
8. Заяви про оперативні доручення.
9. Копії виданих доручень.
10. Копії виданих акредитивів.
11. Авізо кореспондентів про виконання доручень.
12. Прийняті перекази, доручення акредитивів на даний Банк.
13. Заяви клієнтів про видачу позик під проценти, або здачу на охорону або на купівлю та продаж.
14. Різні журнали % паперів.
15. Відомості на зарплатню.
16. Журнали кореспондентських рахунків.
17. Журнали видатків та прибутків.
18. Журнали цільових позик.

Торговельні установи

19. Збірні відомості на прийнятий крам.
20. Збірні відомості на відпущений крам.
21. Товарові інвентарі.
22. Журнали поставальників.
23. Журнали покупців.
24. Звіти службовців про витрати сум.
25. Платіжні відомості на зарплатню.
26. Сплачені векселі і зобов'язання установ.
27. Книги обліку майна рухомого і нерухомого (крім торговельно-промислових підприємств та будівлі).
28. Книга товарів комісійних.
29. Книга товарів на комісії.

У тиль при умові, якщо збереглися:

Протоколи Банку.
Ресконтро пред'явників.
Ресконтро поточн. рахунків.
" " "
Росконтро.

Ресконтро комітентів.
Книги переказів.

Книга акредитивів або картки.
Книга переказів.
Книга акредитивів.
Книги або картки кореспондентів.
Ресконтро кореспондентів.
Книги, або картки по обміну % паперів, ресконтро позик книга % паперів на охорону Ресконтро % паперів.
" службовців.
Ресконтро кореспондентів.
" видатків та прибутків Ресконтро позик.

Товарові книги; ресконтро поставальників.
Товарові книги з ресконтро покупців.
Товарові книги.
Ресконтро поставальників.
" покупців.
" підзвітних сум.
" службовців.
" векселів до виплати

Книга комітентів.
" комісіонерів.

Комунальні і адміністративні держустанови, промислові трести та їх підприємства

(Касові операції)

30. Платіжні об'яви про внески грошей, окладні листи і заяви про внески грошей.
31. Заяви про видачу авансів і різних грошових сум, а також заяви про відкриття кредитів.

Касові книги.

Касові книги.

32. Прибуткові відомости з угрупованням прибутку за його видами або за розділами кошторису. Касові книги.
33. Акти про перевірку каси і підзвітних сум. Касові книги; книги підзвітних сум.
34. Переказові вимоги, зворотні асигновки і перечислення сум з одного кредиту до другого, з видатків на прибутки. Бюджетові книги.

(Операції з цінними % паперами, векселями і іншими цінними документами).

35. Об'яви та описи на подавані % папери, паї та акції, а також реєстри або описи векселів, що належать до одержання (зокрема на внесені заклади). Книги цінних паперів, (або картки) % паперів, паїв, акцій та векселів до одержання.
36. Заяви на видачу купонів од % паперів, про заміну % і цінних паперів і т. інш. Книги або картки цінних паперів.

(Операції з товарами, матеріялами та майном)

37. Прибуткові та видаткові матеріяльні виборки: по загальних та по окремих видах матеріяльно-майнових цінностей або матеріяльні журнали (прибуткові та видатк.). Матеріяльні книги або картки.
38. Рапорти або щоденники завідателів склепами про прибуток, видаток рештки матеріяльно-майнових цінностей, замість коморних книжок (або карток на склепах). Матеріяльні книги або картки.
39. Коморні або амбарні книги (або картки) що велись на склепах, крамницях, коморах, для кількісного обліку матеріяльно-майнових цінностей. Матеріяльні книги або картки.
40. Акти огляду матеріяльно-майнових цінностей, що списуються на видаток за непридатністю, утрускою, усушкою, загубленням, вкрадених та інш., а також акти перевірки даних цінностей в склепах, крамницях, коморах і т. інш. Матеріяльні книги або картки.
41. Звірені відомости на лишки матеріяльно-майнових цінностей, що склалися при їх перевірці. Матеріяльні книги або картки.
42. Струментально-речові книги на відпущені струменти, спецодяг і т. інш. Теж.
43. Відомости витрат палива, сировини, тари, та окремих матеріяльно-крамових цінностей. Матеріяльні книги або картки.
44. Журнали або книги (чи картки) про заготівлю матеріяльно-товарових цінностей за їх назвами. Матеріяльні книги, або ресконтро постачальників.
45. Журнали або книги (чи картки) про продаж матеріяльно-товарових цінностей за їх назвами. Матеріяльні книги, або ресконтро покупців.
46. Місячні звіти, відомости і різні зведення за матеріяльно-майнові цінности. Річні звіти, матеріяльні книги або головні книги.

(Облік робочої сили та зарплатні).

47. Різні операційні списки робітників, підлітків, військово-зобов'язаних жінок робітниць, а також списки службовців. Списки, або картки службовців та робітників.
48. Контрольні табелі, списки або відомости. Журнали робіт.
49. Табелі робітників, або картки про виконану роботу. Ресконтро робочих.
50. Робітничі розрахункові листи (картки бухгалтерії) на кожного робітника та службовця. Ресконтро робочих та службовців.
51. Платіжно-розрахункові відомости (вимогові відомости) списки на виплату утримання. Ресконтро робітників та службовців.
52. Книга авансів робітників та службовців, книга відрахунків з них. Теж.
53. Місячні звітні відомости статистично-бухгалтерського характеру. Річні звіти.

(Облік прибутків та видатків).

54. Попередні кошториси на замовлення. Книга заказів, або ресконтро закащиків.
55. Акти обміру підрядних робіт та розрахунки з підрядниками. Ресконтро, або картки підрядників.

(Загальний облік)

56. Дебеторські та Кредиторські списки загальні та по окремих розрахунках. Річні звіти; обігові відомости.
57. Книги одкритих кредитів, позасистемні бюджетові книги. Бюджетові книги, річні звіти.
58. Зведення, або картки по виконанню кошториса прибутків, або видатків. Річні звіти.
59. Авансові звіти підзвітних сум, крім командировання за кордон. Книги підзвітних сум.

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Фонд поліпшення архівної справи.

Роменський Окрарх, перевіряючи, як дієві установи Округи виконують директиви щодо впорядкування їхніх архівних матеріалів, виявив отут чимало хиб і недоледностей.

Найнеприпустиміше, на що натрапив Окрарх, є те що по низці установ, в кошторисах яких передбачено було певні асигнування на архівну справу, архівні матеріали (і передреволюційного та й післяреволюційного періоду) лишаються зовсім неупорядковані і в надто незадовільному стані.

Вивчивши становище Окрарх звернувся в цій справі з докладним поданням до президії ОВК, яка ухвалила ряд постанов. Набирає виключної ваги, зокрема, постанова президії Роменського ОВК на вищезгадане подання Окрарху—постанова про утворення фонду поліпшення архівної справи.

Цей фонд, згідно постанови Президії утворюється при Окрарху. З метою концентрації коштів, всі дієві установи зобов'язані передавати до цього фонду 50% коштів, асигновуваних по їхніх кошторисах на архівну справу.

Заслуговує на увагу категоричне востереження від президії ОВК в ухваленій постанові про те, що утворення фонду поліпшення архівної справи не позбавляє установи обов'язку впорядковувати свої архівні матеріали, точно додержуючись чинних правил і директив.

Фонд поліпшення архівної справи, як вже говорилося існуватиме при Окрарху і використовуватиметься Окрархом за планами, затверджуваними від президії ОВК. Доречи, насьогодні до фонду передано низкою установ близько 1.000 карб.

Нема чого й говорити, що за збільшуваних раз у раз вимог до архівних органів про скоріше заведення до науково дослідчого обігу переховуваних по них матеріалів, утворення фонду поліпшення архівної справи здобудеться чималих позитивних наслідків. Окрім матеріального ефекту, таке впро-

вадження передовсім відобрає не аби яку організаційну роль, зміцнивши зв'язок Окрарху з дієвими установами.

Утворення фондів поліпшення архівної справи по всіх інших Окрархах можна було б вважати за велике досягнення.

Місцеві виробничі наради.

Справі здійснення низки важливіших завдань, що стоять перед архівними установами не аби яку роль відіграють та й відіграватимуть місцеві виробничі наради, що періодично відбуваються як по Центральних Архівах так і по низці Окрархів.

Догляд і перевірка стану архіваційних дієвих установ, концентрація архівних матеріалів, водокремлення матеріалів на утилізацію, популяризаційна робота (в тім числі, — над використанням архіваційних матеріалів для потреб народного господарства), робота серед архіваріїв, непосредньо архівознавча робота—все це потребує широкого обміну досвідом та колективного обговорення.

За умов, коли значна частина архівних установ виконання планів своєї роботи проводять методом соціалістичного змагання надзвичайного значіння набирає справа правильного розподілу роботи між наявним особовим складом, справа раціоналізації різних бодей найдрібніших процесів роботи. Ясна річ, діяти цього можна тоді лиш як що навколо оцих питань буде скуплено колективну увагу всього особового складу архіву.

Як вже згадувалося, практика виробничих нарад діє по багатьох архівах. Більш сприятливі для цього є умови по Центральних і Краєвих Архівах. А втім, ця система є конче потрібна і для діяльності Окрархів. На одну обставину слід звернути увагу—не деяка винадковість у скликуванні цих нарад. Нема певного точного календарю, за яким би тії наради відбувалися. Треба думати, що цю прогалину дасться незабаром надолужити і виробничі наради по архівах твердо посядуть належне їм місце.

Відповідальний редактор Ю. Іванов

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 6 (62)

Х А Р К І В

1 ЧЕРВНЯ 1930 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Витяг з протокола засідання Секретаріату ВУЦВК. Лист від Секретаріату ВУЦВК до всіх ОВК про забезпечення архорганів приміщеннями. Обіжник ЦАУ в справі використання архматеріалів ГГРУ. Обіжник ЦАУ про комплектування науково-довідкових бібліотек. Обіжник ЦАУ про концентрацію матеріалів ліквідованих с.-г. кредитових т-в. Обіжник ЦАУ про використання архматеріалів для потреб народного господарства. Обіжник ЦАУ про підготовку до ювілею 25-річчя Революції 1905 р. Обіжник ЦАУ щодо концентрації матеріалів ліквідованих т-в взаємного кредиту. Постанова ЦАУ про обов'язки завідателів архчастин дієвих установ.

II. Інформаційна частина.

Активізувати роботу архкорів. Перевести в життя постанову ЦАУ. На місцях.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Витяг з протоколу № 56-449

Обіжно.

Засідання Секретаріату Всеукраїнського
Центрального Виконавчого Комітету.
10-го травня 1930 року.

Обговорювали:

5. Про виселення Полтавського Краєвого Архіву з приміщення, де він тепер міститься.

(Подання Укрцентроархіву з 6 та 21 квітня 1930 р. № 01/11 і пояснення Полтавського ОВК).

(Доп-чі т.т. Рубач і Найдьонов).

Постановили:

5. Клопотання Укрцентроархіву задовольнити.

Запропонувати Полтавському Окрвиконкому негайно закріпити за Полтавським Краєвим Архівом приміщення зимової церкви колишн. Полтавського Христо-Воздвиженського монастиря.

Звернутися від Секретаріату ВУЦВК до всіх Окрвиконкомів про найкраще обертання й переховування архівних матеріалів та приділення цій справі більшої уваги.

Оригінал за належним підписом.

За оригіналом:

Референт Секретаріату Президії ВУЦВК
Нещеретний.

До всіх Окрвиконкомів та ЦВК АМСРР.

(№ 94 з 26-V-1930 р.).

Президія ВУЦВК неодноразово звертала увагу Окрвиконкомів на потребу задовольнити архівні установи належним помешканням для переховування архматеріалів та закріпити їх за ними. Але ще й зараз деякі Окрвиконкоми не забезпечили їх помешканням. Більш того, деякі Окрвиконкоми (Київський, Кам'янець-Подільський, Одеський, Полтавський) відбирають у архівних установ помешкання, які вони зараз посідають і тим значно погіршують їхній стан, не даючи можливості концентрувати архівні матеріали низки ліквідованих установ (земгромад, с.-г. кредитових товариств і т. п.), що мають велике наукове та практичне значення.

Відмічаючи вищезгадане, Секретаріат ВУЦВК ще раз пропонує Окрвиконкомам: 1) ні в якому разі не зменшувати площі помешкань архівних установ, що їх зараз вони посідають; 2) закріпити за ними теперішні помешкання; 3) переселення архівних установ до нових помешкань припускати лише в самих виключних випадках, надаючи їм рівноцінні площею та якістю помешкання; 4) подбати про задоволення архівних установ помешканням, достатнім для

36096

концентрації архматеріалів низки установ, що зараз ліквідуються, або змінюються в наслідок реорганізації та реконструкції окремих галузів народного господарства.

Секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету **М. Василенко.**

Завідатель Секретаріату Президії ВУЦВК **Руденко.**

До всіх Центральних і Краєвих Архівів, Головархіву АМСРР і Окружних Архівних Управлінь.

(Вих. № 01/90 з 12-V-1930 р.).

Центральне Архівне Управління при цьому надсилає для виконання й керівництва інструкцію ЦАУ СРСР і Головного Геолого-Розвідкового Управління ВРНГ СРСР з 25-IV-30 р. «про порядок використання органами Головного Геолого-Розвідкового Управління архівних матеріалів фондів установ гірничої промисловости» (інструкцію архівним установам вже розіслано. **Ред.**).

Центральне Архівне Управління звертає увагу всіх архівних установ на потребу, щоб завдання за заявками ГГРУ і його органів виконувались би за можливістю як найшвидше й найточніше. Бажано, в інтересах справи щоб архівні установи встановили безпосередній зв'язок із зацікавленими місцевими органами ГГРУ, зокрема, щодо завчасної надсилки органами ГГРУ архівним органам заявок на архівні матеріали.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР **Ю. Іванов.**
Секретар ЦАУ УСРР **Юрченко.**

Обіжно.

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 2/87 з 22-V-1930 р.).

Центральне Архівне Управління повідомляє, що зараз ліквідовано в зв'язку з реорганізацією сільсько-господарчої кредитної системи, сільсько-господарчі кредитні товариства та організовано райсільбанки. Матеріали ліквідованих с.-г. товариств мають велику науково-історичну вагу, оскільки вони висвітлюють поступовий розвиток низової кредитної кооперації, починаючи аж з часу існування «Ссудо-сберегательных Товариществ» за дореволюційні роки.

Приймаючи до уваги вищезазначене Центральне Архівне Управління пропонує вжити всіх заходів до концентрації архівматеріалів ліквідованих сільсько-господарчих кредитових товариств. Але одночасно ЦАУ відмічає, що за недостатністю архівосховища деякі Окрархи не зможуть сконцентрувати до себе всіх таких матеріалів. Отже, щоб забезпечити по таких округах збереження архматеріалів сільсько-господарчих товариств Центральне Архівне Управління пропонує погодити з Окрвиконкомом питання про те, аби організовані райсільбанки, прийняли до себе для тимчасового переховування архматеріали всіх ліквідованих сільсько-господарчих товариств свого району, тим більше, що частина їхніх архматеріалів може потрібуватися в роботі райсільбанкам. Погодивши це питання, від ОВК треба дати про це до райсільбанків відповідну директиву. Одержавши додаткове приміщення ці матеріали слід забрати з райсільбанків в першу чергу.

Щодо Окрархів, які мають зараз можливість сконцентрувати до себе вищезазначені архіви ЦАУ пропонує в ближчий час здійснити це завдання.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР **Ю. Іванов.**
Інспектор-інструктор **В. Нікітін.**

Обіжно.

До всіх Центральних і Краєвих Архівів, Головархіву АМСРР та Окружних Архівних Управлінь.

(Вих. № 01/174 з 17-V-1930 р.).

Згідно з положенням про Центральне Архівне Управління, при кожній його архівосховищі (Центральних та Краєвих Архівах і Окрархах), з метою найбільшого задоволення потреб науково-дослідницької роботи над архівним матеріалом, а також для архівно-довідкових потреб самих архівних установ, мають бути організовані науково-довідкові бібліотеки. Склад науково-довідкової бібліотеки кожної архівної установи в основному визначається характером архівних матеріалів які переховуються в данім архіві (дивись «положення про науково-довідкові бібліотеки при Центральних і Краєвих архівах УСРР», Бюлетень ЦАУ за 1928 р., № 6).

Здебільшого такі бібліотеки по архівних установах організовано. Проте справа щодо укомплектування цих бібліотек потрібною літературою як-от: різними довідниками, відомчими виданнями (відповідно до фондів, які переховуються в данім архівосховищі), видання документів тощо,—ще потребує своєї належної організації.

Ця потрібна Архівам література переховується в різних установах, і часто-густо література, яка дуже потрібна одному Архіву переховується, і до того-ж в багатьох примірниках, в іншому Архіві й навпаки.

Отже, щоб належно використати для організації й укомплектування науково-довідкових бібліотек архівних установ друковані книжкові матеріали, що є по архівних установах, потрібно провести точний облік всього книжкового фонду, що переховується по різних архівосховищах УСРР.

Здійснення цього обліку дасть змогу, по-

перше, постачити із дублетних примірників книжок потрібну окремим Архівам літературу й, подруге, утворити обмінний книжковий фонд для встановлення зв'язку з іншими науковими установами України та Союзу в справі обміну літератури з цього обмінного фонду на потрібні архівним установам книжки, що є в цих наукових установах.

Звертаючи на вищенаведене вашу увагу, Центральне Архівне Управління пропонує в 3-х місячний строк перевести облік всього книжкового майна, що переховується в Ваших архівосховищах, склавши списка за формою, що до цього додається.

Цього списка надішліть до ЦАУ.

Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР М. Рубач.

Секретар Центрального Архівного
Управління УСРР Юрченко.

СПИСОК

книжкового фонду Окрарху (або Архіву)

Складено станом на

№№ п/ч.	Автор видан.	Назва видання	Назва або прізви. видавця	Рікви- дання	Місто видання	В скільк. прим. пере- ховується	Примітка

До всіх Крайархів, Центрального Архіву Революції, Київського Центрального Історичного Архіву та до всіх Окрархів і Голов архіву АМСРР.

(Вих. № 2/87 з 25-V-1930 р.).

10-XII-1929 р. обіжником № 40 Центральне Архівне Управління пропонувало роботу над виявленням архматеріалів, що можуть допомогти будівництву окремих галузей народного господарства, вважати першочерговою. Але з листових повідомлень архівних установ та з обслідування роботи деяких Окрархів ЦАУ вбачає, що не всі архівні органи поки-що звернули достатню увагу на цю роботу. Є Окрархи, які провели в цій справі певну підготовчу організаційно-популяризаційну роботу вже виявили низку цінних матеріалів практичного значіння та передали їх для використання місце-

Підпис

вим пляново-господарчим установам. Але-ж частина архустанов ще й досі не налагодила достатнього зв'язку з місцевими пляново-господарчими установами не скликала між-відомчої наради і тому ще не має у себе переліка тем, по яких треба виявляти архматеріали для потреб місцевих пляново-господарчих установ.

Більш того, є Окрархи, які не тільки на місцях самі не перевели ніякої організаційної роботи в цій справі, але й не вжили заходів до того, щоб виявити архматеріали по темах, оголошених ЦАУ при обіжнику № 2/90 з 2-II-1930 р., хоч відповідні для того архматеріали і є в їхніх архівосховищах.

Отже ЦАУ пропонує підсилити роботу над виявленням архматеріалів, що можуть допомогти будівництву народного господарства, вважати її за одну з основних першочергових на ближчий час робіт, виконуючи

її за вказівками обіжника № 42 з 19-ХІІ-1930 року.

Щоб попередньо підсумувати досвід роботи в цій справі та облічити всі виявлені та передані для використання архматеріали практичного значення ЦАУ пропонує не пізніше 1 липня ц. р. подати йому такі відомості:

1) Чи скликав Окрарх міжвідомчу нараду. Коли не скликав, то чому саме?

2) Чи подали до Вас місцеві пляново-господарчі установи переліка тем, по яких треба виявити архматеріали. Коли такі теми Ви маєте, переліка їх надішліть до ЦАУ.

3) Які саме архматеріали Ви виявили для потреб місцевих пляново-господарчих установ (з яких фондів, подати назву справи тощо, за які роки матеріал, коротенько вазначити зміст питання, по якому виявлено матеріали).

4) Які виявлені матеріали Ви передали відповідним місцевим установам для використання і наскільки реально ці матеріали прислужилися для потреб будівництва.

5) Які саме матеріали Ви виявили по темах, оголошених в обіжнику ЦАУ № 2/90 з 2-ІІ-1930 р. (подати відомості стосовно до пакта 3).

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Інспектор-Інструктор В. Нікітін.

До Центральних і Краєвих Історичних Архівів, до всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 2/87 з 26-V-1930 р.).

На осінь 1930 року припадає ювілей 25 річчя революції 1905 р. Щоб відзначити цей ювілей Центральне Архівне Управління пропонує провести в життя таке:

1) Організувати виставки архівних документів і фотокопій, що відбивають, як події 1905 р., так і події, що підготували революцію 1905 р.

2) Провести доповіді на фабриках та заводах, в селянських будинках тощо про місцеві революційні події 1905 р. (коли для цього в архівосховищі є достатній матеріал).

3) За наявності місцевих радіо-станцій передавати ці доповіді також радіом.

4) Взяти участь у виданні збірок доку-

ментів, що відбивають місцеві революційні події 1905 року.

Розроблюючи програми виставок, доповідів тощо, треба урахувувати місцеві особливості процесу революції в даному районі, а також в яких саме класових прошаруваннях відбувалися революційні події і так само чи серед війська, чи серед національних меншостей і т. п.

Добір матеріалів та оформлення їх для виставки слід провести особливо ґрунтовно.

Всі матеріали виставки треба пояснити ясними та зрозумілими пояснюючими записками. Що до техніки організації виставки слід керуватися обіжником № 36 з 14-ІХ-1927 р. (Бюл. № 8—9 за 1927 р.).

Приймаючи на увагу складність вищезазначеного завдання, Центральне Архівне Управління пропонує якнайближче зв'язатися з місцевими науковими організаціями (іст-партом, музеями тощо), щоб разом з ними провести всю роботу, бо більшість архорганів не мають достатніх сил для самостійного виконання цього завдання.

За мету ювілейної виставки мусить бути висвітлення:

1) Розвитку революційного робітничого руху та руху батрацько-бідняцького та середняцького селянства в умовах царату.

2) Основних етапів революційного руху напередодні 1905 року та в 1905 р.

До 1905 р.

1) Економічні страйки. Перехід від економічних вимог до політичних. Масові страйки і демонстрації (по південних Українських губерніях 1903 р. і т. п.).

2) Масовий аграрний рух (страйк наймитів, підпалення маєтків поміщицьких і т. і.).

3) Японська війна, як наслідок економічних та політичних суперечностей. Рух робітників та селян проти війни.

1905—1906 р.

4) Відгуки 9 січня («кровавое воскресенье») по різних місцях УСРР.

5) Зростання страйків. Страйки на залізницях. Святкування 1 Травня. Демонстрації. Сутички з військами.

6) Аграрні заворушення. Захоплення селянами поміщицької землі. Порубки поміщицьких лісів. Відмовлення від виплати по-

латків, вбивства повстанцями представників місцевої влади тощо.

7) Заворушення у війську. Повстання на «Потемкине», на «Очакове», повстання сарєрів в Києві. Листопадова озброєна демонстрація в Харкові т. ін.

8) Літературна та політична кампанія більшовиків проти опортуністичної лінії меншовиків. Роль місцевої організації більшовиків у революційному русі.

9) Агітація серед робітників, селян, учнів, учителів, в армії і т. і.

10) Студентський рух — революційна боротьба за реформу вищої школи. Репресії проти студентства і т. п.

11) Утворення селянської спілки.

12) «Всеобщая Октябрьская забастовка» та робота страйкових комітетів.

13) Маніфест 17 Жовтня.

14) Національно-революційний рух. Національна політика царату та погроми.

15) Зростання революційного руху. Захоплення Катерининської залізниці. Озброєне повстання в Горлівці. Теж саме на заводі Гельферіх-Саде в Харкові.

16) Жорстокі подавлення повстань, подавлення селянських заворушень.

17) Масовий терор. Хвиля реакції. Закриття газет, товариств, спілок. Ліквідація легальної с.-д. преси.

18) Причини поразки революції, а саме — контр-революційна роль буржуазії, недостатній зв'язок пролетаріату з селянством, та недостатня участь останнього в революції, відсутність достатнього зв'язку у революційних організаціях з селянськими масами і армією.

Крім вищезгаданого на виставці треба висвітлити також:

1) Зв'язок революції 1905 р. з Лютневою та Жовтневою революціями 1917 р. (застосування досвіду революції 1905 р.).

2) Останні моменти Жовтневої Революції та громадянської війни і заходи Радянської влади в різних галузях господарчого та культурного будівництва.

Для виставки слід використовувати такі матеріали:

1) Переговори робітничих делегацій з адміністрацією та власниками фабрик, заводів тощо.

2) Резолюції з'їздів, мітингів, політичних

зборів, робітничих, селянських та студентських сходів і т. і.

3) Матеріали «Жандармских и Полицейских Управлений, донесения Губернаторов» і т. і. всілякі донесення, накази, розпорядження з приводу заколотів і т. і.

4) Про атрарні заворушення.

5) Про рух серед буржуазії, що відбився в різних резолюціях і матеріалах зборів, з'їздів фабрикантів, заводчиків, поміщиків, земських та міських діячів і т. і.

Матеріали, потрібні для виставки, слід шукати по таких фондах: «Губернаторов и Генерал-Губернаторов; полицейских управлений; жандармских и охранных отделений, органов цензуры; военных начальников; фабричных инспекций; земских собраний и управ; городских дум и управ; губернских и уездных землеустроительных Комиссий; военных частей и учреждений; судебных и прокуратуры; земских начальников; губернских и уездных присутствий по земским и городским делам; заводов и фабрик; помещичьих архивов; дворянского депутатского собрания; губернских присутствий; губернских управлений тюремной инспекции; округов путей сообщения и архивы частных лиц; советы рабочих депутатов, партийных организаций, профсоюзы и т. п.».

Про всі вжиті Вами заходи повідомляйте Центральне Архівне Управління.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР Ю. Іванов.

Зав. Відділу Архівознавства М. Васил'єва.

Обіжно.

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 2/87 з 27-V-1930 р.).

Центральне Архівне Управління повідомляє, що за останній час трапилося декілька випадків, коли ліквідовані на місцях «Общества Взаимного Кредита» залізницею надсилають свої архівні матеріали до ЦАУ. ЦАУ-ж не може їх прийняти до своїх архівосховищ в Харкові, чому доводиться їх зараз же переправляти назад до відповідних Окрархів.

Приймаючи до уваги те, що подібна надсилка до ЦАУ архівних матеріалів зламусь встановлений порядок концентрації архіва-теріялів за територіальним принципом, а

також тягне за собою цілком зайві витрати коштів, ЦАУ пропонує Вам негайно сповістити всі дієві «Общества Взаимного Кредита» про те, що в разі ліквідації вони мають передати свої архматеріали виключно до місцевого Окрарху, куди належить звертатися також по всі вказівки в галузі впорядкування архматеріалів.

Одночасно ЦАУ відмічає, що не всі Окрархи як слід стежать за тим, які установи ліквідуються, або реорганізуються. Це-ж є надто потрібним, бо під час ліквідації, або реорганізації установ, Окрархи повинні давати їм вичерпуючі вказівки щодо впорядкування архматеріалів, передачі їх та розподілу (особливо коли установи реорганізуються) поміж новими установами, що певною мірою дістали в спадщину функції даної реорганізованої установи, чому її архматеріали потребуються в оперативній роботі цих нових установ.

Отже, щоб своєчасно давати потрібні установам вказівки в галузі архівної справи ЦАУ пропонує підсилити зв'язок з установами так безпосередній, як і листовний, а також пильно слідкувати за тим, які установи ліквідуються або реорганізуються.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління **Ю. Іванов.**
Інспектор-Інструктор **В. Нікітін.**

Постанова

Центральної Архівної Управи УСРР.

63. Про обов'язки завідателів архівних частин та архівістів архівних частин державних і громадських установ, підприємств і організацій.

(Зб. Уз. УСРР 1930 р. від II, № 8, арт. 63).

Щоб усунути випадки покладання на завідателів та на архівістів архівних частин державних і громадських установ, підприємств і організацій обов'язків, що не входять до їхньої компетенції і підвищити відповідальність їх за стан архівної частини, установи, підприємства або організації, Центральна Архівна Управа УСРР, на розвиток «Положення про архівну частину діловодства в урядових і громадських установах УСРР» (Зб. Уз. УСРР 1926 р. від III, № 7, арт. 27), постановила:

1. Архівні частини державних і громадських установ, підприємств і організацій, де працює декілька осіб, мають на чолі завідателя, що відповідає за стан архівної частини установи, підприємства або організації. Інші співробітники архівної частини є архівісти. Якщо в штатах архівної частини нема посади завідателя, то функції його виконує один з архівістів з призначення адміністрації установи.

2. Завідатель архівної частини й архівісти виконують лише ті обов'язки, що їх покладається чинним законодавством на архівні частини й передбачено цією постановою, жадаючи від оперативних структурних одиниць своєї установи, передачі до архівної частини закінчених діловодних фондів та матеріалів у впорядкованому вигляді та в реченні, визначені в законі.

3. На завідателя архівної частини покладається:

1) керувати роботою архівістів;

2) дбати про забезпечення архівної частини належним приміщенням й устаткуванням, згідно чинних що до цього правил Укр-центроархіву;

3) дбати, щоб до кошторису установи вносили кошти, потрібні для належної організації та устаткування архівної частини (на збудову стелажів, придбання шафів, обгортки тощо);

4) вживати заходів, щоб закінчені діловодні матеріали впорядковували в оперативних структурних одиницях установ (в канцелярії, відділах тощо) і щоб їх, впорядковані, своєчасно передавали до архівної частини;

5) виконувати обов'язки, покладені на архівістів за арт. 4 цієї постанови.

4. На архівістів архівної частини покладається:

1) налагоджувати правильне переховування архівних матеріалів, переданих до архівної частини, та відповідати за їх цілість і охорону;

2) вести облік архівних матеріалів, що є в архівній частині;

3) доглядати належний стан архівних матеріалів, для чого допорядковувати їх заміняючи пошарпані обгортки справ новими, забираючи з архівних матеріалів металеві речі (шпильки тощо), удосконалюючи описи на архівні матеріали тощо;

4) доглядати цілість архматеріалів (справ тощо), залишених в діловодстві установи на тимчасовий схов;

5) видавати довідки з архівних матеріалів, переховуваних в архівній частині;

6) передавати архівні матеріали до архівних органів;

7) тримати постійний зв'язок з архівними органами;

8) давати періодичні інформації в Бюлетень ЦАУ про роботу архівної частини;

9) вилучати за вказівками ЦАУ на утилізацію ті матеріали, що не підлягають переховуванню;

10) виконувати всі розпорядження архівних органів щодо роботи архівних частин.

5. В тих державних установах, підприємствах та організаціях, де через обмаль архівних матеріалів, за штатами не передбачено окремої посади архівіста, а його функції покладено на одного із співробітників установи, підприємства чи організації, цей співробітник виконуючи обов'язки, повинен додержувати правил, зазначених в арт. 4 цієї постанови.

Харків, 18 лютого 1930 р.

Заст. Завідувача Центральної Архівної Управи УСРР Ю. Іванов.

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Активізувати роботу архкорів.

Нечуваний культурний розвиток в нашій країні, збільшуючи де далі інтерес до вивчення історичного минулого, утворює найсприятливіші умови для дальшого розвитку нашого архівного будівництва. На цьому ж таки ґрунті ми маємо утворення і зростання архкорівської справи.

Архкорівська справа безперечно себе цілком виправдала. Досить згадати за ту значну допомогу, що її подали архкори (та й подають і зараз) архівним органам в справі виявлення і концентрації архівних матеріалів за попередніх років організації архівної справи.

Зовсім помилково думати (а такої думки де хто з Окрархів додержується) що нині ця ділянка роботи мов відійшла назад, що архкорівська справа мало чи не пережила себе, а тому то й не потрібна. Така думка є абсолютно не вірна, а втім вона спричинилася до того, що, по деяких округах архкорівська справа на сьогодні посідає дуже низький рівень (АМСРР, Суми і т. інш.).

Треба категорично сказати, що саме тепер тая справа в діяльності Окрархів має набрати актуальнішого значення. Саме за наших часів, коли архівні органи щільно підійшли до виконання основного свого завдання — впорядкування і підготовлювання до наукового вивчення архівних документів — архкорівська справа, як популяризатор є не аби який культурно-організовний чинник.

Все це мусять врахувати Окрархи, поновлюючи зараз торічні посвідчення архкорів, а звідси і даючи в їхній роботі якесь певне загальне настановлення. Згадуючи про останнє, треба мати на увазі два основних моменти: по-перше — це ті методи, що їх треба буде вживати, щоб виявивши активність архкорів, скерувати її в загальне річище активної участі в соціалістичному будівництві; і подруге надати роботі архкорів того змісту, що активізуватиме увагу громадськості до завдань архівного будівництва, підноситиме інтерес до останнього, а звідси й прискорюватиме темпи його власного розвитку.

Перше і основне що до цього є встановити і підтримувати найтісніший зв'язок з архкорами (письмовний і живий), забезпечити організаційні форми виявити їхню активність, прямуючи до того, щоби архкори не були ізольовані від загального робітничо-корівського руху, та щоб й останній в своєму розвитку не обминав архівного будівництва (організувати змогу для архкорів вміщати їхні дописи в Бюлетенях ОВК, трипаймні в тій їхній частині, що відведена для матеріалів Окрарху; допомогати й консультувати що до подавання матеріалів до газет і журналів, добираючи і рекомендуючи для них ті чи інші теми за відповідними архівними матеріалами, надсилати їхні дописи до ЦАУ, щоб вже звідси передавати до преси і т. інш.).

Конче потрібно дійти контакту з кращими організаціями, щоби сполучити ці

дві багато де в чому споріднені частки будівництва.

Безсумніву, питання надзвичайно важливе. ЦАУ працює зараз в цій справі і незабаром дасть докладні вказівки. Щож до Окрархів, потрібно мати на оці, що архкорівська справа—то є надзвичайно актуальне наше завдання і її потрібно якомога активізувати.

Перевести в життя постанову ЦАУ.

Стан архчастин по дієвих установах і організаціях, як це виявляється в процесі інструкторської роботи Окрархів, здебільшого незадовільний, а подекуди навіть зовсім безладний. Ще й досі трапляються випадки, коли замість справді архчастини, як певної якоїсь налагодженої дієвої одиниці, є якийсь куточок підвалу, комори, горища, хаотично заваленого архівними матеріалами, без всякого догляду, без ніякої роботи над ними тощо. Правда, що далі, то успішніше провадиться боротьба проти такого неприпустимого безладдя, і треба сказати, що вже й тепер, хоч може ще як виняток, натрапляємо посправді на зразкову постанову стану архчастини. Окреме придатне приміщення, відповідний догляд, спеціальний хоч і обмежений штат, чітке ведіння діловодства в установі, яке забезпечує регулярність відкладання архівних матеріалів, та ще й в упорядкованому стані, себто все те, що є передумовою для нормального діяння архчастини—чим раз втілюється у практику постанови архчастин діловодства дієвих установ.

Проте завдання, що їх ставить перед архівними органами соціалістичне будівництво рішуче вимагають справу налагодження архчастин посунути швидшими темпами.

Першою чергою це стосується до організаційно-інструкторської роботи Окрархів. Окрархи повинні прикласти всіх зусиль, щоб інструкторське обслуговування архчастин якомога підсилити, добиваючись від установ виконання всіх вимог що до поліпшення стану архчастин.

Не аби як для цього важить питання про особовий склад, що непосередньо вже пра-

цює по архчастинах, або що його установи мають ще настановити. Густо часто спеціальні посади робітників по архчастинах існують номінально, фактично ж осіб, призначених працювати там, використовується по інших роботах і дорученнях. На сьогодні це питання стоїть надто гостро. Тим то особливої уваги заслуговує постанова ЦАУ (подана в цьому номері Бюлетеня) про обов'язки завідателів архчастин дієвих установ.

Передовсім вона є найпотрібніший керівний матеріал для самих же робітників архчастин. На підставі її тез робітникам дається скласти точні плани своєї роботи, пов'язуючи їх з планами роботи архівних органів. Для дієвих установ вона є той мінімум встановлених законом вимог, що вони мусять його неухильно виконувати. Зрештою для Окрархів вона правитиме основною вказівкою, щодо скеровування своїх обслідувань архчастин. Немає сумніву, що оця постанова здобудеться рішучого перелому в стані архчастини, в роботі особового їхнього складу, в темпах впорядкування і систематизації архматеріалів. Але ж, щоб це забезпечити, треба ту постанову широко популяризувати, треба щоб її було негаючи переведено в життя повнотою.

НА МІСЦЯХ.

Зінов'ївське. В порядку популяризаційної роботи, Окрарх під час святкування річниці Червоної Армії, подав до місцевого часопису «Зінов'ївський Пролетар» матеріали з фонду поліцейного управління про тов. Ворошилова. Поруч того було організовано дві екскурсії курсантів окружних курсів по підготовці секретарів та голів сільрад, під час відвідування якими архівосховища зачитано було інформаційну доповідь про значення архівів та завдання їхнього переховування. 62-екскурсанти побажали стати архкорами і вже де хто з них провадять на місці відповідну роботу (зокрема в справі догляду за архматеріалами ліквідовуваних земгромад та організацій релігійного культу).

Відповідальний редактор Ю. Іванов

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 7-8 (63-64)

ХАРКІВ

1 СЕРПНЯ 1930 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Обіжник ЦАУ в питаннях кошторису. Лист Секретаріату ВУЦВК до ОВК в справі ліквідації округ. Обіжник ЦАУ про вирізування чистого паперу із справ і книжок. Лист ЦАУ і ВУРПС з угодою що до переховування і керівництва архівами професійних організацій. Лист центрліквідкому до ліквідаційних комісій в справі ліквідації 13 округ. Обіжник ЦАУ про основи реорганізації архівних органів в зв'язку з ліквідацією округ. Висновки ЦАУ на обслідування Окрархів Білоперківського, Кременчуцького і Харківського Крайарху. Постанова ЦАУ про промислові архіви. Постанови Ради ЦАУ на обслідування Зінов'ївського і Коростенського Окрархів.

II. Інформаційна частина.

За архівні кадри. Не зменшувати темпів роботи. Активніше готуватися до річниці 25 річчя Револуції 1905 р. Допомогти колгоспам в постанові їхніх архівів. Про впорядкування в середині справ по датах.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

До всіх Окрархів та Головоархіву АМСРР.

(№ 2/87 — 12-VI — 1930 р.)

Установи, що перебувають на місцевому бюджеті, зараз приступають до складання кошторисів на 1930-31 рік. Складаючи свого кошториса, крім витрат, які щороку заводиться до нього (як то на ремонт та устаткування помешкання, на командировки і т. і.), Центральне Архівне Управління пропонує мати на увазі таке:

1) В зв'язку з тим, що по Окрархах вже організовано секції архівів партійних організацій та ближчим часом організовуватиметься секція архівів професійних організацій, до штатів Окрархів треба завести додатково посаду одного архівіста для обслуговування вищезазначених секцій та до кошторису внести відповідні витрати щодо цього. ЦАУ зі свого боку в цій справі звернулося до НК РСІ УСРР.

2) В кошторисі треба передбачити збільшення зарплатні для всіх робітників Окрарху (для завідателя в зв'язку з збільшенням партмаксимуму, а також для завідателя таємно-політичного відділу, інспектора-інструктора, архівіста та особливо вченого архівіста). Про збільшення зарплатні (порівнюючи з постановою Наркомпраці УСРР про «Сталі посадові оклади», див. Бюл. № 12

за 1929 р.). ЦАУ звернулося з проханням до Наркомпраці.

3) В зв'язку з ліквідацією багатьох установ Окрархам доводиться часто-густо, особливо з периферії, своїм коштом концентрувати до себе їхні архіваріяли та ще й в неупорядкованому стані. Отже в кошторисі обов'язково слід передбачити певну суму коштів на концентрацію архіваріялів ліквідованих установ та на впорядкування їх (зокрема, на впорядкування архіваріялів згідно обіжника № 45 з 28-XII — 28 р.).

Складаючи кошториси на наступний рік, крім вищезазначених вказівок, ЦАУ пропонує також керуватися обіжником № 21 з 14-VIII 1928 р. (Бюл. № 7 за 1928 р.).

Заст. зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Інспектор-інструктор В. Нікітін.

До всіх Окрвиконкомів, копія Укрцентр-архіву.

(№ 115 з 17-VI—1930 р.).

В зв'язку з ліквідацією низки округ і передачею їх територій і функцій управлінських апаратів до інших округ чи РВК'ів у деяких Окрвиконкомів повстає питання про те, як бути з тими архівними матерія-

36096

лами, що відклалися в округових архівах, призначених на ліквідацію округ і які безперечно мають чималу довідкову чи навіть наукову цінність.

Щоб запобігти різному вирішенню цього питання або невідповідного ставлення до Окрархів, Секретаріят Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету пропонує вам керуватися ось чим:

1. Окрархи треба ліквідувати по ліквідації всіх інших округових установ та після прийомки від цих установ архівних матеріалів.

2. Окрархам слід здати архівні матеріали в упорядкованому стані.

3. Щоб прийняти архіви матеріали від ліквідованих установ треба утворити комісію з представників від секретаріату ОВК—1, від місцевого РВК—1 та завідувача Окрарху. Комісія працює під головуванням останнього.

4. Матеріали ліквідованих установ передається за описом та за актом округовим установам тієї округи, що до неї приєднано дану територію. Ці установи мусять прийняти до себе ті архівні матеріали ліквідованих установ, що потрібні їм, щоб продовжувати роботу.

5. Метричні книжки та записи актів громадянського стану ліквідованих Окрізагсів передається до місцевого Райзагсу.

6. Штати й кошторис Окрархів залишається за ними до моменту їхньої остаточної ліквідації.

7. Окрархам, що до них передаватимуть архіви матеріалів ліквідованих округ, треба дати достатнє приміщення, щоб було де розкласти прийнятий архіви матеріал.

8. Персональний штат Окрархів мусить залишатися на місці до моменту їх повної ліквідації.

Секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету **М. Василенко.**

Завідатель Секретаріату президії ВУЦВК **Руденко.**

До всіх Окрархів та Головархіву АМСРР.

(№ 01/5 від 3-VII—1930 р.).

Деякі Окрархи запитують Центральне Архівне Управління в справі вимог дієвих установ дати дозвола вирізувати аркуші чистого паперу з бухгалтерських книг,

для використання вирізаного паперу на потреби цих установ.

В зв'язку з цим ЦАУ повідомляє, що в цій справі треба в основному керуватися інструкцією «Про вирізування аркушів чистого паперу із справ і книжок, що знаходяться в архівних частинах дієвих установ та підприємств» (Бюл. ЦАУ 1929 р. № 3).

Крім того, ЦАУ повідомляє, що вирізувати чистий папір установи можуть лише з дозволу, в кожному окремому випадку, Окрарху. На зміну п. 7 згаданої інструкції, ЦАУ вважає за можливе вирізувати чистий папір із книг перенумерованих, прошнурованих і пропечатаних відповідною печаткою, але з тим, щоб вирізування чистого паперу з таких (системних) книг переводилось обов'язково в присутності представника Окрарху, який на старій прошнуровці свідчить кількість вирізаних та залишених аркушів в книзі, сургучною печаткою Окрарху.

В останньому точно дотримуватися вимог згаданої інструкції.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР **Ю. Іванов.**

Секретар ЦАУ УСРР **Юрченко.**

До Київського Центрального і всіх Краєвих Історичних Архівів, до всіх Окружних Архівних Управлень та Головархіву АМСРР і до всіх ОРПС та Краєвих Професійних Архівів, копія—ВУК'ам Спілок.

(№ 603/461 з 22 червня 1930 р.).

Відповідно до арт. 4 постанови ВУЦВК'у й РНК УСРР з 5 квітня 1930 року «Про Єдиний Державний Архівний Фонд УСРР» про порядок завідування архівними матеріалами професійних організацій, Всеукраїнська Рада Професійних спілок і Центральне Архівне Управління УСРР склали в цій справі між собою угоду, що її оце й пропонується як по лінії професійних організацій, так і по лінії архівних установ — взяти до віdomу, виконання й керівництва.

Оскільки згідно арт. 2 цієї угоди утворені до цього часу ВУРПС — Краєві Професійні Архіви в м.м. Харкові, Києві, Одесі, Дніпропетровському й Полтаві ліквідується як окремі архівні установи, — ВУРПС і ЦАУ УСРР, для оформлення передачі Краєвих Професійних архівів до відповідних архіво-

сховищ ЦАУ УСРР, (див. арт. 2 угоди), пропонують скласти спеціальну комісію в складі: 1) завідателя місцевого Окружного Архівного Управління, завідателя Краєвого Історичного Архіву й завідателя Краєвого Професійного Архіву щодо Харкова, Одеси, Полтави й Дніпропетровського, 2) завідателя Київського Центрального Історичного Архіву, Завідателя Київського Окружного Архівного Управління й завідателя Київського Краєвого Професійного Архіву щодо Києва і 3) завідателя Окружного Архівного Управління, завідателя Краєвого Професійного Архіву й завідателя Історичного Архіву Окрарха щодо Артемівського.

На голову комісії призначається—в Києві завідатель Київського Центрального Історичного Архіву, в Артемівському — завідатель Окружного Архівного Управління, щодо решти міст — завідатель Краєвого Історичного Архіву.

В акті за передачу треба зазначити: 1) яке приміщення передається (його площа, стан та ступінь придатності для переховування архівних матеріалів; 2) лінійний розмір устаткування (стелажів) в лінійних метрах; 3) кількість ділових фондів з вказівками на хронологію та лінійний розмір кожного з них, а також в якому стані вони перебувають.

Крім того, в акті треба зазначити на те: 1) який штат (персонально) був в данім Крайарсі і 2) який кошторис по окремих статтях видатків мав даний Крайпрофарх.

Роботу комісії пропонується закінчити протягом 2-х тижнів, надіславши акта про передачу до ЦАУ.

Після оформлення передачі архівних матеріалів, приміщення тощо Київський Центральний Історичний Архів, Краєві Історичні архіви і Артемівський Окрарх повинні доповнити свій штат двома співробітниками ліквідованого Крайпрофарху за такими посадами: 1) завідатель профсекції й 2) пом. вченого архівіста. Решту співробітників Крайпрофарху треба звільнити. Утримання цим двом додатковим співробітникам виплачуватиме ЦАУ.

В зв'язку з тим, що ВУРПС 15-IV—30 р. № 603/253 асигнувало усім ОРПС (за винятком тих де є Крайпрофархи) 253 крб. 69 коп., кожному на підготовку архівних матеріалів до передачі Крайпрофархам, Окрархам пропонується з'ясувати з ОРПС, чи

доцільно та чи за призначенням витрачається ці кошти.

В питанні передачі архівних матеріалів до відповідних Краєвих Історичних Архівів, Окрархам пропонується тісно зв'язатися з профспілковими організаціями, причому треба мати на увазі, що приставка архівних матеріалів до Окрархів, а також до відповідних Краєвих Історичних архівів має провадитись коштом тих профспілкових організацій, що передають ті чи інші профспілкові архівні матеріали.

Передачу архівних матеріалів, що за угодою належать до Краєвих Історичних Архівів, треба зорганізувати так, щоб відповідні профорганізації передавали такі матеріали непосредньо до Краєвих Історичних Архівів, не концентруючи їх попередю до ОРПС, або Окрархів.

Центральне Архівне Управління пропонує всім Окрархам, Головархіву та Чернігівському Краєвому Історичному Архіву вжити заходів до організації у себе профсекції, виділивши для цього, за можливістю, окрему кімнату.

Загальні організаційно-архівні питання розв'язання в згаданій вище угоді ВУРПС і ЦАУ УСРР, що їй до цього надається.

Заст. зав. Центрального Архівного Управління УСРР Ю. Іванов.

Керівнич. Справами ВУРПС Злобін.

УГОДА

поміж Всеукраїнською Радою Професійних Спілок і Центральним Архівним Управлінням УСРР про порядок переховування і керівництва архівами професійних організацій.

(Відповідно до порядку завідування архівними матеріалами професійних організацій, що його передбачено арт. 4 постанови ВУЦВК'у і РНК УСРР «Про Єдиний Державний Архівний Фонд УСРР» з 5-го квітня 1930 року (Зб. Уз. УСРР 1930 р., № 10, арт. 105).

1. ВУРПС, Всеукраїнські Комітети Професійних Спілок і місцеві професійні організації, що знаходяться на території УСРР, здають до відповідних центральних і місцевих архівосховищ Центрального Архівного Управління УСРР всі архівні матеріали, що є у них, як за до-революційний, так і після-революційний період, за винятком тих за-

кінчених діловодних матеріалів, строк переходування яким при профспілкових організаціях ще не минув (п. 8 цієї угоди).

2. Організовані ВУРПС Краєві Професійні Архіви в м.м. Харкові, Києві, Одесі, Дніпропетровському, Артемівському і Полтаві із часу підписання цієї угоди вливаються разом із архівними матеріалами, що в них вже сконцентровано і приміщеннями, що їх ці архіви посідають, як цілком окремі секції, до відповідних архівосховищ Центрального Архівного Управління УСРР, а саме:

а) Харківський, Одеський, Дніпропетровський і Полтавський Крайпрофархи відповідно до Харківського, Одеського, Дніпропетровського і Полтавського Краєвих Історичних Архівів;

б) Київський Крайпрофарх—до Київського Центрального Історичного Архіву;

в) Артемівський Крайпрофарх — до Артемівського Окружного Архівного Управління.

Увага. Архівні матеріали, сконцентровані в Артемівському Крайпрофарсі, розподіляються поміж Артемівським Окр. архом і Дніпропетровським Краєвим Історичним Архівом в порядку арт. 4 цієї угоди.

3. ВУРПС передає Центральному Архівному Управлінню за впорядкування архівних матеріалів профспілок всі кошти, асигновані за кошторисом на 1930 р. на ці потреби: а саме—крб. 94.206—00 (дев'яносто чотири тисячі двісті шість карб.), мінус суми, що вже витрачені ВУРПС на організацію Крайпрофархів. Ці кошти передаються ВУРПС Центральному Архівному Управлінню рівними долями в два строки: перша частина негайно після підписання угоди й друга частина не пізніше 15-го вересня 1930 року.

Крім цих коштів, ВУРПС і профспілкові організації ніяких матеріальних витрат на утримання архівів і впорядкування архівних матеріалів не несуть, а всі ці витрати (утримання Центрального Архіву Праці та впорядкування архівархів, переданих до цих архівосховищ в порядку арт. 5 цієї угоди), Центральне Архівне Управління й його місцеві органи провадять за рахунок своїх коштів.

ВУРПС і профспілкові організації підтримують зі свого боку перед відповідними державними організаціями прохання архівних органів щодо задоволення їхніх вимог

на кошторисні асигнування, на переходування й впорядкування архівів профспілкових організацій.

4. Порядок концентрації архівних матеріалів професійних організацій до згаданих у попередніх артикулах цієї угоди архівосховищ встановлюється такий:

а) архівні матеріали ВУРПС і Центральних Комітетів Професійних спілок передаються до Центрального Архіву Праці в Харкові. До Центрального Архіву Праці передаються також архівні матеріали всіх професійних об'єднань і організацій дореволюційного і після революційного часу аж до закінчення проматанської війни (1921 р.).

б) архівні матеріали: 1) ліквідованих губпрофрад, повітових профрад і волосних уповноважених повітових профрад; 2) ліквідованих губвідділів і повітвідділів професійних спілок і 3) архівні матеріали окремих фабзавкомів (за спеціальною постановою ЦАУ УСРР з порозумінням з ВУРПС), — передаються відповідно до Харківського, Одеського, Полтавського, Дніпропетровського і Чернігівського Краєвих Історичних Архівів та Київського Центрального Історичного Архіву.

в) архівні матеріали: 1) Окружних Рад Професійних Спілок і Окружних Правлінь Профспілок та Райпрофсекретаріатів і 2) фабзавкомів, місцевкомів, кас взаємодопомоги і так. інш.—передаються до відповідних Окружних Архівних Управлінь.

5. Професійні організації здають архівні матеріали, що їх передбачено в арт. 1-му цієї угоди, разом з картотеками та їх устаткуванням, в тому виді, в якому вони є зараз, без усякої попередньої підготовки. Офіційні видання профспілок передаються до архівних органів лише тоді, коли є дублетні примірники. Єдині примірники офіційних видань передаються до архівних органів в міру втрати їх практичного значення.

Увага: Порядок передачі архівних матеріалів професійними організаціями в невпорядкованому стані встановлюється лише для архівних матеріалів до 1926 року включно. Архівні матеріали профспілкових організацій починаючи з 1927 року передаються до архівних органів в порядку арт. 10 цієї угоди.

6. Архівні органи погоджують свої річні плани архівної роботи в частині архівних

матеріалів профорганізацій із плянами роботи відповідних професійних організацій, оскільки останнім для виконання їхніх планових завдань потрібні є архівні матеріали. Задіявані профорганізації повинні завчасно повідомити відповідним архівним органам докладні дані про зазначені свої планові завдання.

7. Архівні органи надають профорганізаціям право переважного, перед іншими установами і особами, використання професійних архівних матеріалів для наукових і довідкових цілей.

8. Всі закінчені діловодства матеріали профорганізації що перебувають на території УСРР переходять в місцях відкладання цих матеріалів на протязі 3 років (не рахуючи поточного року), після чого здаються для переходу до відповідних архівосховищ Центрального Архівного Управління УСРР.

Увага: архівні матеріали, потрібні для поточної практичної діяльності, після минання зазначеного в цій арт. строка, можуть залишатись в користуванні даних профорганізацій на додаткові строки за порозумінням з архівним органом, що має відати даними матеріалами.

9. Переховування профспілковими організаціями закінчених діловодством матеріалів починаючи з 1927 року до здачі їх архівним органам, а також і здача архівних матеріалів до архівних органів провадиться на підставі загальних «правил постановки архівів державних і громадських (в тому числі кооперативних і професійних) установ, підприємств і організацій УСРР», виданих Центральним Архівним Управлінням УСРР. Переховування й здача таємних матеріалів провадиться на підставі виданих ЦАУ УСРР і ДПУ спеціальних «правил постановки архівної частини таємного діловодства державних, професійних та кооперативних установ і підприємств УСРР». В разі потреби, через особливості архівної роботи в спілках і їхніх практичних потреб в архівних матеріалах, до цих правил Центральним Архівним Управлінням УСРР вносяться відповідні зміни, за порозумінням з ВУРПС.

10. Центральне Архівне Управління УСРР і його місцеві органи (Окружні Архівні Управління) мають наглядати за правильною постановкою архівної справи в професійних організаціях, інструктуючи останні,

відповідно до чинного радянського архівного законодавства.

11. Закінчені переведенням архівні матеріали фабзавкомів і місцевкомів, а також інших відповідних до них органів, здаються до Окружних Архівних Управлінь, через відповідні спілки на загальних підставах і разом з іншими архівними матеріалами даної спілки.

12. Переліки справ і іншого року архівних матеріалів профспілкових організацій, що підлягають: а) постійному переходу б) строчному переходу (на ті чи інші точно зазначені строки) і в) знищенню—складається ВУРПС за погодженням ЦАУ УСРР.

Харків, 16 червня 1930 р.

Секретар Всеукраїнської Ради
Професійних Спілок **Виростков.**

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР **Іванов.**

До всіх ліквідаційних комісій в справах ліквідації 13 округ УСРР.

(Вих. № Ц1/140 з 24-VII-1930 р.).

У зв'язку з швидким темпом ліквідації 13 округ, установи цих округ, що ліквідуються, не могли встигнути впорядкувати свої архівні матеріали, щоб впорядкованими їх передати в архівосховища окружних архівних управлінь цих же округ. І здебільшого архівні матеріали ліквідованих установ передано до Окружних Архівних Управлінь неупорядкованими.

Отже, щоб забезпечити правильне зберігання й впорядкування архівів ліквідованих установ, Центральна Ліквідаційна Комісія, обмірковуючи це питання, визнала за потрібне залишити Окружні Архівні Управління (як архівосховища) з їхніми штатами і кошторисом до 1 жовтня 1930 р. з тим, щоб за цей час Окрархи перевели всю роботу щодо впорядкування зазначених архівних матеріалів.

Центральне Архівне Управління одержує відомості з місць про те, що деякі ліквідовані не задовольняють зовсім правильні вимоги окружних архівних управлінь, а саме, — щоб установи, які передають свої архіви

невпорядкованими, передавали б разом Окрархам певну суму коштів на впорядкування архівних матеріалів. Центральна Ліквідаційна Комісія звертає увагу всіх Ліквідкомів на потребу вжити заходів, щоб установи, які ліквідуються, цілком виконали свої обов'язки щодо своїх архівів, забезпечивши їх цілість і можливість ними користуватися.

Окрархи розформованих округ залишаються лише як архівосховища без адміністративно-управлінських функцій. Зазначені функції переходять до округ, що до них приєднано територію ліквідованих округ.

Голова Центральної Ліквідаційної
Комісії в справі ліквідації 13 округ
УСРР М. Василенко.

До всіх Окружних Архівних Управлінь та всіх Центральних і Краєвих Історичних Архівів.

(Вих. № 01/36 з 27 липня 1930 р.).

Відповідно до директив вищих органів в справі ліквідації округ, як одиниць адміністративного поділу й управління, Центральне Архівне Управління, проробивши питання про ліквідацію—реорганізацію, в зв'язку з цим, системи архівних органів і архівосховищ ухвалило такі основи цієї реорганізації:

1) Окружні архівні управління з 1 жовтня 1930 р. реорганізувати в Міські архівні управління при Міських Радах, що переховуватимуть архівні матеріали всіх був. окружних установ та міських установ і керуватимуть постановкою архівної справи в місті.

2) При всіх Райвиконкомах утворити резервні райснні архівосховища, що в них зосереджуються (після минання певного строку—3 р) архівні матеріали всіх установ і організацій, що перебувають на терені даного району. Завідатель районного архівосховища являється в той же час районним інспектором-інструктором в архівній справі. Роботою районних резервних архівосховищ керує непосредно Центральне архівне управління. Архівні матеріали зосереджувані в цих архівосховищах переховуватимуться в них тимчасово протягом не більш 10 років з часу надходження їх до районного архівосховища, після чого передаватимуться до відповідних науково-організованих архівів.

3) Для переховування старих архівних матеріалів (до 1925 р.), які до цього переховувались в Окрархах—поширити мережу Краєвих Історичних Архівів, організувавши такі додатково ще в м. Житомирі й м. Артемівському.

4) Для переховування архівних матеріалів промислових підприємств організувати такі архіви: а) Центральний Архів Цукрової Промисловості в м. Києві і б) Архіви по історії промисловості в м.м. Сталіно, Дніпропетровському й Харкові.

Щоб забезпечити архівними кадрами і в першу чергу районні архівосховища, ЦАУ вважає за потрібне щоб всі Окрархи негайно взяли на облік всіх штатних архівістів, зав. архівами дієвих окружних установ і організацій з погляду можливості використати їх на цій роботі.

Всі архівні матеріали окружних установ і організацій повинні прийняти Окрархи до своїх архівосховищ. Тому Окрархам треба зараз же поставити перед ОВК питання про відведення відповідних приміщень під архівосховища, що в зв'язку з ліквідацією всього окружного апарата і звільненням, через це приміщень, є цілком можливим.

Окрархи повинні зараз же широко розгорнути свою інструкторську роботу з тим щоб Окрустанови негайно приступили до впорядкування своїх архівних матеріалів. Невпорядкованими архівні матеріали можна приймати лише за умов асигнування установами відповідних сум для впорядкування їхніх матеріалів.

Центральне Архівне Управління просить взяти це до відома та негайного виконання. ЦАУ вносить зазначені вище пропозиції до Центрліквідкому при ВУЦВК'у, які незабаром будуть розглянуті, після чого відповідні директиви буде дано на місця.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Секретар ЦАУ А. Юрченко.

ВИСНОВКИ

Центрального Архівного Управління УСРР на доповіді про обслідування становища й роботи Окружних Архівних Управлінь і Харківського Краєвого Історичного Архіву.

(Білоцерківський Окрарх).

Заслухавши доповідь про обслідування 15—17 квітня 1930 р. становища й роботи

Білоцерківського Окружного Архівного Управління, Центральне Архівне Управління констатує такі недоліки в становищі й роботі Окрарху: а) Окрарху не було дано права розпоряджатися коштами, затвердженими йому за кошторисом, б) Окрарх приймав від установ архівні матеріали в невідпорядкованому стані, завантажуючи себе роботою над впорядкуванням таких архівних матеріалів, в) обслідуючи і інструктуючи дієві установи міста Окрарх не складав про це актів, г) Окрарх за весь час існування не скликав жодної наради архівних робітників дієвих установ, д) Окрарх не має картотеки з обліку архівних фондів, що в ньому переховуються, е) кампанію в справі відокремлення на утилізацію матеріалів, що не підлягають переховуванню, переведено неуважно, через що на утилізацію було передано деякі цінні архівні матеріали (матеріали лісництва і Васильківської повітової управи), ж) роботу щодо популяризації архівної справи останнього часу зовсім не переводилось. Мережа архівних кореспондентів хоча й складається з 42 архікорів, проте конкретної роботи в цій напрямі Окрархом не переведено.

Всі ці недоліки в основному пояснюються відсутністю протягом довгого часу відповідного завідача Окрарху, фактичною відсутністю завідача таємно-політичного відділу і, головне, неуважним ставленням до Окрарху з боку Окрвиконкому.

Як позитивні моменти в роботі Окрарху відзначити задовільність інструкторської роботи на периферії та в справі концентрації архівних матеріалів.

Щоб усунути недоліки в роботі Окрарху запропонувати останньому: а) приймати від установ архівні матеріали впорядкованими згідно вимог інструкції в цій справі, б) при обслідуванні архівів дієвих установ обов'язково складати про це акти, в) скласти картотеку з обліку ЄДАФ'у, г) скликати наради архівістів дієвих установ (не менш однієї на півріччя), д) звернути увагу на популяризаційну роботу та роботу серед архівних кореспондентів, е) в роботі щодо утилізації матеріалів, які не підлягають переховуванню суворо додержуватись чинних розпоряджень ЦАУ.

Щодо пропозицій в справі поліпшення становища Окрарху, то ухвалити такі окремо, з'ясувавши попередньо конкретні фак-

тичні можливості та потрібні заходи для їх здійснення.

(Кременчуцький Окрарх).

Заслухавши доповідь про обслідування 9—11 травня 1930 року Кременчуцького Окружного Архівного Управління, Центральне Архівне Управління УСРР визнає становище й роботу Окрарху за незадовільні.

1) Приміщення Окрарху є непридатне для переховування архівних матеріалів (воно вогке, холодне, половина приміщення має пісчану долівку). Приміщенню весь час загрожує затоплення, що вже мало місце в 1929 р. коли водою були знищені деякі архівні матеріали.

Це приміщення є, також, недостатнє щодо розміру.

2) За такого становища щодо приміщення Окрарх не може концентрувати архівні матеріали ліквідованих установ та організацій (земгромад, с.-господарчих товариств, організацій релігійного культу тощо), які, архівні матеріали, на місцях перебувають під загрозою знищення. Через відсутність належного приміщення Окрархом не сконцентровано, також, архіви ліквідованих установ кол. Олександрійського повіту та Округи.

3) Окрарх минулого року не використав за своїм кошторисом біля 1.000 крб. (із 258 крб., асигнованих на командировки було витрачено лише—43 крб. 93 коп.), не виконавши в той же час директив, щодо охоплення інструкторською роботою периферії Округи.

4) Компанія 1929 р. у відокремленні з архівів установ матеріалів, що не підлягають переховуванню, переведено незадовільно. Окрарх дав дозвіл на знищення низки цінних справ (по Крюківській міліції, Окрвідділу праці, Окрстрахкасі і т. інш.), не додержуючись, таким чином, вказівок ЦАУ про порядок затвердження на утилізацію архівних матеріалів т. зв. 1-ої черги.

5) Інструкторську роботу, за наявності інспектора-інструктора та командировочних коштів, переведено незадовільно, особливо, як відзначено вище, щодо периферії (за 1929 р. обслідувано було на районах лише 2 установи); ще й зараз є райцентри, де

Окранх жодного разу не переводив інструктажу.

6) Майже ніякої роботи Окранх не провів в галузі виявлення архівних матеріалів практичного значення, не дивлячись на те, що теми, за якими треба виявляти такі матеріали були дані Окранху, як з боку ЦАУ, так і з боку місцевого Окрплану.

7) В галузі популяризації архівної справи Окранх також ніякої роботи не перевів.

8) Окранх не вірно підійшов до утворення мережі архівних кореспондентів, організуючи таку адміністративним шляхом, через Райвиконкоми, а не шляхом добровільного притягнення громадськості до участі в архівній справі.

9) Діловодство Окрперевірної Комісії впорядковано неуважно і безсистемно.

Такі явища незадовільності становища й діяльності Окранху полягають головним чином в відсутності правильного і енергійного керівництва роботою Окранху з боку завідача останнього.

За задовільні моменти в становищі і роботі Окранху визнати: а) належне утворення таємно-політичного відділу Окранху; б) що сконцентровані архівні матеріали приведені в задовільний зовнішній вигляд; в) правильність складання карток з обліку ЄДАФа, що на них взято майже усі сконцентровані фонди.

З метою поліпшити становище й роботу Окранху Центральне Архівне Управління вважає за потрібне:

а) зважаючи на надзвичайно погане становище Окранху щодо приміщення, просити Окружний Виконавчий Комітет вжити всіх заходів до того, щоб найближчого часу відвести Окранху достатнє та належне приміщення під архівосховище. Причому в разі незадоволення цієї надто шкучкої потреби Окранху протягом найближчих двох місяців вважати за потрібне, зняти це питання перед ВУЦВК'ом;

б) також просити Окружний Виконавчий Комітет вжити відповідних заходів щодо поліпшення і підсилення непосредного керівництва роботою Окранху.

Пропонувати Окранху:

1) посилити інструкторську роботу, звернувши особливу увагу на широкі й в першу чергу на ті райцентри, які Окранх своєю інструкторською роботою до цього не охопив зовсім;

2) організувати та перевести роботу в справі відокремлення дієвими установами утильматеріалів, згідно вказівок обіжника ЦАУ № 46 з 5-І-1930 р.;

3) негайно приступити до виявлення серед сконцентрованих фондів матеріалів потрібних планово-господарчим органам в справі здійснення окремих галузей народно-господарчого будівництва;

4) негайно вжити рішучих заходів до належного зберігання на місцях архівних матеріалів ліквідованих установ та організацій (с.-господарчих товариств, замгромад тощо), давши через ОВК, в цій справі належні директиви на місця;

5) організувати непосредний зв'язок з архівними кореспондентами, роз'яснивши їм про добровільність цієї роботи. Архкорам, що бажають працювати, дати персональні доручення з архівної роботи, зокрема щодо збереження архівних матеріалів ліквідованих установ і організацій;

6) звернути увагу на популяризаційну роботу, використовуючи з цією метою пресу, різні наради і т. інш.;

7) належно впорядкувати діловодство Окрперевірної Комісії. За недбале ставлення тимчасової Окрперевірної Комісії Окранху до вирішення питань про утилізацію архівних матеріалів під час утильної кампанії 1929 року—всьому складу Окрперевірної комісії оголосити догану з попередженням.

(Харківський Край арх).

Заслухавши доповідь про становище й роботу Харківського Краєвого Історичного Архіву й співповідь про обслідування 17—25 квітня 1930 р. Крайарху, Центральне Архівне Управління відзначає, що загальне становище й робота Харківського Краєвого Історичного Архіву, порівнюючи з минулим, великою мірою покращали:

а) Крайарх перевів значну роботу (поза планом) в справі виявлення фондів, що переходять в його архівосховищах;

б) взято на облік всі виявлені фонди (складено картки з обліку ЄДАФ). Крім того взято на облік всі розібрані описи на архівні матеріали (складено на описи картотеку); в) складено топографічного покажчика розташування архівних матеріалів;

г) влаштовано читальну залу для роботи наукових дослідників;

д) влаштовано окрему робочу розбірну кімнату.

Але поруч цього в становищі й роботі Краєвого Історичного Архіву є чимало хиб і недоліків і головні з них є такі:

а) досі Крайарх не організував таємно-політичного відділу;

б) устаткування деяких окремих архівосховищ не відповідає сучасним архівно-технічним вимогам переховування архівних матеріалів (стелажи занадто високі, драбини не зручні для користування й кількість їх недостатня);

в) деякі архівосховища (3 кімнати) зовсім не опалюється, ніде нема вентиляції. В устаткованих кімнатах бракує електричного освітлення;

г) не всі архівні матеріали розподілено за секціями, в наслідок чого в одному архівосховищі переховуються фонди різних секцій і частини одного фонду переховуються в кількох приміщеннях;

д) основних співробітників не прикріплено до певних секцій, через що кожний з них відповідає лише за матеріали, над якими він працює;

е) спостерігались випадки нерационального використання кваліфікованих архівних робітників для виконання технічної роботи (напр., вчений архівіст провадив масове укладання архівних матеріалів і т. інш.);

ж) умови роботи є не досить сприятливі: розбірна кімната недостатня, особливо беручи на увагу, що співробітникам доводиться розбирати значні за розміром фонди. Крім того нема окремого приміщення для прийомки архівних матеріалів, чому прийомка архівних матеріалів провадиться в загальній розбірній кімнаті, заважаючи роботі всіх співробітників. Із спеціального устаткування придатні є лише стелажи;

з) не всі співробітники провадять облік своєї роботи. Щомісячні звіти про роботу, не зважаючи на постанову наради Архіву, співробітники не подають;

і) розшук довідок по всіх фондах провадить одна особа, на що витрачається багато часу і чим гальмується виконання довідок, бо-ж одна особа не може бути добре обізнана із всіма численними фондами Архіву;

к) робота читальної залі провадиться не за правилами;

л) Крайарх нічого не зробив в галузі популяризації архівної справи, а також замало зроблено в справі виявлення матеріалів, що можуть бути використані для практичних потреб будівництва народного господарства.

Отже, виходячи з всього вищенаведеного, Центральне Архівне Управління вважає за потрібне запропонувати Краєвому Історичному Архіву:

1) прискорити організацію таємно-політичного відділу;

2) протягом цього року устаткувати новими стелажми кімнати 2, 3, 4 та 10, влаштувати опалення та освітлення;

3) складаючи пляна роботи на 1931 р. передбачити переведення роботи щодо розподілу архівних матеріалів по секціях і після того розподілити співробітників Архіву по секціях з тим, щоб кожний із співробітників цілком відповідав за дану доручену йому віданню секцію архівних матеріалів;

4) устаткувати відповідним приладдям розбірну кімнату і, якщо буде можливо, пересунути її в іншу кімнату;

5) встановити, щоб співробітники вели щоденний облік роботи та подавали місячні звіти за роботу;

6) розподіливши співробітників по секціях, раціоналізувати роботу щодо виконання довідок, доручивши одному із співробітників кожної секції, найбільш обізаному з архівними матеріалами, виконання довідок;

7) налагодити роботу читальної залі;

8) в місячний термін перевести міжвідомчу нараду представників плянових і господарчих організацій в справі використання відповідних архівних матеріалів для практичних потреб будівництва народного господарства, притягнувши до цієї роботи Харківський Окрарх і підготувавши відповідні матеріали до цієї наради та взагалі підсилити роботу щодо виявлення таких архівних матеріалів;

9) звернути увагу на роботу щодо популяризації архівної справи.

Зважаючи на хиб, що були в роботі Архіву в справі відокремлення утильматеріалів, звернути на це увагу Крайарху й запропонувати надалі уникнути хиб в цій роботі.

Вважати за потрібне підсилити з боку ЦАУ загальне керівництво Харківським Браєвим Історичним Архівом.

Харків, 17 червня 1930 року.

Заст. зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Секретар ЦАУ Юрченко.

ПОСТАНОВА

Центрального Архівного Управління УСРР про промислові архіви.

Відзначити, що до останнього часу Центральне Архівне Управління не звертало достатньої уваги щодо вживання найбільш конкретних, найбільш рішучих заходів в справі поліпшення становища архівів промисловості.

Окрархами не було звернено досить уваги на інструктування архівів промислових підприємств.

Таке становище, за неувважного ставлення до архівів і розуміння їхнього значення з боку самих промислових підприємств, спричинило до того, що більшість архівів промислових підприємств зараз перебуває в надзвичайно незадовільному, кепському стані. За цей час чимало архівних матеріалів промислових підприємств було зовсім знищено. Навіть великі підприємства Все-союзного значення не мають свого центрального архіву. Архівні матеріали розкидані по цехах, причому за ними ніхто не доглядає. Майже ніде по архівах підприємств немає штатних архівістів, немає окремого приміщення для переховування архівних матеріалів.

Зважаючи на вищенаведене й виходячи з величезного наукового і практичного значіння архівів промислових підприємств, вважати за потрібне:

1) Пропонувати Окрархам вжити рішучих заходів до підсилення інструктажу архівів промислових підприємств, звернувши особливу увагу на шалогодження архівної справи по підприємствах загальносоюзного та республіканського значення.

2) Пропонувати Окрархам Донбасу (Артемівському, Сталінському й Луганському), а також Криворізькому в зв'язку з реоргані-

зацією управління промисловістю—особливу увагу в інструкторській роботі звернути на промислові підприємства.

3) Для належної організації архівної справи по підприємствах,—архівним установам добитися: а) щоб кожне підприємство мало свій центральний архів, що до нього повинні концентруватися архівні матеріали не тільки з відділів контори, а й з усіх цехів, б) щоб кожне підприємство відвело для загального архіву достатнє та придатне для переховування архівних матеріалів приміщення, відповідно їх устаткувавши, в) щоб було встановлено штатні посади архівістів для впорядкування архівних матеріалів, г) щоб центральні правління промислових трестів прискорили складання переліків на архівні матеріали з визначенням їхніх строків переховування.

4) Звернутися до ВРНГ УСРР з проханням дати категоричні директиви промисловим підприємствам щодо поліпшення постанови архівної справи в промислових підприємствах та щоб було як найскорше здійснено вищезазначених заходів, звернувши увагу всіх підприємств на вимоги щодо архівів Постанови ВУЦВК і РНК УСРР в 5 квітня 1930 р. «Про Єдиний Державний Архівний Фонд УСРР» (Зб. Уз. УСРР, 1930 р. № 10, арт. 105).

5) Пропонувати Окрархам негайно утворити секції промислових архівів, знявши перед Окрвиконкомами питання про відведення відповідних приміщень і приступити до концентрації промислових архівів за старі часи, вимагаючи від підприємств коштів на впорядкування їхніх архівів.

6) Утворити такі промислові секції при Браєвих Історичних Архівах та прискорити організацію Центрального архіву промисловості.

Порушити відповідні клопотання перед центральними правліннями промислових трестів про асигнування ними коштів на організацію цього Архіву, прохаючи ЦАУ Союзу ССР допомогти цій справі стосовно загальносоюзної промисловості.

7) Вивчити мережу промислових підприємств та встановити розподіл архівів промисловості відповідно до системи архівосховищ ЦАУ.

8) В зв'язку з тим, що промислові підприємства не командували своїх відповідних співробітників на архівний семінар,

що його гадало влаштувати ЦАУ в травні—червні 1930 р. для підвищення кваліфікації архівістів дієвих установ, підприємств і організацій, перенести скликання цього семінару на вересень м-ць цього року й за цей час вжити заходів до укомплектування семінара архівними робітниками промислових підприємств м. Харкова.

Харків, 2 червня 1930 р.

Заст. зав. Центрального Архівного
Управління УСРР Ю. Іванов.

Секретар ЦАУ Юрченко.

ПОСТАНОВА

**Рада Центрального Архівного Управління
УСРР на доповідь про обслідування стано-
вища й роботи Зінов'ївського Окружного
Архівного Управління.**

Заслухавши доповідь про обслідування 6—8 травня 1930 р. становища й роботи Зінов'ївського Окрарху, Рада Центрального Архівного Управління визнає становище й роботу Зінов'ївського Окрарху в цілому за задовільні.

1) Окрарх одержав собі належне приміщення під архівосховище, 2) кошторис Окрарху за останні роки в основному задовольняє головні потреби Окрарху, 3) Окрарх своєчасно вжив заходів до впорядкування відділами ОБК архматеріалів, чому під час реорганізації адміністративного управління в окрузі майже всі ліквідовані відділи ОБК здали до Окрарху свої матеріали впорядкованими, 4) значно підсилено інструктивну роботу Окрарху (в 1928 р. проінструктовано—125 установ, в 1929—88), 5) концентрувалося архматеріали досить енергійно (сконцентровано всього 620 ф., лінійним розміром 1.113 метр.) більшість яких сконцентровано за останні роки; серед сконцентрованих архівних матеріалів багато історико-революційних фондів, 6) проведено також значну роботу щодо зовнішнього впорядкування сконцентрованих архматеріалів.

Отже, констатуємо, що становище й робота Окрарху за останні два роки великою мірою покращали, порівнюючи з минулим, Рада ЦАУ вважає за потрібне не відзначити

уважне ставлення до роботи і заслуги в організації архівної справи в Зінов'ївській Окрузі—Завідателя Окрарху тов. Радіонова Л. М.

Але разом з тим Рада ЦАУ відзначає, що як в стані Окрарху, так і в роботі є ненормальності, а саме:

1) в одному будинку в Окрархом живуть приватні мешканці, зокрема безпритульні переростки. Це створює певну небезпеку для Окрарха так з протиположного боку, як і з боку крадіжок матеріалів і ставить під загрозу сконцентровані матеріали, особливо матеріали таємно-політичного відділу. Крім того ненормальним є також те, що будинок, в якому міститься Окрарх посідаючи біля 75 % всієї площі, перебуває у віданні житлокоопу, а не Окрарху;

2) в 1928-29 бюдж. році Окрарху не було видано за його кошторисом коло 1.400 крб., чому його позбавлено можливості своєчасно устаткувати архівосховище стеласками. Цей момент зараз негативно відбивається на концентрації архматеріалів ліквідованих установ та організацій, бо в Окрарху немає вільних стелажів;

3) в зв'язку з переведенням адміністративної реформи штат Окрарху щодо кількості є незадовільний. Зараз Окрарх веде сам рахівничу роботу, яку виконує архівіст Окрарху, через що впорядковувати сконцентрований архматеріал немає кому;

4) устатковуючи архівосховище Окрарх не використав як слід ні площі помешкання ні його височини, чим зменшив кількість та лінійний розмір стелажів, що їх можна побудувати в архівосховищі Окрарху;

5) з початку утильної компанії 1929 р. Окрарх не уважно провадив роботу щодо затвердження списків дієвих установ на утильматеріали, чому в той час було дозволено утилізувати деякі цінні матеріали з низки фондів (Окрземвідділу, то Окрздравінспекції і т. п.). З травня 1928 р. тимчасова Окрперевірна Комісія Окрарху роботу провадила належно;

6) ніякої роботи Окрарх не провів в справі виявлення архматеріалів, що можуть прислужитися для потреб будівництва різних галузей народнього господарства;

7) інструкторську роботу Окрарху, хоч і підсилено за останні 2 роки, але вона є ще незадовільна, особливо щодо охоплення інструктуванням периферійних установ. Ще

й зараз є райцентри які Окрарх з початку організації жодного разу не відвідав;

8) концентруючи архматеріали від дієвих установ, Окрарх не завжди приймав їх у належному стані (справи приймалися іноді без обгортки і т. п.), та не за належними описами (напр. по Адмінвідділу ОВК опис на особисті справи подає лише кількісний їх облік і не подає назви справ);

9) прийнявши до себе під час ліквідації Окрзагсу всі метричні книжки Окрарх припустив помилку, завантаживши себе видаванням довідок. Взяти до віdomу, що зараз цю помилку Окрарх майже виправив, передавши метричні книжки відповідним РВК та Міській Раді;

10) в галузі популяризації архівної справи проведено недостатню роботу. Нарад в архівній справі Окрарх майже не скликав (була лише одна нарада в справі утилізації). Недостатньо використовував Окрарх також пресу;

11) відмітити як ненормальне явище те, що таємні архматеріали переховуються вкупі з іншими матеріалами.

Відмітити, що недоліки в роботі Окрарху в значній мірі залежали від того, що завіда-тель Окрарху в 1929 та 1930 р.р. не працював в Окрарху 8 місяців в зв'язку з навантаженням в інших лініях роботи.

З метою дальшого поліпшення становища й роботи Зінов'ївського Окрарху та взагалі поліпшення постанови архівної справи в окрузі, Рада Центрального Архівного Управління визнає за потрібне:

а) Прохати Зінов'ївський Окружний Виконавчий Комітет:

1) закріпити за Окрархом увесь будинок, в якому він зараз міститься, 2) виселити всіх мешканців з цього будинку, в першу чергу, якомога скоріше, виселити безпритульних переростків, 3) в зв'язку з переведенням адміністративної реформи, з нового бюджетного року до штатів всіх Райвиконкомів завести посаду архівіста та додати одного архівіста до штату Окрарху, 4) розподіляючи лісоматеріал, урахувати потребу в ньому Окрарха для збудування нових стелажів.

б) Пропонувати Окрарху:

1) підсилити інструкторську роботу особливо на периферії, звернувши в першу чер-

гу увагу на ті районні центри, які Окрарх ще жодного разу не інструтував;

2) приступити негайно до виконання обіжника № 46 з 5-І-1930 р. в справі пожевоутильної роботи по дієвих установах в пляновому порядку, точно додержуючись вказівок вищезазначеного обіжника;

3) ближчим часом приступити до виявлення в архівосховищі архматеріалів практичного значення, попередньо провівши певну підготовчу роботу серед місцевих пляново-господарчих установ (скликати міжвідомчу нараду тощо);

4) вжити заходів до організації відокремленого архівосховища для таємно-політичного відділу;

5) підсилити концентрацію архматеріалів ліквідованих установ та організацій (земгромад, с.-госп. товариств, організацій релігійних культів тощо) та низових адміністративно-державних установ;

6) підсилити популяризаційну роботу, звернувши особливу увагу на утворення виставок, присвячених певним ювілеям. Для цього Окрарху умовитися з Музеєм, аби останній давав Окрарху можливість в своєму помешканні утворювати такі виставки. Підсилити також зв'язок з пресою та скликати на рік не менш 2-х нарад в архівній справі;

7) підсилити керівництво та зв'язок з архкорами, давати їм персональні доручення в справі слідкування за збереженням на місцях архматеріалів ліквідованих установ та організацій та допомогти концентрувати їх до Окрарху;

8) підсилити керівництво тимчасовими робітниками, що час від часу працюють в Окрарху над впорядкуванням фондів;

9) збудовуючи стелажі додержуватися вказівок, що їх було дано Окрарху на місці інспектором-інструктором під час обслідування. 3-ій поверх можливо устаткувати лише після встановлення норм навантаження спеціальною технічною комісією.

Харків, 4 червня 1930 р.

Голова М. Рубач.

Секретар А. Юрченко.

Постанова**Ради Центрального Архівного Управління УСРР про становище й роботу Коростенського Окрарху.**

(Доп. т. Пошов, співдоп. — т. Бондаревський).

Заслухавши доповідь завідателя Коростенського Окрарху й співдоповідь про обслідування, 18—19 квітня 1930 р., становища й роботи Окрарху, Рада Центрального Архівного Управління констатує занепад в роботі Окрарху за час 1928—1929 р.р., що сталося в основному через те, що—1) Окрарх до кінця 1929 р. не мав відповідного приміщення під архівосховище й 2) завідатель Окрарху на протязі останніх 2-х років—13 місяців був одірваний від своєї основної роботи.

Таким становищем пояснюється виявлені обслідуванням — а) кваліть роботи Окрарху в справі концентрації архівних матеріалів, б) неправильність в описуванні поштових архівів.

Проте, на час обслідування, в становищі й роботі Коростенського Окрарху є такі досягнення: а) Окрарх дістав придатне під архівосховище приміщення, б) устаткував архівосховище стелажми, в) Окрарх в достатній мірі провадив роботу в галузі популяризації архівної справи, використовуючи для доповідей, з цією метою, різні курси, наради і конференції.

Що до дальшого поліпшення становища й роботи Окрарху вважати за потрібне:

1) Зважаючи на те, що приміщення Окрарху може задоволити його потреби, в зв'язку з концентрацією архівних матеріалів ліквідованих установ періоду—до 1925 р., не більш як на один рік, просити Окружний Виконавчий Комітет в найближчому часі надати Окрархові відповідне додаткове приміщення.

3) Пропонувати Окрарху закінчити концентрацію до архівосховища архівних матеріалів ліквідованих установ до 1925 р. включно.

4) Доручити Відділу Архівознавства дати Окрарху вказівки щодо розборки, описування й обліку архівних матеріалів.

5) Звернути увагу Окрарху на потребу максимально підсилити і поживавити роботу що до архівних кореспондентів.

6) Відзначаючи, що Окрархом передавався на утилізацію утильматеріал без відома й дозволу ЦАУ, звернути увагу Окрарху на неправильність і неприпустимість цього, запропонувати надалі додержувати встановленого порядку в цій справі, себ-то всі матеріали, відокремлені для утилізації, хоча-б вони і дійсно були утилізаційні, передавати на утилізацію обов'язково після одержання дозволу від ЦАУ.

3 травня 1930 р.

Голова Ради Центрального Архівного Управління УСРР М. Рубач.

Секретар ЦАУ УСРР Юрченко.

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА**За архівні кадри.**

Чим раз більші завдання, що їх ставить перед архівною справою соціалістичне будівництво, висувують на чергу питання про архівні кваліфіковані кадри. Ті заходи з цього боку, що їх вживалося досі (коротко-термінові курси, семінари, наради тощо) знині є безумовно недостатні. Справа бо сходиться не лиш до того, щоб перекваліфікувати наявний особовий склад, а й забезпечити більшовицьки виховну кваліфіковану зміну архівних робітників.

Передовсім безперечно питання стоїть про створення системи постійного навчання за відповідним вичерпно складеним планом.

Відповідно до цього Центральне Архівне Управління порозумілося з дирекцією Всеукраїнського Заочного Інституту Народної Освіти (ВЗІНО) про утворення при ВЗІНО спеціального архівознавчого відділу. В основному питання вже розв'язано. Такий відділ при ВЗІНО організується. Термін навчання на ньому—двохрічний. Повний курс по 17 дисциплінах складатиметься з 182 завдань (для першого року—87 завдань і решта

для другого року). Навчання проходитиме порядком, вживаним по всіх заочних учбових закладах. Навчання коштуватиме від 28 до 35 карб. на рік на одного студента-заочника.

Технічно справа навчання для першого року розрахована поки що на 1000 чолов. Найбільшу кількісну участь в цьому загальному числі заочників мусять взяти безперечно промислові округи, з широко розгалуженою мережою дієвих установ і організацій.

Оскільки справа добору студентів не може лишитися поза увагою архівних органів, та зважаючи на те, що мабуть найперше постане питання про перекваліфікацію архівістів дієвих установ, завдання що звідси випливає, полягає в тому, щоб Окрархи зараз же приступили до підготовчої роботи. Треба заздалегідь виявити можливий контингент слухачів, дійшовши в цій справі порозуміння з адміністрацією дієвих установ і організацій округи, притягнувши до обговорення цього питання колектив архівістів дієвих установ.

Активніше готуватися до річниці 25 річчя Револуції 1905 року.

Наступний ювілей 25 річчя Револуції 1905 року привертає до себе увагу широкої радянської громадськості. В справі готування до цієї річниці, як до справи великої політичної ваги, чималі завдання стоять перед архівними органами. В попередньому числі Бюлетеня (№ 6) було вміщено докладні вказівки щодо підготовчих заходів, які потрібно місцевим архівним органам перевести в життя. Треба відзначити, що деякі Окрархи дійсно спромоглися розгорнути вже значну підготовчу роботу, підтримуючі в цій справі найтісніший зв'язок з місцевими Істпартами і іншими науково-дослідницькими установами. Значну підготовчу роботу проводить приміром Одеський Окрарх. Проте більшість Окрархів конкретно до підготовчої роботи ще не приступали, тимчасом треба зважити, що кваліфікація підготовки з боку архівних органів, окрім всього, заважає готуванню від наукових організацій, що свої вимоги на архівні матеріали зараз збільшують. Не гаразд обстоїть справа і щодо готування «оглядів» архівних матеріалів до Револуції 1905—6 р.р., оглядів що мають бути видруковані в найближчому

числі «Архівної Справи». З Центральних і Краєвих Архівів, що над цими оглядами працюють, лиш Полтавський Крайарх деяку частину завдання вже виконав. Не можна полишити при боці і тої обставини, що про потребу підготовки до ювілею місцеві арх-органи були повідомлені заздалегідь і що часу для цієї роботи порівняно з іншими завданнями є досить, отже ж всяке будь яке гаяння в цій справі є особливо неприпустиме. Потрібно прикласти всіх зусиль щоб підготовчу роботу на місцях розгорнути якнайнегайніше і якнайширше.

Не зменшувати темпів роботи.

В цьому числі Бюлетеня видруковано листа (з 27-7-1930 р. №01-36) в справі ліквідації округ, як одиниць адміністративного поділу і управління. В листі в загальному окреслено реорганізацію, що в зв'язку з ліквідацією округ має відбутися і в системі архівних органів. Накреслена реорганізація передбачає такі зміни, які будучі цілком координовані із загальним ходом реорганізації в той же час дадуть запобігти великим пересуванням сконцентрованих архіваріалів, не викликаючи потреби проводити надто диференційовані розмежування в матеріалах поміж архівосховищами. Щодо забезпечення переховуваних матеріалів по Окрархах від будь якого псування (неминучого під час перевозів) це є надзвичайно важливий момент. Своєю чергою це дає змогу для Окрархів цілком планово проводити роботу щодо архівних матеріалів, які передаються і передаватиметься установами під час ліквідації і реорганізації.

Само собою, оскільки ліквідацію округ згідно з постановами вищих органів треба скінчити до 1 Жовтня, темпи роботи Окрархів послаблювати ні в якому разі не можна. Тимчасом є відомості, що подекажді Окрархах почувалось демобілізаційні настрої. Є дані, що в деяких округах з наказів завідувачів Окрархів, зовсім припинено інструкторську роботу, або не вживається ніякісеньких заходів щодо, скажیم, одержання потрібних більш придатних приміщень то що. При чому такі шкідливі погляди дехто намагається обгрунтовувати господарськими міркуваннями: нема чого, мовляв, витратити кошти на інструктивні виїзди, все одно доведеться починати роботу знову, зовсім не

здаючи собі справи, що саме тепер треба якомога підсилити інструкторську роботу, бо не говорячи вже про можливі випадки недбалого ставлення до своїх архівів з боку установ під час ліквідації, саме нині всі установи, нащож ліквідовувані, особливо потребують докладних і правильних вказівок і порад щодо стану їхніх архівів. Теж саме треба сказати і щодо приміщень. Саме зараз на Окрархах лежить відповідальний обов'язок дістати потрібні приміщення, придатніші і якістю і розміром, як для того щоб поліпшити свій теперешній стан, так ще більше для того щоб оберігти ті матеріали, які надходитимуть згодом.

Всяким пасивним демобілізаційним настроєм треба дати рішучу відсіч. Саме зараз під час ліквідації, як ніколи до того, Окрархи повинні підсилити темпи своєї роботи, збільшити свою щільність, пам'ятаючи, що основна відповідальність за не порушений і нормальний стан архівів ліквідовуваних і реорганізовуваних установ і організацій лежить на Окрархах і від них залежить теє завдання справдити.

Допомогти колгоспам у поставі їхніх архівів.

Досвід колгоспного будівництва в нашій країні має всесвітнє значення. З нього користатимуться трудящі всього світу. Отже вивчення шляхів розвитку колгоспного будівництва вже й нині, а ще більше в недалекому майбутньому, становить і становитиме актуальніше завдання. Ясна річ, що в цьому вивченню не останню роль відіграватимуть архівні матеріали. Тимчасом бойова обстановка напруженого будівництва з одного боку, з другого — брак відповідних пра-

цівників, обізнаних в цій справі, позбавляють змоги приділяти потрібну увагу архівній справі по колгоспах. Першою чергою в цій справі мусять допомогти колгоспам Окрархи. Окрархи повинні, користаючися з таких форм зв'язку з колгоспами, які б не перешкоджали їхній поточній роботі, домогтися, щоби ведіння діловодства там забезпечувало збереження і цілість відкладуваних матеріалів. Причому всі потрібні заходи з цього боку треба перевести в життя без будь якої затримки.

Про впорядкування в середині справ по датах (порядком пропозиції).

За інструкцією ЦАУ впорядковувати окремі справи по датах треба починаючи з початку року і до кінця. В діловодстві ж установ поточні справи наколюються у швидкозшивники як раз навпаки, себ то, передніше листування буває на споді; а зверху йде листування пізнішого часу, аджеж так і наколювати і користуватися значно зручніше, бо ті папери, що одержано (або надіслано) недавно знаходяться ближче.

Отже ж, для того, щоб передавати справи до архіву установи відповідно з інструкцією треба кожну справу перекладати, а на це витрачається чимало часу та й коштів, і крім того трапляється, що перекладаючи листування змішують і плутають. На нашу думку було б зручніше і менше коштувало б, як би всі справи зшивали так, як вони наколюні в швидкозшивниках, тим паче що для користування справою немає значення чи вона зшита з початку, чи то з кінця року, аби в хронологічній послідовності.

Архівіст Укрзерноцентру **Калінівська.**

НА МІСЦЯХ

Артемівське. Нещодавно, перевіряючи стан архчастин у м. Слав'янському, Окрарх виявив переховуваними в громадській книгозбірні комплект гравюр за Паризьку Комуну. Тут є гравюри: «Провозглашение Коммуни», «Сожжение гильотины на площади Вольтера», «Да здравствует Коммуна», «Разстрел пленных коммунаров в Люксем-

бургском лесу», і інш. (всього числом 19). Гравюри передано до Окрістпарту.

◆ Наприкінці березня і початку квітня Артемівський Окрарх скликав дві наради: міжвідомчу нараду в справі використання архівних матеріалів для потреб народного господарства і нараду представників дієвих установ в питанні постановки

архчастин і вилучення для утилізації непотрібних архівних матеріалів. Міжвідомча нарада ухвалила, щоби протягом квітня місяця відповідні зацікавлені установи через спеціально призначених для цього представників ознайомилися з переховуваними в Окрарху матеріалами, щоб вже потім подавати конкретні вимоги; нарада ухвалила також, щоб справі популяризації архівного будівництва місцева газета «Кочетарка» приділяла більш уваги. Друга нарада, як організаційно-інструктивна, здобулася з'ясуванням низки практичних питань з постановки архчастин і зокрема, що до відокремлення утильматеріалів. Постанови цієї наради, що охоплюють собою всі важливіші сторони діяльності архчастин, та що зобов'язують вжити низку практичних заходів, щоб стан роботи архчастин поліпшити, зваживши на великодушність зборів (96-представників) треба сподіватися, буде перетворено в життя повнотою.

Лубни. В окружній газеті «Червона Лубенщина» вміщено було замітку, автор якої, не здаючи собі справи в знятому питанні, такою мірою захопився бажанням «допомогти» в паперових труднощах, що почав радити передавати на утилізацію мало чи не все чисто, не обминувши і архівосховища Окрарху, де на його думку, «теж переповнені пахвові кімнати непотрібним папером». Доводиться ще раз нагадувати, що у справі відокремлення для паперової промисловості дійсно непотрібних архматеріалів архівні органи провели і провадять напевно чи не найбільшу роботу. Але ж це — щодо непотрібних матеріалів. Окрарх у відповідь на цю замітку виголосив в тій же газеті доклад-

не пояснення з посиланням на вимоги закону. Проте оця, може й несвідома спроба заплутати справу, перевернути чинні директиви зобов'язує Окрарх справі роз'яснення приділити значно більше уваги.

Херсон. Неодноразово відзначалося на сторінках Бюлетеня, що деякі установи, ламаючи чинні директиви, передавали на утилізацію архівні матеріали без погодження з Перевірними Комісіями при Окрархах, в наслідок чого до склепів Укрупильбору потрапляли частенько матеріали великого науково-історичного значення. В системі заходів, щоб такі явища рішуче припинити, Херсонський Окрарх, порозумівшись з відповідними органами, дійшов того, що з представників Міськради, РСІ, Окрарху, Жінвідділу і редакції «Надніпрянська Правда» організовано бригаду, яка за планом своєї роботи має перевести широку перевірку стану архівів по окремих установах. Така бригада до роботи вже приступила.

◆ На підготовчих курсах голів та секретарів сілрад, організованих в Херсоні, Окрарх прочитав 4 лекції з архівознавства. Що наша радянська архівна справа викликає широкий громадський інтерес свідчить той факт, що слухачі вищезгаданих курсів побажали оглянути архіви Окрарху і на місці з ними ознайомитися. Отже, Окрарх відвідало дві екскурсії, загальним числом понад 80 чол. З кожною з трьох груп цих екскурсантів Окрарх проводив поясняльні бесіди. В наслідок проведеної Окрархом роботи 63 екскурсанти виявили бажання вступити до лав архкорів, щоб активно допомагати будівництву округи.

*Через технічну затримку з випуском ч. 7
Бюлетеня, цей номер видається подвійним.
Редакція.*

Відповідальний редактор Ю. Іванов

К.П.У

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 9 (65)

Х А Р К І В

1 ВЕРЕСНЯ 1930 р.

З М І С Т

Офіційна частина.

Лист Інституту Історії Партії та Жовтневої Революції на Україні при ЦК КП(б)У та Центрального Архівного Управління до всіх Окрвиконкомів та керівників окружних установ і організацій про збереження архматеріалів окружних установ. Обіжник Секретаріату Президії ВУЦВК'у до всіх Наркоматів та Окрвиконкомів про передачу архматеріалів окружних установ в упорядкованому стані. Лист ЦАУ до всіх Окрвиконкомів про нецільність переброски архівних робітників на інші роботи. Обіжник про прийом архматеріалів до революційних установ. Обіжник про підготовчу роботу до концентрації архматеріалів окружних установ. Обіжник про прийомку архматеріалів профспілкових організацій. Обіжник про першочергові завдання Окрархів в зв'язку з ліквідацією округ. Обіжник про укомплектування студентами архівознавчого відділу Всеукраїнського Заочного Інституту Народної Освіти та положення про цей відділ. Постанова ВУЦВК'у та РНК про Всеукраїнський Центральний Державний Архів.

До всіх Окрвиконкомів, до всіх керівників окружних установ та організацій.

(№ 01/5—14/VIII—1930 р.)

На протязі ближчого часу до 15-го вересня провадитиметься ліквідація всіх окружних установ та організацій радянських, господарчих, професійних і інших.

Окружні установи були організовані в 1925 році після першої адміністративної реформи, що ліквідувала губернії та повіти.

Кожна окружна установа має свій архів та деякі установи свої бібліотеки.

Архівні матеріали окружних установ відбивають своїм змістом радянське соціалістичне будівництво та його досвід в різних галузях нашої діяльності. Вони мають велике значіння науково-історичне та практично-довідкове.

В цих архівах докладно відбито історію відбудовного періоду та періоду соціалістичної реконструкції і зокрема історію соціалістичної перебудови сільського господарства та загострення класової боротьби в місті і на селі.

Ці архіви мають велику вагу для історії України, для розвитку Української культури, відбивши в собі до-

свід соціалістичної революції не тільки в межах України.

Вивчення цього досвіду має значіння і для робітників інших країн, для розвитку світової революції.

Інститут Історії Партії та Жовтневої Революції на Україні при ЦК КП(б)У та Центральне Архівне Управління при ВУЦВК'у звертаються до всіх керівників, до всіх працівників окружних установ і організацій зберегти свої архіви та друковані матеріали: під час ліквідації установ не припускати нищення та пошкодження цього великого наукового скарбу Української культури—доби великої Соціалістичної Революції.

Голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Г. Петровський.

Директор Інституту Історії Партії та Жовтневої Революції на Україні при ЦК КП(б)У М. Рубач.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР М. Васильєва.

Обіжно

До всіх окрархів.

(№ 2/87—3/IX—1930 р.)

Центральне Архівне Управління надсилає до відому та виконання обіжника Секретаріату Президії

36096

ВУЦВК'у про здачу округовими установами архівних матеріалів в упорядкованому стані.

Зав. Адморгвідділом **Мідкевіч.**
Інспектор-Інструктор **Нікітін.**

Всеукраїнськ. Центральн.
Виконавчий Комітет

12 серпня 1930 р.
№ 140.

Обіжно.

До всіх Наркоматів і
Округних Виконавчих
Комітетів.

Досвід ліквідації 13 округ показав, що, не дивлячись на досить точні і своєчасні директиви Центральної Ліквідаційної Комісії про те, що архівні матеріали, в зв'язку з ліквідацією, установи і організації повинні передавати до архівних органів в **упорядкованому** стані,—більшість ліквідованих установ цих був. округ, передали свої архіви в неупорядкованому й навіть хаотичному стані. Спостережено також випадки, коли установи (Могилів-Подільська окрпрокуратура) передали свої архівні матеріали як утильматеріал організаціям—Укрутильзбору.

Відзначаючи ненормальність таких явищ і, щоб запобігти цьому при ліквідації округ, Секретаріят Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету прохає негайно видати відповідні розпорядження до своїх підлеглих окружних установ і організацій про те, щоб останні, поперше, негайно приступили до впорядкування своїх архівних матеріалів (якщо такі є неупорядковані) і, подруге, зв'язалися б з відповідними окружними архівними управліннями в справі порядку підготовки та черговості передачі архівних матеріалів до архівних органів.

Передавати будь які архівні матеріали на утилізацію без дозволу в кожному окремому випадку органів архівного управління—аж ніяк не можна. Порухення цього розглядатиметься як зламання чинного законодавства в архівній справі.

Завідатель Секретаріату
Президії ВУЦВК **Руденко.**

Вик. об. Завідателя
Канцелярії **Савицька.**

До всіх Окрархів

К-я Центральним та Краєвим Архівам та Головархіву АМСРР

(№ 2/87—29/VIII—1930 р.)

Центральне Архівне Управління УСРР повідомляє, що питання про систему Архівних установ в зв'язку з передбаченою ліквідацією Окрархів зараз вже остаточно вирішено НК РСІ. За новою системою архівних установ—на терені УСРР буде утворено 28 місцевих архівних управлінь, що перебуватимуть в містах, виділених в окремій адміністративній одиниці при міськрадах (список додається). Розподілятимуться місцеві архівні управління на 3 категорії зі штатом—1 категорія в 14 робітників, 2-га—в 11 і 3-я в 6 робітників.

До завдань місцевих архівних управлінь належатиме обслуговувати установи не тільки того міста, де перебуватимуть архівні управління, а й установи низки районів так з боку інструктування їх, як і з боку концентрації архівархіалів. В залежності від вищезазначеного особовий склад місцевих архівних управлінь утримуватиметься не тільки місцевим, а й державним бюджетом. На держбюджет буде взято декілько штатних одиниць, що обслуговуватимуть районів установи (див. додаток).

Отже, з цього видно, що Окрархитих округ, які оце ліквідуватимуться буде перетворено на місцеві архівні управління, причому робітники їх механічно увійдуть до штату цих нових управлінь.

Що торкається Окрархів (12) тих округ, що вже ліквідувалися (Куп'янськ, Ізюм, Ромен, Прилука, Тульчин і інш.) їх треба з 1-го жовтня 1930 р. ліквідувати, як Окрархи, але на їх місці залишаються на держбюджеті протягом 1930/31 бюджетового року архівосховища зі штатом в 3 робітники для впорядкування сконцентрованих архівархіалів ліквідованих округових установ. Ніяких адміністративних функцій з 1-го жовтня ці архівосховища не матимуть.

Вказівки щодо розподілу районів поміж місцевими архівними управліннями

щодо ставок зарплатні і т. інш. буде дано ближчими днями.

Центральне Архівне Управління УСРР пропонує вже зараз почати підготовчу роботу щодо складання кошторису для місцевих архівних управлінь.

ДОДАТОК: Штати місцевих архівних управлінь.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управлінням **Васильєва.**

Інспектор-Інструктор **Нікітін.**

Затверджується
НК РСІ УСРР

Рибников.

26/VIII—1930 року.

ШТАТИ

Місцевих Архівних Управлінь.

№ п.ч.	Категорія	Назва Архуправління	Зав. Арх.	Вч. Арх.	Інсп. Інстр.	Архівістів	Партсекція	Прибиральн.	РАЗОМ
1	I	Київське . . .	1	1	2	6	3	1	14
2	"	Дніпропетров.	1	1	2	6	3	1	14
3	"	Одеське . . .	1	1	2	6	3	1	14
4	"	Харківське . .	1	1	2	6	3	1	14
5	II	Артемівське . .	1	1	2	4	2	1	11
6	"	Волинське . . .	1	1	2	4	2	1	11
7	"	Вінницьке . . .	1	1	2	4	2	1	11
8	"	Запорізьке . .	1	1	2	4	2	1	11
9	"	Кам.-Подільс.	1	1	2	4	2	1	11
10	"	Кремінчуцьке	1	1	2	4	2	1	11
11	"	Криворізьке . .	1	1	2	4	2	1	11
12	"	Луганське . . .	1	1	2	4	2	1	11
13	"	Маріупільське	1	1	2	4	2	1	11
14	"	Миколаївське	1	1	2	4	2	1	11
15	"	Полтавське . .	1	1	2	4	2	1	11
16	"	Сталінське . .	1	1	2	4	2	1	11
17	"	Херсонське . .	1	1	2	4	2	1	11
18	"	Чернігівське . .	1	1	2	4	2	1	11
19	III	Бердичівське	1	—	1	2	1	1	6
20	"	Зінов'ївське	1	—	1	2	1	1	6
21	"	Конотопське	1	—	1	2	1	1	6
22	"	Лубенське . .	1	—	1	2	1	1	6
23	"	Мелітопільськ	1	—	1	2	1	1	6
24	"	Ніжинське . .	1	—	1	2	1	1	6
25	"	Проскурівське	1	—	1	2	1	1	6
26	"	Сумське . . .	1	—	1	2	1	1	6
27	"	Гуманське . .	1	—	1	2	1	1	6
28	"	Шевченківське	1	—	1	2	1	1	6

РАЗОМ . 28 18 46 100 50 28 270

Примітка 1: Штат, що обслуговує архіви районних дієвих та ліквідованих окр. установ в складі: одного інструктора та двох архівістів для I-шої та II-ї категорії; одного інструктора та одного архівіста для III категорії, всього кількістю 74 одиниці повинен утримуватись на держ. бюджеті

Примітка 2: Для впорядкування архівних матеріалів округових установ в тих бувших 12 округових центрах, де не організується місцевих архівних управлінь встановити на 1930/31 рік по 3 одиниці, а всього 36 одиниць.

Спеціальні витрати на перевезку архівних матеріалів цих 12 округ — асигнується по держ. бюджету на загальних підставах.

Від Редакції: Питання про систему і штати Архівних установ передано на затвердження Урядовій Комісії при ВУЦВК.

До всіх Окрархів та Головархіву
АМСРР.

(№ 02/87—8/VIII-1930 р.)

Центральне Архівне Управління не один раз звертало увагу Окрархів на потребу вживати заходів до збереження архівних матеріалів ліквідованих установ, як після революційного часу, так і матеріалів дореволюційного часу, зокрема пропонувало максимально розгорнути концентрацію таких архівних матеріалів до своїх архівосховищ (обіжник № 47, від 13/I-1930 р.)

Проте за відомостями Центрального Архівного Управління в багатьох окр. окружних установах (окрземвідділи, комунгоспи і інш.), ще і досі переходять чимало важливіших архівних матеріалів за старі часи: дореволюційних установ, періоду громадянської війни, а також радянських установ губернської системи (до 1925 р.) причому часто-густо умови переховування цих архівних матеріалів не дають ніякої гарантії щодо їхньої цілості.

Зважаючи на це й з метою за всяку ціну зберігти такі архівні матеріали, Центральне Архівне Управління пропонує негайно зібрати їх до своїх архівосховищ незалежно від того, в якому стані вони перебувають, маючи на увазі, що окружні установи в умовах наступної ліквідації округ, за рідким можливим винятком, не зможуть впорядкувати архівів старих ліквідованих (особливо дореволюційних) установ

і тому Окрархам треба прийняти ці матеріали незалежно від того, в якому стані вони є.

Окрархи повинні ставити перед установами, що переховують старі архівні матеріали, питання про асигнування коштів для впорядкування цих матеріалів, але, не зв'язуючи розв'язання цього питання з питанням фактичної концентрації архівних матеріалів до архівосховищ.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління УСРР
Васильєва.

Секретар ЦАУ УСРР Юрченко.

До всіх Окрвиконкомів.

К-я Окрархам.

(№ 2/87—24/VIII-1930 р.)

Центральному Архівному Управлінню відомо, що деякі Окрвиконкоми в зв'язку з ліквідацією округових установ знімають робітників Окрархів та призначають на інші роботи. Це шкодить справі підготовки архматеріалів округових установ, що ліквідуватимуться, до передачі в державні архівосховища, а також прислужиться до розгублення сучасних кадрів архівних робітників.

Надаючи великого значіння справі підбору кадрів архівних робітників і приймаючи до уваги велику трудність підготовки їх, Центральне Архівне Управління просить Окрвиконком в дальнішому не зривати з роботи робітників Окрархів, що набули вже певного досвіду в архівній роботі, щоб тим самим, якнайкраще провести роботу по концентрації архматеріалів округових установ, що ліквідуватимуться, та забезпечити кадрами нові архівні установи, що виникнуть в наслідок ліквідації Окрархів.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління
Герасименко.

Інспектор-Інструктор Нікітін.

Обіжно

До всіх Окрархів.
(№ 01/36—10/VIII—1930 р.)

Щоб належно підготуватись до прийомки архівних матеріалів від окружних установ і організацій в зв'язку з наступною ліквідацією округ, Центральне Управління пропонує всім Окрархам:

1) Протягом не більш двох декад скласти пляна концентрації архівних матеріалів окружних установ, точно з'ясувавши в кожній з установ, що мають ліквідуватись, кількість архівних матеріалів, які повинні бути передані до Окрарху.

2) Відповідно до складеного пляну концентрації таких архівних матеріалів негайно з'ясувати потрібну кількість стелажів для розміщення архівних матеріалів, які буде прийматися, з тим, щоб завчасно забезпечити реальну прийомку архівних матеріалів. Якщо стелажів, які є в Окрарсі, буде не досить для розміщення цих архівних матеріалів, треба тепер же, на підставі даних складеного пляну, поставити питання про передачу Окрарху ліквідованими установами шафів, стелажів, що є у них, або ж негайно приступити до виготовлення потрібної кількості нових стелажів.

3) На підставі даних пляна концентрації архівних матеріалів визначити потрібну площу приміщення для приймання архівів ліквідованих окружних установ, при чому, якщо приміщення Окрарху не зможе вмістити усіх архівних матеріалів, негайно поставити питання перед ОВК і Ліквідкомом про відведення додаткового приміщення. ЦАУ на це вже звертало увагу Окрархів своїм обіжником з 27-го липня 1930 року № 01/36.

ЦАУ пропонує повідомити йому загальні дані пляна концентрації архівних матеріалів, а також повідомити про справу з приміщенням та устаткуванням. Найближчим часом в цій справі буде надіслано на місця директиви Урядової Комісії в справі ліквідації округ.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР М. Васильєва.
Секретар ЦАУ УСРР Юрченко

Обіжно.

До всіх Окрархів, Головархіву АМСРР,
Краєвих Історичних Архівів та Ки-
ївського Центрального історичного
Архіву, К-ю ВУРПС.

(№ 01/35—10/VIII—1930 р.)

В зв'язку з запитанням деяких Окр-
архів про те, як приймати архівні ма-
теріяли профспілкових організацій, в
зв'язку з ліквідацією округ,—Центра-
льне Архівне Управління повідомляє,
що:

1. Порядок приймання архівних ма-
теріялів профспілкових організацій ви-
значено в угоді ЦАУ з ВУРПС (див.
спільного обіжника ЦАУ і ВУРПС
з 21-го червня 1930 р. № 603/461),
а саме:

а) архівні матеріяли до 1926 року
включно передаються до архівних ор-
ганів в такому стані, як вони є (арт.
5 згаданої угоди) і

б) архівні матеріяли, починаючи з
1927 року повинні передаватись до
архівних органів в загальному порядку,
згідно інструкції ЦАУ, тоб-то впоряд-
кованими (арт. 9 згаданої угоди).

Такий порядок встановлено для всіх
профорганізацій в тому числі і для
тих, що мають ліквідуватись в зв'язку
з ліквідацією округ, тоб-то профорга-
нізації в частині порядку здачі архів-
них матеріялів, **за часи починаючи**
з 1927 р. прирівнюються до всіх інших
дієвих установ. Отже архівні матеріяли
повинні бути впорядковані і лише у
виключних випадках можна приймати
архівні матеріяли неупорядкованими,
але обов'язково з умовою асигнування
такими профорганізаціями коштів на
впорядкування їхніх архівних мате-
ріялів.

2. Щоб дати змогу архівним орга-
нам завчасно підготувати відповідні
приміщення та устаткування для при-
йомки архівних матеріялів профспіл-
кових організацій на основі згаданої
вище угоди ЦАУ з ВУРПС, профспіл-
кові організації повинні **попередньо**
погоджувати з відповідними архівними
органами час передачі архівних мате-
ріялів, подаючи такі відомості: а) якої

профорганізації передається матеріяли,
б) кількість архівних матеріялів (кіль-
кість справ, або на вагу—кількість кг.),
в) стан архівних матеріялів (є описи
чи ні, розібрані за роками чи ні) і
г) хронологічні межі архівних мате-
ріялів.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління Васильєва.

Секретар ЦАУ УСРР Юрченко.

Обіжно.

До всіх Окрархів.

(№ 01/36—21/VIII-1930 р.)

Величезна реформа щодо ліквідації
округ покладає на архівні установи
важливіше завдання—зберігти архіви
окружного апарата—окружних установ
і організацій.

Ці завдання в основному полягають
в тому, щоб:

1) всі згадані установи і організації,
за непосредного керівництва Окр-
архів, завчасно і належно провели
впорядкування своїх архівів і

2) щоб завчасно Окрархам було
відведено і пристосовано під архіво-
сховище відповідні приміщення для
концентрації цих архівних матеріялів.

Належне виконання цих завдань, в
умовах швидких темпів підготовчої
роботи до ліквідації, вимагає від ар-
хівних органів **приділити максимум**
уваги і кинути всі свої основні наявні
сили для організації й фактичного
контролю за проведенням окружними
установами підготовчої роботи в ча-
стині архівів.

Звертаючи на це увагу всіх Окрар-
хів і підтверджуючи до термінового
виконання всі свої попередні дирек-
тиви в цій справі, Центральне Архівне
Управління додатково пропонує:

1) Взяти на облік всі установи і
організації, що мають ліквідуватись,
встановивши постійний догляд за ар-
хівами цих установ і організацій і,
категорично вимагаючи впорядкування
архівних матеріялів (якщо такі є не-
упорядкованими), беручи на себе ініція-
тиву щодо непосредної організації
роботи по впорядкуванню архівів, особ-
ливо великих установ.

2) Провадити, поряд цього, систематичне інструктування установ щодо підготовки архівів для передачі архівним органам.

3) Для більш успішного переведення цих заходів скликати широкі наради представників окружних установ і організацій в питаннях впорядкування й порядку передачі архівів до Окрархів.

4) Негайно закінчити складання пляна концентрації архівних матеріалів окружних установ, згідно обіжника ЦАУ з 10/VIII 1930 р. № 01/36; копію пляна терміново надіслати ЦАУ.

Виконання цих завдань треба переводити коштом плянкової роботи Окрарху по розборці й описуванню архівних матеріалів, припинивши цю роботу на цей час зовсім.

Центральне Архівне Управління просить його систематично інформувати про хід роботи в цій справі.

Зав. Центрального Архівного
Управління М. Рубач.

Секретар ЦАУ УСРР Юрченко.

Обіжно.

**До всіх Окрархів та Головархіву
АМСРР, копія Центральним та Крає-
вим Історичним Архівам.**

(№ 2/87—30/VIII—1930 р.)

Центральне Архівне Управління повідомляє, що цього року при Всеукраїнському Заочному Інституті Народної Освіти (ВЗІНО) відкривається Відділ Архівознавства.

Надсилаючи при цьому положення про відділ архівознавства що його затвердили Наркомос та Центральне Архівне Управління пропонується Вам взяти таких заходів до укомплектування цього відділу студентами:

1) Звернутися до всіх завідателів архівів та архівістів дієвих установ, організацій та підприємств з листом, в якому з'ясувати їм потребу вступити до числа студентів Архівознавчого Відділу ВЗІНО. Особливу увагу слід звернути на архівістів промислових підприємств, де часто працює декілька робітників та на архівістів окружних установ,

вживши всіх можливих заходів до того, щоб з ліквідацією окружних установ, вони залишились би на архівній роботі в інших установах (міських, промислових підприємствах тощо). З таким же листом треба звернутися до тих робітників Райвиконкомів, на яких покладено відповідальність за архів РВК. Бажано звернутися в цій справі також до секретарів сільрад.

2) Вмістити відповідні статті в місцевій пресі.

3) Звернутися до місцевих органів РСІ з проханням дати вказівки про те, аби в бюджет всіх установ, що мають архівістів, було внесено потрібну суму коштів для навчання їх в ВЗІНО. В цій справі ЦАУ зі свого боку звертається до НК РСІ.

4) Для укомплектування Архівознавчого Відділу використати також, якомога ширше, персональні зв'язки завідача та інспектора-інструктора Окрарху з архівістами дієвих установ, організацій та підприємств.

Центральне Архівне Управління вважає також за необхідне, аби до числа студентів увійшли всі архівні робітники архівних установ УСРР, що не мають достатньої кваліфікації. За постановою Ради ЦАУ з 30/VIII ц.р. всіх робітників, що навчатимуться у ВЗІНО, звільнятиметься від обов'язкового іспиту з архівознавства, якого передбачається провести протягом ближчого часу. Складаючи кошториса по місцевому бюджету—потрібно внести до нього відповідну суму витрат за навчання в ВЗІНО.

Набор контингенту студентів Центральне Архівне Управління пропонує провести з такого розрахунку: 1) Харківський Окрарх—175 студентів, 2) Київський—125, 3) Одеський—125, 4) Дніпропетровський—100, 5) Артемівський—100, 6) Сталінський—100, 7) Луганський—100, 8) Волинський—30, 9) Полтавський—30, 10) Криворізький—25, 11) Вінницький—25, 12) Запорізький—25, 13) Миколаївський—25, 14) Херсонський—20, 15) Кам'янець-Подільський—15, 16) Кременчуцький—15, 17) Маріупільський—15, 18) Чернігівський—15, 19) Бердичевський—16, 20) Зінов'ївський—15, 21) Мелітопільський—15, 22) Проскурівський—15,

23) Сумський—15, 24) Уманський—15, 25) Шевченківський—15, 26) Конотопський—10, 27) Ніжинський—10, 28) Лубенський—10.

Проведення вищезазначених організаційних заходів ЦАУ покладає на Окрархи з тим, що їм надається право в тих містах, де є Центральні і Краєві Архіви, притягнути їх до цієї роботи якнайширше.

Списки бажаючих навчатися на Архівознавчому Відділі ВЗІНО обов'язково надсилайте до ЦАУ 15 та 25 вересня і 5, 15 та 25 жовтня ц.р., за такою формою: 1) Прізвище, ім'я та по батькові, 2) де працює і на якій посаді, 3) докладна адреса.

Про умови вступу до ВЗІНО (які треба подавати документи, рекомендації тощо), а також про початок навчання буде повідомлення з боку ВЗІНО.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР Герасименко.

Інспектор-Інструктор Нікітін.

ПОЛОЖЕННЯ

про відділ Архівознавства Всеукраїнського Заочного Інституту Народної Освіти.

1. Відділ Архівознавства ВЗІНО має на меті підготувати кадри радянських архівістів та підвищити кваліфікацію архівних робітників дієвих установ, підприємств і організацій УСРР й чинить на підставі Постанови РНК УСРР з 18 Квітня 1929 р. „Про Всеукраїнський Заочний Інститут Народної Освіти (Зб. Зак. УСРР 1929 р. № 12, арт. 96) та правил цієї Установи.

2. Навчання проводиться на відділі Архівознавства ВЗІНО протягом двох-трьох років. По закінченні двоєрічного курсу студенти, що склали іспити, порядком передбаченим загальними правилами про закінчення ВЗІНО, набувають кваліфікацію архівістів—техніків, ті з них, що побажають залишитися на 3-й рік навчання для дальшого підвищення кваліфікації, по закінченні 3-х річного курсу набувають кваліфікацію вченого архівіста. Для малопідготовлених осіб, з числа тих, що мають право бути зарахованими

до складу студентів відділу Архівознавства ВЗІНО, при цьому відділі організуються підготовчі курси з однорічним строком навчання.

3. До відділу Архівознавства ВЗІНО приймаються на їх про те клопотання: а) особи, що закінчили 7-мирічку, б) службовці державних або громадських установ, підприємств або організацій, що працювали в архівних частинах цих установ, підприємств та організацій протягом не менш двох років, в) Секретарі сільських рад та робітники райвиконкомів, що провадили фактично архівну роботу по сільрадах або РВК-ах при наявності трьохрічного стажу громадської діяльності.

УВАГА. В разі, Приймочна Комісія визнає, що підготовка тих чи інших осіб з числа визначених в п. „б“ і „в“ арт. 3 недостатня є для того, щоб проходити дисципліни відділу Архівознавства ВЗІНО, вона, з їх на те згоди, зараховує цих осіб до підготовчих курсів відділу Архівознавства ВЗІНО.

4. Плата за навчання на відділі Архівознавства ВЗІНО та на його підготовчих курсах встановлюється в розмірі 24 крб. на рік. Встановлення в цих межах певної плати за навчання за кожний рік проводиться НКО'сом, за порозуміння з Укрцентрархівом та ВУК'ом спілки Робос.

5. Учебний план Відділу Архівознавства ВЗІНО встановлює НКО за згодою з Укрцентрархівом, виходячи з потреби забезпечити студентам-передплатникам можливість безперервної виробничої практики.

Програм окремих дисциплін затверджує НКО встановленим в законі порядком, причому програми спеціально архівознавчих предметів розроблює Укрцентрархів і подає їх на затвердження до НКО.

6. Виробнича практика проводиться студентами-передплатниками протягом всього терміну навчання по завданням, що їх дає відділ Архівознавства ВЗІНО.

Один раз на рік відділ Архівознавства ВЗІНО улаштовує семінари-конференції по виробничій практиці. Кожний семінар-конференція відбувається протягом одного місяця й улаштовується при архівних установах Укрцентрархіву, так в центрі, як і на

периферії для наближення семінару-конференції до виробництва, з одного боку, й до студентства, з другого.

Плян виробничої практики і порядок її здійснення встановлюється щорічно відділом Архівознавства ВЗІНО сумісно з Укрцентрархівом.

7. Студентам, що не є співробітниками архівних установ, Укрцентрархів забезпечує можливість відбуття виробничої практики та виконання виробничих завдань по архівних установах Укрцентрархіву, або по архівах дієвих державних та громадських установ, підприємств або організацій.

8. На чолі відділу архівознавства ВЗІНО стоїть завідатель, що призначається порядком, передбаченим в законі для настановлення завідателів ВЗІНО, на подання Центрального Архівного Управління УСРР.

9. На всіх виробничих нарадах, прийомочних, предметових, перевірочних та кваліфікаційних комісіях відділу Архівознавства ВЗІНО, бере участь представник Центрального Архівного Управління УСРР.

ПОСТАНОВА

Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету й Ради Народніх Комісарів УСРР.

ПРО ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ.

Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет і Рада Народніх Комісарів УСРР ПОСТАНОВИЛИ:

I.

1. Щоб вдосконалити переховування архівних матеріалів урядових та інших центральних державних установ і громадських організацій УСРР—утворити при Центральному Архівному Управлінні УСРР Всеукраїнський Центральний Державний Архів у м. Харкові.

2. У Всеукраїнському Центральному Державному Архіві скупити архівні матеріали всіх центральних державних і громадських установ та ор-

ганізацій УСРР від часу закінчення громадянської війни.

Структуру і штати зазначеного архіву встановлює Народній комісаріят робітничо-селянської інспекції УСРР.

3. Всеукраїнський Центральний Державний Архів чинить на підставі „Положення про Центральне Архівне Управління УСРР (Укрцентроархів), установи, що є при ньому та його місцеві органи“ на засадах установлених для інших центральних архівів, що є при Центральному Архівному Управлінні УСРР і утримується коштом Центрального Архівного Управління УСРР за загальним кошторисом Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету.

II.

Проробити в „Положенні про Центральне Архівне Управління УСРР (Укрцентроархів), установи, що є при ньому та його місцеві органи“ з 25 Січня 1928 р. (Зб. Уз. УСРР 1928 р. № 3, арт. 29) такі зміни й доповнення:

1) додати до арт. 10 новий пункт „а¹“ такої редакції:
„а¹ Всеукраїнський Державний Архів у м. Харкові.“

2) Пункт „в“ арт. 17—скасувати.

4) Додати до зазначеного положення арт. 19¹—такої редакції:

„19¹ Всеукраїнський Центральний Державний Архів у м. Харкові переховує, систематизує і підготовляє для наукового дослідження архівні матеріали всіх центральних державних і громадських установ та організацій УСРР від часу закінчення громадянської війни.“

м. Харків, 13 Серпня 1930 р.

Голова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету **Г. Петровський**

Голова Ради Народніх Комісарів
УСРР **В. Чубар**

Секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету **М. Василенко**

Відповідальний редактор **Міцкевич П. А.**

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 10 (66)

ХАРКІВ

1 ЖОВТНЯ 1930 р

ЗМІСТ

1. Офіційна частина

Лист від ВУРПС до всіх профорганізацій про потребу дати відомості архівам за архівні матеріали, передавані до останніх. Обіжник Інституту Партії та Жовтневої Революції при ЦК КП(б)У до всіх ОПК та партсекції Окрархів в справі концентрації партійних архівів. Обіжник ЦАУ до всіх Окрархів з листом від Центральної Комісії в справі ліквідації округ до всіх Наркоматів і Центральних Установ про впорядкування архівів ліквідовуваних установ, що їх передається до архорганів. Постанова ВУЦВК і РНК про зміну арт. 7. Устави про Єдиний Державний Архівний Фонд. Обіжник до архівних установ і всіх профорганізацій в справі передачі архівним органам архіваріальних матеріалів від профорганізацій. Обіжник до всіх Місцевих Архівних Управлінь з витягом із протоколу Урядової Комісії в справі ліквідації округ. Обіжник ЦАУ до всіх Окрархів про передбачення в кошторисах МАУ потреб поряdkувати архівосховищами ліквідованих Окрархів, замість яких МАУ не організовано.

2. Інформаційна частина.

Виявлення архівматеріалів практичного значення неприпустимо відволікається. Не зменшувати уваги до відокремлення непотрібних архіваріальних матеріалів. Краєвий Історичний Архів Донбасу. Уважніше ставитись до архівних матеріалів просміслових підприємств Організація Кабінета Архівознавства. Робота хемлябораторії ЦАУ. З архівного життя КримАССР.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

До всіх профорганізацій УСРР, к-я Центральному Архівному Управлінню УСРР.

(Вих. № 603/436 від 4—IX—1930 р.)

Щоб дати змогу архівним органам завчасно підготувати відповідні приміщення та устаткування для прийомки архівів профспілкових організацій на основі складеної ВУРПС з Укрцентрархівом угоди (дивись обіжника № 603/461 з 21 Червня 1930 р.), ВУРПС пропонує всім профорганізаціям попередньо повідомити відповідним архівним установам (арт. 4 згаданої угоди) відомості за кількістю і стан архівних матеріалів, що є в даній профорганізації і які підлягають передачі до архівних органів (матеріали до 1926 року включно, арт. 5 угоди).

Ці відомості треба подавати за такою формою: 1) якої профорганізації є архівні матеріали, назва її; 2) кількість архівних матеріалів (кількість справ, або на вагу—кількість кг.); 3) стан архівних матеріалів (є описи чи ні, розібрані за роками, чи ні). Відомості скласти окремо для, а) дореволюційних матеріалів, б) за 1917—1922 р. і в) за 1923—1926. р.

Архівні матеріали треба надсилати до архівних органів після поперед-

нього погодження з ними часу передачі.

Керівничий Справ ВУРПС Злобін.

Від Інституту історії Партії та Жовтневої Революції на Україні при ЦК КП(б)У.

Обіжно

До всіх ОПК, копія до Партсекції Окрархів і Центрального Архівного Управління.

(Вих. № 877/203 від 8—IX—1930 р.)

В зв'язку з ліквідацією округ Єдиний Партархів КП(б)У Інституту історії партії та Жовтневої революції на Україні при ЦК КП(б)У на підставі постанови Секретаріату ЦК КП(б)У реорганізував мережу ЄПА КП(б)У таким чином:

Замість партсекцій при округових архівних управліннях організуються партсекції при місцевих міських радах (місцеві архівні управління) до яких прикріпляються відповідні райони для систематичної концентрації й переходування архівних партійних і комсомольських організацій, архівів КК, партосередків та комфракцій.

До цих партсекцій місцевих архівних управлінь повинні бути сконцентровані в першу чергу всі загальні

36096

партійні й комсомольські архівні матеріали для відповідних ліквідованих ПОК, ОКК, ОК ЛКСМ, комфракцій ліквідованих округових установ, а також партійні й комсомольські архіви від ліквідованих районів.

Крім того в партсекціях концентруватимуться всі інші загальні партійні й комсомольські архівні матеріали, згідно існуючих правил та інструкцій ЄПА КП(б)У.

ПРИМІТКА: Перелік районів, що їх необхідно прикріпити до кожної партсекції, буде надіслано додатково.

Архматеріали колишніх губпарткомів, губ. КК, губкомів ЛКСМУ, до революційних груп і організацій, а також архіви інших партій, що влилися до лав КП(б)У потрібно, як це зазначено в попередніх обіжниках ЄПА КП(б)У, надіслати до Центрального Архівосховища ЄПА КП(б)У (Харків, ЦК КП(б)У Істпарт).

В погодженні з таємним відділом ЦК КП(б)У, Інститут історії партії та Жовтневої революції пропонує: всі таємні, цілком таємні, й літерні партійні й комсомольські архівні матеріали від ліквідованих ОКК, ОКК, ОК ЛКСМУ, ОКК ЛКСМУ, РПК, РК ЛКСМУ, комфракцій та осередків ліквідованих організацій та установ потрібно тимчасово концентрувати до партсекцій, за винятком оперативно-дієвих матеріалів, що потрібні для біжучої роботи, починаючи з предостанньої конференції, організувавши належне переховування таємних матеріалів та відповідну їх охорону.

Директор Інституту М. Рубач.

Зав. Секретаріатом Попов.

До всіх Окрархів. Обіжно.

(Вих. №2/87 від 9—IX—1930 р.)

При цьому Центральне Архівне Управління надсилає Вам до виконання обіжника Центральної Урядової комісії в справі ліквідації округ.

Зав. Адм.-Орг. Відділу

ЦАУ УСРР П. Міцневич.

Інспектор-Інструктор В. Нікітін.

Обіжно

До всіх Наркоматів та Центральних Установ і Окружних Виконавчих Комітетів.

(№ 140 від 9—IX—1930 р.)

Досвід ліквідації 13 округ показав, що не дивлячись на досить точні й своєчасні директиви Центральної Лік-

відаційної Комісії про те, що архівні матеріали в зв'язку з ліквідацією—установи і організації повинні передавати до архівних органів в у п о р я д к о в а н о м у стані,—більшість ліквідованих установ цих був. округ передали свої архіви в невідповідному й навіть хаотичному стані. Спостережено також випадки, коли установи (Могилів-Подільська Окр. прокуратура) передали свої архівні матеріали, як утильматеріал, організаціям Укрутильзбору.

За відомостями Центрального Архівного Управління ці ж самі ненормальні явища мають місце і зараз під час підготовчої роботи до ліквідації округових установ всіх округ. Більшість округових установ, не дивлячись на заходи, що вживаються Окр. архами, ще і досі не приступили до впорядкування своїх архматеріалів. Особливо це стосується до округових установ, що утримуються державним бюджетом, оскільки місцевий бюджет відмовляє їм дати коштів на впорядкування архівів. Отже, може статися, що багато архматеріалів буде передано Окр. архам в неупорядкованому стані, через що неможна буде ними належно обслуговувати так установи, як і населення.

Крім того, Центральна Комісія в справі ліквідації округ констатує, що більшість Окр. архівів ліквідованих округ не одержували своєчасно достатніх приміщень для скупчення матеріалів ліквідованих установ, що ставить під загрозу збереження архматеріалів.

Відзначаючи ці ненормальні явища і щоб запобігти їм при здійсненні директив вищих партійних та радянських органів по ліквідації всіх округ та зберегти архматеріали, що відбивають на собі одну з величезних сторінок будівництва соціалізму в країні Рад—Центральна Урядова Комісія в справі ліквідації округ прохає Вас:

1) негайно видати до округових установ і організацій відповідні розпорядження про те, щоб вони зараз же приступили до впорядкування своїх архматеріалів.

2) Наркоматам та Центральним установам, що утримують округові установи за своїм бюджетом (державним), негайно асигнувати потрібні суми коштів для впорядкування їхніх архматеріалів.

3) Окружним Виконавчим Комітетам своєчасно забезпечити Окрархи додатковим приміщенням і устаткуванням, виходячи в цьому з реальних їхніх потреб.

Передавати будь-які архівні матеріали на утилізацію без дозволу органів Архівного Управління забороняється.

Центральному Архівному Управлінню простежити за виконанням цього.

Голова Центральної Комісії
в справі ліквідації округ—
Секретар Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету **М. Василенко**

ПОСТАНОВА

Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народніх Комісарів УСРР.

Про зміну арт. 7 Устави про єдиний Державний фонд УСРР.

Всеукраїнський Центральний виконавчий комітет і Рада народніх комісарів УСРР постановили:

Артикул 7 своєї постанови з 5 квітня 1930 р. „Про єдиний державний архівний фонд УСРР“ (Зб. Зак. УСРР 1930 р. № 10, арт. 105) ухвалити в такій редакції:

„7. Архівними фондами та матеріалами загальносоюзного значення відає Центральна архівна управа УСРР під загальним наглядом Центральної архівної управи Союзу РСР. Ці архівні фонди й матеріали збирають і переховують, а так само опрацьовують і використовують Центральна архівна управа УСРР та її місцеві органи відповідно до загальних правил, що їх видає Центральна архівна управа Союзу РСР“. Харків, 12 вересня 1930 р.

Голова Всеукраїнського центрального виконавчого комітету **Г. Петровський**

Заст. Голови Ради народніх комісарів УСРР **Сербиченко**
Секретар Всеукраїнського центрального виконавчого комітету **М. Василенко**

За оригіналом:

Референт Секретаріату Президії
ВУЦВК **Нещеретний**

Обіжно.

До всіх Окрархів, Краєвих Історичних Архівів, Київському Центральному Історичному Архіву, Центральному Архіву Праці, Головархіву **АМСРР** та до всіх профорганізацій

(Вих. № 01/35 від 17—IX—1930 р.)

До Центрального Архівного Управління УСРР, а також і до ВУРПС від

деяких Окрархів і профорганізацій надходять запитання про порядок прийомки архівних матеріалів від профорганізацій, які свідчать про те, що Окрархи та профорганізації недостатньо вивчили угоду, складену між ВУРПС'ом і Центральним Архівним Управлінням УСРР, в якій точно і ясно висвітлено порядок прийомки й концентрації архівних матеріалів Профспілкових організацій. Центральне Архівне Управління УСРР та ВУРПС повідомляє, що ніяких змін угоди немає і при прийомці і концентрації профспілкових матеріалів треба точно додержуватись чактів угоди.

Архівні матеріали профорганізацій концентруються за таким порядком.

1. Архівні матеріали ВУРПС'у та Всеукраїнських Комітетів Профспілок передаються до Центрального Архіву Праці в м. Харкові.

До Центрального Архіву Праці передаються також архівні матеріали всіх професійних об'єднань і організацій дореволюційного і післяреволюційного періоду, аж до закінчення горожанської війни (до 1921 р. вкл.)

2. Архівні матеріали ліквідованих губерніяльних, повітових профрад і волосних уповноважених, ліквідованих губерніяльних і повітових відділів профспілок до моменту ліквідації губерніяльної системи 1925 року, передаються до відповідних Краєвих Історичних Архівів: Харківського, Одеського, Полтавського, Дніпропетровського, Чернігівського, Київського Центрального Історичного Архіву. Архівні матеріали окремих фабзавкомів (за спеціальною постановою ЦАУ, погодженою з ВУРПС'ом) також передаються до відповідних Краєвих Архівів.

3. Архівні матеріали Окружних рад профспілок, окружних Правлінь, райпрофсекретаріатів, фабзавкомів, місцевкомів, кас взаємодопомоги і т. інш., з часу запровадження окружної системи профорганізацій, тоб-то з другої половини 1925 року до моменту ліквідації, а не з 1-го січня 1927 року, як це розуміють деякі Окрархи і профорганізації, передаються до відповідних Окрархів.

Одноразово Центральне Архівне Управління УСРР та ВУРПС повідомляють, що з боку деяких профорганізацій є тенденції передавати архівні

матеріяли до архівосховищ архівних установ в невідповідному стані, аж до моменту їх ліквідації, цеб-то до 1930 року.

Центральне Архівне Управління УСРР та ВУРПС роз'яснюють, що за угодою до архівосховищ архівних установ приймаються лише невідповідними архівні матеріяли до 1926 року вкл. Решту архівних матеріялів починаючи з 1926 року і до моменту їх ліквідації треба передавати відповідними, точно додержуючись інструкцій Центрального Архівного Управління УСРР.

Крім того, Центральне Архівне Управління УСРР та ВУРПС констатують, що робота по підготовці до здачі матеріялів профорганізацій неприпустимо затримується і архівні органи зі свого боку не вжили ніяких заходів до переведення цієї роботи.

Отже, зважаючи на наведене, Центральне Архівне Управління УСРР та ВУРПС пропонують з одержанням цього негайно підсилити темпи, що до впорядкування та передачі архівних матеріялів профорганізацій, точно додержуючись пактів угоди.

Центральне Архівне Управління УСРР та ВУРПС звертає увагу профорганізацій і архівних установ на велику науково-історичну і довідково-практичну цінність матеріялів профспілок та на потребу найпільнішого до них ставлення.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР Герасименко
Керс.правами ВУРПС'у Злобін

До всіх Місцевих Архівних Управлінь.
(Вих. № 2/87 від 20—IX-1930 р.)

При цьому Центральне Архівне Управління надсилає Вам витяг з протоколу № 9 засідання Урядової Комісії в справі ліквідації округ до віdomу і просить керуватися ним при складанні бюджету міста в частині утримання Місцевого Архівного Управління.

Зав. Адм.-Орг. Від. ЦАУ П. Міцкевич
Інспектор-інструктор В. Нікітін

Витяг з протоколу № 9 засідання Урядової Комісії в справі ліквідації округ, що відбулося 18 вересня 1930 року.

Обговорювали:

1. Штати Архівн. установ в зв'язку з ліквідацією округ. (Внесення ЦАУ УСРР)

Постановили:

1) Скасувати постанову Центральної Урядової Комісії про передачу Архівних Установ міжрайонного значення на утримання держбюджету (Прот. № 2, засідання Урядової Комісії 26/VII-1930 року, п. 5-й літера „г“).

2) Замість існуючих до цього часу 40 Округових Архівних Управлінь утворити 28 Місцевих Архівних Управлінь. Утримання Місцевих Арх.управлінь віднести повністю за рахунок бюджетів Міськрад, поклавши на них обов'язки обслуговувати в архівному відношенні, крім установ, організацій та підприємств міста, також всі установи районів та сел, що є на терені ліквідованих округ.

3) Встановити такі штати Місцевих Архівних Управлінь, розподіливши останні на 3 категорії:

№ п. ч.	Категорія	Назва Архівного Управління	Зав. Арх.	Вч. арх.	Інс. інстр.	Архівіст	Парт. секц.	Прибірал.	Разом
1	I	Київського	1	1	2	6	3	1	14
2	I	Дніпропетровське	1	1	2	6	3	1	14
3	I	Одеське	1	1	2	6	3	1	14
4	I	Харківське	1	1	2	6	3	1	14
5	II	Артемівське	1	1	2	4	2	1	11
6	II	Волинське	1	1	2	4	2	1	11
7	II	Вінницьке	1	1	2	4	2	1	11
8	II	Запорізьке	1	1	2	4	2	1	11
9	II	Кам.-Подільське	1	1	2	4	2	1	11
10	II	Кременчуцьке	1	1	2	4	2	1	11
11	II	Криворізьке	1	1	2	4	2	1	11
12	II	Луганське	1	1	2	4	2	1	11
13	II	Маріупільське	1	1	2	4	2	1	11
14	II	Миколаївське	1	1	2	4	2	1	11
15	II	Полтавське	1	1	2	4	2	1	11
16	II	Сталінське	1	1	2	4	2	1	11
17	II	Херсонське	1	1	2	4	2	1	11
18	II	Чернігівське	1	1	2	4	2	1	11
19	III	Бердичівське	1	—	1	2	1	1	6
20	III	Зінов'ївське	1	—	1	2	1	1	6
21	III	Конотопське	1	—	1	2	1	1	6
22	III	Лубенське	1	—	1	2	1	1	6
23	III	Мілітопільське	1	—	1	2	1	1	6
24	III	Ніжинське	1	—	1	2	1	1	6
25	III	Проскурівське	1	—	1	2	1	1	6
26	III	Сумське	1	—	1	2	1	1	6
27	III	Гуманське	1	—	1	2	1	1	6
28	III	Шевченківське	1	—	1	2	1	1	6
Разом .			28	18	46	100	50	28	270

Голова Комісії М. Василенко.
Відповідальний Секретар А. Приходько

До всіх Округів. Обіжно.

(Вих. № 2/87 від 24—IX—1930 р.)

Центральне Архівне Управління по-

відомляє, що Урядова Комісія в справі ліквідації округ, розглядаючи затверджену НК РСІ систему нових архівних установ та джерела їх утримання постановила—утримання Місцевих Архівних Управлінь повністю віднести за рахунок бюджету Міскрад.

Отже, з цього вибігають певні зміни в тому наставленні, яке подало до Вас Центральне Архівне Управління обіжником № 2/87 з 29/УШ—1930 р. в справі складання бюджету. За тим обіжником передбачалося, що частину витрат, так по зарплатні, як і по адміністративним видаткам—візьме на себе держбюджет. Складаючи кошториси для Місцевих Архівних Управлінь Окрархи цей момент брали до уваги. Зараз же виходить, що штат Місцевих Архівних Управлінь, за кошторисом місцевого бюджету не доведено до тієї кількості, яку затверджено Урядовою Комісією. Тому Центральне Архівне Управління пропонує Вам негайно подати до Міської ради додаткового кошториса на утримання штатних одиниць (3 чол. для Архуправлінь I-ої і II-ої категорії і 2 чол. для III-ої категорії), які передбачалося утримувати держбюджетом, а також на відповідні адміністративні витрати.

Крім того, Центральне Архівне Управління повідомляє, що архівосховища 11 Окрархів, ліквідованих в червні ц./р. округ, Наркомфін відмовився взяти на держбюджет, а Урядова Комісія віднесла утримання їх на місцевий бюджет. Отже ЦАУ пропонує Окрархам Харківському, Одеському, Волинському, Вінницькому, у Луганському, Бердичівському, Конотопському, Лубенському, Уманському негайно вжити заходів до прийомки архівосховищ ліквідованих Окрархів (архматеріяли, кошти, майно тощо) в своє відання та на свій бюджет. Для обслуговування цих архівосховищ Місцеві Архівні Управління з 1 жовтня мусять віділити потрібну кількість своїх штатних робітників (з числа штатних одиниць, затверд-

жених Урядовою Комісією), використавши одночасно кошти, одержані на впорядкування архматеріялів від ліквідованих округанов на утримання тимчасових робітників. Ці кошти Місцеві Архівні Управління мусять взяти у ліквідованих Окрархів на свій рахунок. Підбираючи персональний склад робітників для Місцевого Архівного Управління Вам належить урахувати також потребу прийняти на роботу тих співробітників ліквідованих 11 Окрархів, які можуть залишитися безробітними.

Теж саме Центральне Архівне Управління пропонує виконати Києвському Окрарху в відношенні до Білоцерківського Окрарху, якого теж треба ліквідувати з 1-го жовтня, бо в Білій Церкві Місцевого Архівного Управління не буде утворено. Вище вазначені 12 архівосховищ Центральне Архівне Управління з 1-го жовтня вважатиме за філії відповідних Місцевих Архуправлінь, на які покладається цілковита відповідальність за їхню роботу, стан тощо.

Поруч того ЦАУ повідомляє, що з метою підсилити роботу 12 вищезгаданих архівосховищ воно зі свого боку звернулося безпосередньо до Раднаркому з проханням асигнувати для цього додаткові кошти за держбюджетом. ЦАУ відмічає також, що в справі асигнувань коштів на впорядкування архматеріялів по цих архівосховищах відповідним Окрархам треба звернутися до Райвиконкомів, що є в містах, які були округовими центрами (Ромни, Ізюм, Коростень тощо), оскільки архівними матеріалами доведеться такі райвиконкоми обслуговувати в першу чергу.

Не пізніше 10 жовтня пропонується повідомити про те, в якому стані та з яким штатом залишилися вищезгадані 12 архівосховищ.

Зам. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР Герасименко
Інспектор-інструктор Нікітін.

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Виявлення архматеріялів практичного значення неприпустимо відволікається

Не доводиться говорити, що справа виявлення архматеріялів для потреб

народного господарства є відповідальніше завдання архівних органів і всього колективу архівних працівників. Особливо актуального значення набирає це завдання саме зараз,

коли вся наша країна з величезним напруженням бореться за найрішучішу мобілізацію внутрішніх ресурсів, щоби повернути їх на колосальні потреби індустріялізації.

Про потребу для архорганів приділити цій справі якнайбільше уваги давалося чимало директив і нагадувань, та й неодноразово писалося про це і в Бюлетені. Проте, здійснення цього завдання проходить надзвичайно незадовільно: проведено було наради, ухвалено резолюції і на тім здебільша справа й припинилася.

А втім наслідки, яких дається доходити, виявляючи такі практичні архматеріали інколи перевищують всякі припущення. Досить згадати приміром за Зінов'ївській Окрарх, який виявив і передав місцевим плановим органам готовий проект з відповідною поясняльною запискою на збудування надзвичайно важливої з економічного боку залізниці Зінов'ївське—Бобринець. Проект складений остільки докладно, що він може бути використаний нині дуже з незначними змінами. Треба відзначити, що за розроблення і виготовлення цього проекту ще до революції було сплачено 40.000 карб.

Заслуговує на увагу і такий приміром, факт. В Полтавському Край-арху, не зважаючи на те, що спершу нібито виявилася відсутність такого роду матеріалів, останнього часу, як було докладено посправді серйозних зусиль, виявлено низку надзвичайно цінних проектів. Тут знаходимо розроблений проект на збудування залізничної лінії Катеринослав—Полтава—Зіньків („справа“ на 1134 акр.) за часи 1903-1912 р., проект прокладання залізничних ліній Бровари—Лохвиця, Петрівка—Чорнухи і чимало інших.

Безперечно, найголовніша з причин млявого, абсолютно неприпустимого розгортання цієї роботи є неухвалене ставлення до неї з боку самих архівних органів. Абсолютно невірно також і те, що архоргани перекладення цієї роботи обмежують здебільша формами суто апаратного виконання, в той час як саме завдання вимагає використати для його здійснення і форми громадської ініціативи. Треба щоб поживалення цієї роботи

з'являлося не лиш службовим, ба й громадським обов'язком кожного з архівістів.

Треба відзначити також надто негативне явище, коли виявлення тих чи тих практичного значення архматеріалів не доходить мети, через те, що процес виявлення матеріалів архоргани вважають начебто самоціллю, не докладаючи потрібної рішучості щоб про виявленні архматеріали було обов'язково поінформовано всі місцеві керівні органи, щоб їх було широко популяризовано в пресі, аджеж завдання полягає в тім, щоб не тільки негайно виявити такі матеріали, але й щоб до них привернути увагу широкої громадськості, щоб все цінне і корисне в них використати для сьогочасних потреб соціалістичного будівництва.

Це нове нагадування має стати для керівництва місцевих архорганів і окремих архівів рішучою пересторогою, що справа виявлення архматеріалів для потреб народного господарства повинна стати на найближчий час в центрі їхньої непослабнішої уваги, що даліше відволікання тут неминуче тягтиме за собою найрішучого впливу.

Не зменшувати уваги до відокремлення непотрібних архматеріалів.

В зв'язку з ліквідацією окружних установ до архівосховищ Окрархів надійшла значна кількість архівних матеріалів, між якими є чимало діловодних форм, що їх можна передати на утилізацію.

Крім того, деякі Окрархи і Краєві Історичні Архіви переховують в своїх архівосховищах багато дореволюційних фондів, які до цього часу ще не впорядковано і в яких майже зовсім не відокремлювались архматеріали утилізаційного значення.

Це сталося, головним чином, через те, що архівні установи вважали, що відокремлення утилізаційних матеріалів є „кампанійна“ робота, що безумовно цілком не вірно. Відокремлення утильматеріалів є постійна, щоденна робота архустанов, і Окрархи, приймаючи до своїх архівосховищ фонди, в першу чергу повинні відокремлювати утильматеріали, аби не заванта-

жувати непотрібними матеріалами архівосховища і стелажі, яких не вистачає для концентрації і переховування справді цінних матеріалів, що за відсутністю вільних стелажів переховуються в штабелях.

В своїй поточній роботі Окрархи повинні приділити переважно цій роботі значну увагу, приступивши до впорядкування фондів, які до цього часу ще не впорядковані, щоб рівночасно з розборкою архматеріалів відокремити утильматеріали.

Наслідки цієї роботи будуть безумовно великі. Поперше, архівосховища звільняться від зайвого непотрібного архматеріалу, подруге і головне буде виявлено і впорядковано фонди, та крім того, передавши непотрібні архматеріали на утилізацію, архівні органи дадуть державі заощадити кошти що до забезпечення паперової промисловости сировиною.

Отже складаючи пляни робіт, архустанови повинні із свого робочого бюджету часу приділити значну його частину роботі над впорядкуванням фондів і одночасно над відокремленням архматеріалів. Незабаром ЦАУ видасть додаткового переліка діловодних форм, що їх можна буде передати на утилізацію з фондів дореволюційних і пореволюційних установ.

Краєвий Історичний Архів Донбасу

На здійснення постанови Секретаріату ВУЦВК від 28 липня 1928 р., ухваленої на доповідь Центрального Архівного Управління, в м. Сталіно цього року організовано Краєвий Історичний Архів Донбасу.

Структурно Крайарх Донбасу поділяється на такі відділи: 1) архівних матеріалів гірничої промисловости, 2) архматеріалів металургійної і металобробної промисловости, 3) архматеріалів з історії праці і робітничої класи Донбасу, 4) таємно-політичних архматеріалів і 5) загальний відділ.

Особовий склад Крайарху складатиметься з 7 штатних одиниць.

Кошторис Крайарху на перший рік його існування дорівнює без витрат на капітальний ремонт приміщень—24.941 карб. Утримуватиметься Крайарх коштом відповідно обчислених асигнувань від промислових трестів,

що їх підприємства він обслуговуватиме. Проте, доречи відзначити, що де які трести (напр., Союзвугілля) асигнування належних від них коштів і досі затримують, завдячуючи чому організаційну роботу у повному обсязі розгорнути поки що не можна.

Уважніше ставитись до архівних матеріалів промислових підприємств.

З архівосховища заводу „Серп та Молот“ без дозволу ЦАУ передано на утилізацію архівні матеріали, на які одержано лише дозвіл адміністрації заводу. Всього передано, а також і використано для потреб заводу 16 тон архматеріалів, між якими багато цінних з наукового і практичного боку документів. Так от: передано листування з Наркоматами, кореспондентами і установами за період 1922-1929 р.р., а також і багато інших документів.

Винних в знищенні архівних матеріалів притягається до відповідальности.

Цей випадок нагадує архівним органам про потребу найпильніше доглядати за станом архівів по установах, аби запобігти нищенню цінних архматеріалів.

Організація Кабінета Архівознавства.

Невпинний розвиток архівного будівництва і ті завдання, що стоять перед нашою архівною справою надалі зумовили невідкладну потребу приступити до організації при Центральному Архівному Управлінні такої наукової установи, якаб на ґрунті широко-розгорнутої науково-дослідчої роботи, розробляла б архівно-технічні заходи, що їх застосовуватиметься в архівознавчій практиці архівних установ.

Щоб створити саме таку установу зараз вже організується при ЦАУ Кабінет Архівознавства.

Кабінет Архівознавства складатиметься в основному з чотирьох відділів, саме: 1) відділ зовнішньої охорони архматеріалів, при якому чинитимуть хемічна і ентомологічна лабораторії, 2) відділ розбору і описання архматеріалів, 3) відділ устаканування архівосховищ і 4) відділ архівно-бібліологічний.

Крім того на Кабінеті Архівознавства лежатиме завдання проводити певну роботу щодо піднесення кваліфікації архівних робітників, як от: переведення семінарів, подавання консультацій, робота з аспірантами то що.

До обслуговного складу Кабінету Архівознавства намічено завести: по першому відділу: лаборантів і наукових консультантів, по другому-лаборантів архівістів, вчених консультантів, по третьому-лаборантів, інженер-консультанта, спеціалістів технічних, попровадитимуть консультації в окремих питаннях, архівознавця-консультанта і т. інш.

В даний момент, щоб якнайскоріше можна було приступити до виконання цілої низки завдань, що їх на ближчий час поставлено перед Кабінетом Архівознавства порядком накреслення його непосредньої наукової роботи, проходить устаткування відповідних приміщень, заготовляється відповідні матеріали і приладдя то що.

Робота хемлябораторії ЦАУ.

В даний момент хемлябораторія ЦАУ разом з Інститутом Прикладної Хемії приступає до експериментальної розробки питання про довговічність паперу в умовах, за яких архівні матеріали виявляються найбільш довговічні.

Вивчатиметься питання про вплив на папір, чорнило і друкарський шрифт чотирьох факторів: вохкості, температури, атмосфери і світла.

Для об'єктивного вивчення процесів, що відбуваються в документі під впливом цих факторів передбачається використати не тільки методи, що вже давно існують, як от: вимір механічних властивостей, хемічний склад і т. і., ба й дослідження фізичної структури паперу за допомогою рентгенографії, пожовтіння паперу через фотометрирування і т. і.

Успішне розв'язання такого кардинального в архівних умовах питання дало б до наших рук важливіший матеріал що до організації архівної техніки.

Ал. Палант

3 архівного життя Крим АССР.

Архівознавча нарада при Кримському Центрархіву, що відбулася наприкінці вересня місяця ц/р., обговорила низку питань, що є однаково актуальні, як для російських, так і для кримських архівів.

Чимало часу нарада приділила обговоренню питання про форми описів і техніку описання. Це й не дивно, бож до останнього часу в Криму в цьому питанні панувало безладдя. Отже, в наслідок значної роботи, нарада ухвалила три форми описів, що відповідають ф. №№ 1, 2, 3, вживаним на Україні. На доповідь тов. Шабатіна І. М. (кол. архіробітника України) про розбір архматеріалів, одностайно ухвалено його тези, побудовані на досвіді українських архівістів В. І. Веретеннікова, С. Г. Біленкіної, М. Ф. Яновського і інш.

Що до розміщення і переховування архматеріалів, теж перемогли течії за горизонтальне і беззв'язочне переховування, за стелажі системи Центрального Архіву Революції в Харкові, за ярлики, що їх рекомендує „Архівна Справа“ то що.

В справі боротьби із шкідниками кримські архіви ще відстають від українських, хоч їхні бюджетові можливості і дозволяють розгорнути цю роботу як слід.

М.

Поправка. В постанові Ради ЦАУ на доповідь про стан роботи Зінов'ївського Окрарху, (Бюл. № 7-8 за 1930 р. стор. 11) Шпальта, перший рядок знизу треба читати: „Рада ЦАУ вважає за потрібне відзначити....“

Відповідальний редактор Міцкевич П. А.

Укрголовліт № 384. Валки, друкарня Міськомгосп. зам. 235—1355.

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 11—12 (67—68)

ХАРКІВ

Листопад—Грудень 1930 р.

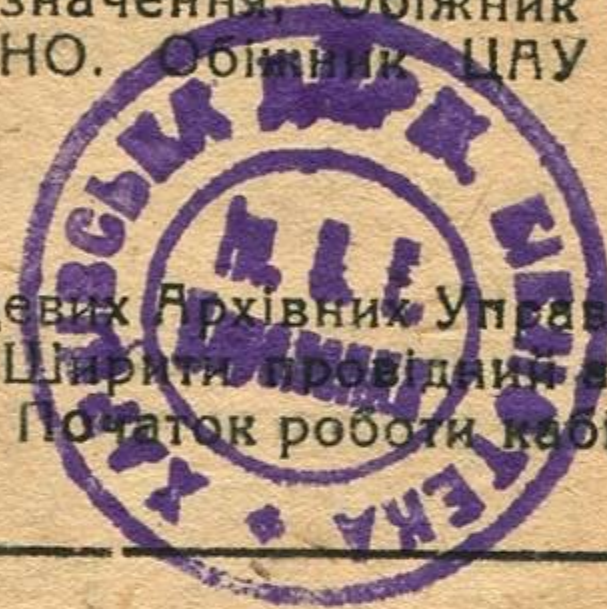
ЗМІСТ

1. Офіційна частина

Витяг з протоколу № 14 засідання Урядової Комісії в справі районування. Обіжник ЦАУ про основні лінії роботи Мсцевархів на 1931 р. Обіжник ЦАУ про основні лінії роботи на 1931 р. Центральних і Краєвих Історичних Архівів. Обіжник ЦАУ про підсилення роботи над виявленням архматеріалів практичного значення. Обіжник ЦАУ про заходи до набору слухачів архівознавчого відділу ВЗІНО. Обіжник ЦАУ про попередні підсумки реорганізації архустанов.

2. Інформаційна частина

Плян роботи на 1931 р. Попередні підсумки організації Місцевих Архівних Управлінь. Спільно з ВИШ'івською громадськістю. Дбаємо за архкорів. Ширити провідний архівний орган. III випуск Збірника Узаконень в архівній справі. Початок роботи кабінета архівознавства. На місцях.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

До всіх Місцевих Архівних Управлінь
та Головархіву АМСРР

Обіжно

При цьому надсилається витяг з протоколу засідання Урядової Комісії № 14 для відому та до виконання.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління П. Міцкевич
Інспектор-Інструктор В. Нікітін

В и т я г

з протоколу № 14 засідання Урядової Комісії в справі ліквідації округ при ВУЦВК'у з 2/VII—1930 р.

С л у х а л и:

Про видання обіжника щодо роботи та про порядок обслуговування архівної справи з боку Місцевих Архівних Управлінь (внесено Укрцентроархівом).

П о с т а н о в и л и:

Проект обіжника, що його внесено Укрцентроархівом на розгляд Урядової Комісії при ВУЦВК'у затвердити та надіслати на місця в такій редакції:

До всіх Райвиконкомів і Міських Рад,
К-я до всіх Архівних Управлінь

За постановою Уряду на території УСРР замість 40 Округних Архівних Управлінь організовано 28 Місцевих Архівних Управлінь, що утримуються на кошти відповідних Міських Рад, при яких вони існують.

На ці 28 Архівних Управлінь покладається виконання всіх тих обов'язків, що їх виконували раніш Округові Архівні Управління, себто вони повинні скупчувати, переховувати й обробляти архівні матеріали державних та громадських установ, підприємств та організацій, що є на обслугованій ними території, а не лише на території тих Міських Рад, що при них вони існують.

Отже, всі районові виконавчі комітети, міські, сільські і селищні ради, а також всі інші державні та громадські установи, підприємства і організації, що розташовані на обслугованій Місцевим Архівним Управлінням території, повинні виконувати всі законні вимоги цих Архівних Управлінь. З другого боку, Міські Ради, що при них існують Архівні

36096

Управління, повинні урахувати цей обсяг діяльності Архівних Управлінь, безумовно, дотримуючись постанови Урядової Комісії в справі ліквідації округ з 18 Вересня 1930 року про штати Архівних Управлінь, не зменшуючи асигнувань на їх утримання. Беручи до уваги, що ці штати не передбачають технічних співробітників для Архівних Управлінь, Міські Ради повинні забезпечити технічне обслуговування Архівних Управлінь своїм технічним персоналом (друкарщицею, кур'єром тощо). Крім того, Міські Ради повинні забезпечити Місцеві Архуправління належним та достатнім приміщенням під архівосховища.

Урядова Комісія відмічає, що в зв'язку з переходом на 2-х ступеневу систему управління Районові Виконавчі Комітети і інші районні установи є основною ланкою радянського апарату на місцях. Архівні матеріали, що відкладаються в роботі цих установ набувають таким чином величезного політичного значення, бо відбивають на собі весь процес реконструкції народного господарства зокрема сільського господарства.

Отже, Урядова Комісія пропонує Райвиконкомам звернути увагу на належну постановку архівної справи не тільки в Райвиконкомах, а й в інших районних установах радянського апарату, а також і по сільрадах, поклавши загальну відповідальність за стан архівної справи в районі на секретаря Райвиконкому.

Територія УСРР поділяється між 28 Місцевими Архівними Управліннями для обслуговування її в архівній справі в такий спосіб:

Місцеві Архівні Управління—1) Херсонське, 2) Криворізьке, 3) Запорізьке, 4) Дніпропетровське, 5) Сталінське, 6) Полтавське, 7) Шевченківське, 8) Чернігівське, 9) Кремінчуцьке, 10) Кам'янець-Подільське повинні обслуговувати без будь-яких змін територію кол. своїх округ, себто територію, яку обслуговували їхні однопіменні попередники—Округи.

Решта Місцевархів обслуговують таку територію:

1) Мелітопільське—територію кол. Мелітопільської округи без Ногай-

ського району, якого приєднано до Бердянського району, що обслуговуватиметься Маріупільським Місцевархом.

2) Маріупільське—територію кол. Маріупільської округи з додатком території Ногайського району, кол. Мелітопільської округи.

3) Миколаївське—територію кол. Миколаївської округи без Вознесенського району, що обслуговуватиметься Одеським Місцевархуправлінням.

4) Ніжинське—територію кол. Ніжинської округи без Плисківського району, якого приєднано до Бахмачського району, що обслуговуватиметься Конотопським Місцевархуправлінням.

5) Сумське—територію кол. Сумської округи без Чупахівського району, якого приєднано до Ахтирського району, що обслуговуватиметься Конотопським Місцевархуправлінням.

6) Харківське—територію кол. Харківської, Чупахівської та Ізюмської округ без Шандриголівського району, якого приєднано до Лиманського району, що обслуговуватиметься артемівським Місцевархом, а також територію Чупахівського району кол. Сумської округи, що його приєднано до Ахтирського району і Містківського району кол. Старобільської округи, якого приєднано до Сватово-Луцького району.

7) Луганське—територію кол. Луганської округи та Старобільської без Містківського району кол. Старобільської округи, якого приєднано до Сватово-Луцького району, що обслуговуватиметься Харківським Місцевархом.

8) Артемівське—територію кол. Артемівської округи, а також Шандриголівського району кол. Ізюмської округи, якого приєднано до Лиманського району.

9) Зінов'ївське—територію кол. Зінов'ївської округи та Добровеличківського району кол. Первомайської округи.

10) Конотопське—територію кол. Конотопської та Глухівської округ, а також Плисківського району кол. Ніжинської округи, якого приєднано до Бахмачського району.

11) Київське—територію кол. Київської та Білоцерківської округ.

12) Волинське—територію кол. Волинської та Коростенської округ.

13) Лубенське—територію кол. Лубенської, Прилуцької та Роменської округ.

14) Одеське—територію кол. Одеської округи та такі райони кол. Первомайської—Первомайський, Доманівський, Врадівський, Благодатнівський, Севрачанський та Вознесенський район кол. Миколаївської округи.

15) Винницьке—територію кол. Винницької та Могилів-Подільської округ, а також райони кол. Тульчинської округи—Шниківський, Брацлавський, Томашпільський, Вапнярський, Піщанський та Містківський.

16) Гуманське—територію кол. Гуманської округи та такі райони кол. Первомайської округи—Хашувацький, Грушківський, Голованівський, Ново-Архангельський і райони кол. Тульчинської округи—Гайсінський, Джулінський, Ладизинський, Бершадський, Тульчинський, Ободівський, Тростянецький та Чичельницький.

17) Проскурівське—територію кол. Проскурівської округи та такі райони кол. Шепетівської округи—Старокоштинівський, Базилинський, Теофіпільський, Красилівський, Антонівський та Грицівський.

18) Бердичівське—територію кол. Бердичівської округи та такі райони кол. Шепетівської округи—Шепетівський, Аннопільський, Із'яславський, Плучанський, Ляхівецький, Полонський і Славутський.

Голова Урядової Комісії—М. Василенко.

Обіжно.

До всіх Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР

(№ 01/5 від 10/XII—1930 р.)

про основні лінії роботи місцевих архівних управлінь на 1931 р.

Надсилаючи при цьому пляна роботи (пляна надіслано окремо—Ред.) Центрального Архівного Управління на 1931 р., ЦАУ пропонує негайно

приступити до складання пляна роботи Місцеварху на 1931 р., поклавши в основу, як генеральні лінії, накреслені в пляні роботи ЦАУ, так і, головне, нижченаведені вказівки в цій справі.

Найголовнішими завданнями для Місцевих Архівних Управлінь в 1931 р. являється—закінчити концентрацію до своїх архівосховищ і впорядкування всіх архівних матеріалів ліквідованих установ окружної системи та взагалі організувати і забезпечити роботу Архівного Управління в нових умовах, виходячи з міжрайонного характеру, що його набрали нові місцеві архівні органи за новою адміністративною реформою.

Конкретно перед Місцевими Архівними Управліннями стоять такі завдання:

1. В галузі загально-організаційної роботи

І. Вжити заходів до зміцнення матеріально-фінансової бази. Це особливо стосується тих Місцевархів, що їх не було задоволено штатом, встановленим Урядовою Комісією, коштами в потрібній мірі (особливо на відрядження до районів) тощо.

2. Вжити заходів до одержання додаткового приміщення для архівосховища, що дало б можливість сконцентрувати матеріали, за які нижчеговоритиметься. Зокрема в тих містах, де Міськради будуватимуть собі нові будинки, треба поставити перед них питання про відведення в цих будинках певної площі для потреб Місцеварха.

3. З метою сприяти в справі підготовки кадрів архівних робітників, вжити організаційних заходів щодо вербування відповідного контингенту слухачів до Архівознавчого Відділу Всеукраїнського Інституту підвищення кваліфікації педагогів (кол. ВЗІНО) на 1931-32 навчальний рік.

4. В справі успішного здійснення чергових завдань архівного будівництва не аби яку організаційну роль відіграє і відіграватиме єдиний на Україні друкований провідний архівний орган—журнал „Архівна Справа“. Отже, треба докласти максимальних

зусиль, щоби забезпечити передплату „Архівної Справи“ від всіх дієвих установ обслуговуваної від Місцеварху території.

5. Зробити доповідь на Міськраді про становище архівної справи в місті та становище й роботу Місцеварху.

II. В галузі концентрації архівних матеріалів.

6. В 1931 р. Місцевархи повинні обов'язково сконцентрувати до своїх архівосховищ архіви всіх окружних і районних установ ліквідованих в наслідок здійснення адміністративної реформи.

7. Сконцентрувати архівні матеріали всіх промислових підприємств по 1920 р. Місцевархи, що їх і в 1931 р. не буде задоволено потрібною площею приміщення для концентрації всіх архівів, зазначених в цьому розділі, повинні обов'язково вжити всіх заходів до концентрації тих архівів промислових підприємств по 1920 р., переховування яких на містах не забезпечено.

Центральне Архівне Управління відзначає, що до сього часу Архівні Управління дуже мало сконцентрували архівів промислових підприємств. Зараз же потрібно вжити заходів до концентрації цих матеріалів в зв'язку з поширенням і збільшенням попиту з боку дослідників на ці архіви, а також тому, що промислові підприємства недостатньо охороняють свої архівні матеріали.

III. В галузі обліку і інструктування дієвих установ щодо постановки архівної справи.

8. Звернути увагу на інструктування промислових підприємств і районних установ, поставивши собі за завдання обслідувати в 1931 р. найменш половину районів.

9. Звернути особливу увагу на організацію зберігання архівних матеріалів в колгоспах і радгоспах, непосредньо інструктуючи останні в цій справі.

10. Поставити перед райвиконками і підприємствами загально-союзного та республіканського значення, а також основними підприємствами місцевого значення, що будуватимуть

собі в 1931 р. нові будинки, питання про відведення в цих будинках потрібної площі для їхніх архівів.

11. Продовжувати роботу з карткового обліку архівів дієвих установ згідно окремих вказівок ЦАУ.

12. Обслідуючи і інструктуючи райони—робити доповіді про наслідки обслідування на президіях райвиконкомів з метою поліпшити становище архівної справи в районах.

IV. В галузі виявлення архівних матеріалів практичного значення.

13. Зв'язатися з плянком Міськради, а також з райплянами обслуговуваних районів та запрохати від них теми, за якими треба виявляти архівні матеріали практичного значення.

14. Перевести роботу в галузі виявлення архівних матеріалів практичного значення, в різних галузях народного господарства, застосовуючи таких метод:

а) розбираючи (при впорядкуванні) архівні матеріали,—виявляти і брати на облік справи і матеріали практичного значення,

б) спеціально переглянути окремі, особливо визначні, з цього погляду, архівні фонди (земських управ, плянових органів тощо), з метою виявити матеріали практичного значення, використовуючи для цього описи на такі фонди.

15. Всі виявлені архівні матеріали практичного значення взяти на спеціальний картковий облік за формою, що буде надіслана ЦАУ.

16. Перевести міжрайонну нараду представників райплянів в справі використання архівних матеріалів практичного значення.

V. В галузі популяризаційної роботи.

17. Вміщувати статті та замітки про архівне будівництво в місцевій пресі.

18. В тих місцях, де є радіостанції (передачі) робити доповіді про архівне будівництво та подавати зміст окремих документів за відповідними поясненнями, так таких, що мають

історико-революційне значення, як і взагалі освітньо-виховного значення (антирелігійного змісту тощо).

19. Організувати самостійно (або вкупі з музеєм) виставки архівних документів до різних ювілейних дат, а також, переважно, по великих містах і промислових центрах організувати пересувні виставки, використовуючи клуби підприємств.

20. Вжити заходів до поширення мережі архівних кореспондентів.

21. Виходячи з того, що в справі популяризації, архівні установи повинні відігравати, насамперед, роль організатора,—вживати непослабних організаційних заходів до залучення для популяризаційної роботи робітників преси, робітників, місцевих наукових і науководослідчих установ, робітників планово-господарчих установ, які використовують архівні матеріали для потреб соціалістичного будівництва, робітників педагогічних і учбових закладів, членів різних громадських організацій (спілка воєвничих безвірників тощо), скликаючи з цією метою періодичні наради та використовуючи для постанови своїх доповідей наради, скликуванні в інших лініях.

VI. В галузі розбіру, описування та обліку архівних матеріалів.

22. Розібрати за фондами нерозібрані архівні матеріали, причому в першу чергу ті, що прийнято невпорядкованими в зв'язку з ліквідацією округ та інші найбільш актуальні фонди. Список архівних фондів, що їх буде намічено впорядкувати в 1931 р. подати до ЦАУ разом з планом роботи.

23. Розташувати за встановленими секціями, архівні матеріали, об'єднавши частини одних і тих же фондів, що переховуються в різних місцях архівосховища.

24. Скласти топографічного показника розташування архівних матеріалів в архівосховищі.

25. Скласти картки з обліку ЄДАФ'а на всі фонди архівосховища (так на прийняті протягом 1931 р., як і на виявлені під час розборки) та перевірити картки ЄДАФ'у, складені раніш.

26. Підготувати до передачі до відповідних Краєвих Історичних Архівів архівні матеріали губернських та повітових установ і організацій XIX та початку XX сторіччя (до 1917 р.).

27. Підготувати до передачі ЦАУ УСРР архівні матеріали військових установ, за окремими вказівками від ЦАУ УСРР (розборка й описування за ф. № 1).

28. Впорядкувати книжкові фонди і передати до Крайархів (за вказівками від ЦАУ) потрібні для них видання.

29. Завести облік роботи кожного архівного співробітника.

VII. В галузі відокремлення утильматеріалів.

30. Відокремленню утильматеріалів Місцевархи в 1931 р. повинні приділити якнайбільше уваги. Ліквідовані окружні установи разом з архівними матеріалами передали чимало матеріалів другорядного значення, які безперечно, можна передати на утилізацію. Крім того, в архівосховищах архівних установ в сконцентрованих раніш архівних фондах є також досить діловодних форм, що їх можна передати на утилізацію. Передавши непотрібні матеріали на утилізацію, архівні органи матимуть можливість звільнити приміщення і стелажі, які зараз дуже потрібні, в зв'язку з концентрацією архівних матеріалів ліквідованих установ, не кажучи вже про те, що відокремлення з архівосховища непотрібних матеріалів полегшує роботу в архівосховищі над цінними матеріалами (розшук довідок тощо).

Для цього Місцевархи повинні:

а) під час розборки архівних фондів відокремлювати непотрібні для дальшого переховування матеріали,

б) переглянути окремі архівні фонди передані до Архуправління в упорядкованому стані та за описами і відокремити з таких фондів матеріали утилізаційного значення,

в) приймаючи фонди всіх дієвих установ відразу ж відокремлювати утильматеріали і розкладати на полиці лише ті матеріали, що підлягають переховуванню,

г) щодо роботи над відокремленням утильматеріалів з архівів дієвих установ, архівні органи повинні додержувати постійного зв'язку з ними і обслідувати дієві установи, переводити інструктування в справі відокремлення утильматеріалів,

д) перевіряти дієві установи, якою мірою вони додержують постанов тимчасових перевірних комісій й чи не передають до утилізації разом з дозволеними діловодними формами матеріали й що мають науково-історичне значення. Особливу увагу приділити перевірці установ НК Шляхів і НКВМору,

е) провадити періодично перевірку склепів заготовчих організацій паперової сировини, щоб вони не приймали матеріалів від дієвих установ без дозволу архівних органів.

Місцеві архівні управління, що мають філії, повинні в своїм плані роботи передбачити роботу по цих своїх філіях, так лінією організаційної роботи, як і лінією впорядкування архівних матеріалів, відповідно до вищенаведених вказівок.

Пляна роботи треба обговорити на нараді з представниками Місцевих наукових і науково-дослідчих установ і організацій.

Пляни роботи до Центрального Архівного Управління треба надіслати для затвердження до 1-го Січня 1931 р., причому, роботу Архуправління з Січня 1931 р. треба починати за цим планом, не чекаючи на затвердження його від ЦАУ. Будь-які відхилення від затвердженого ЦАУ пляна роботи не припускається; в разі потреби перевести якусь значну роботу позапланово, треба запитувати дозволу від ЦАУ.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління Ф. Герасіменко.

Секретар А. Юрченко.

Обіжнено

До всіх Центральних і Кресвих Історичних
Архівів.

(Вих. № 01/5 з 10—XII—1930 р.)

про основні лінії роботи
Центральних і Краєвих Історичних
Архівів на 1931 р.

Надсилаючи при цьому плян роботи Центрального Архівного Управління на 1931 р., ЦАУ пропонує Вам негайно приступити до складання пляна роботи вашого Архіву на 1931 р., поклавши в основу так генеральні лінії, накреслені в пляні роботи ЦАУ, як і, головне, нижченаведені вказівки в цій справі

1. Плян роботи на 1931 р. в частині робіт по розборці, описуванню й концентрації архівних матеріалів а також по устаткуванню архівосховищ повинен бути погоджений з планом першого року вашої п'ятирічки.

2. До пляну роботи треба завести роботи щодо об'єднання розрізнених на частки діловодних фондів, незалежно від того, чи такі розрізнені частини фондів знаходяться в різних архівосховищах одного даного Архіву, чи такі матеріали знаходяться в архівосховищах двох і більш окремих Архівів, одним з яких являється Архів, що складає пляна, поряд і в наслідок цього треба ставити і в основному розв'язати питання про встановлення точного і, за можливістю, остаточного складу фондів даного Архіву.

3. Треба скласти картки з обліку «ДАФ» а на всі виявлені фонди, організувавши в Архіві відповідну картотеку.

4. В пляні роботи треба передбачити роботу щодо заведення обов'язкового обліку роботи архівних робітників.

5. Робота в галузі відокремлення із Архівів непотрібних архівних матеріалів являється в даний момент актуальною й найпотрібнішою: поперше, переведення цієї роботи відразу ж дає можливість звільнити місце в архівосховищах, місце дуже потрібне для переховування цінних матеріалів; подруге, відокремлення непотрібних матеріалів звільнить від

зайвої роботи над цими матеріалами що її переводиться, якщо вони залишаються в складі архівних матеріалів Архіва і, нарешті, потреби в даний момент нашої паперової промисловості вимагають якнайшвидше постачити їй (промисловості) потрібної сировини, якою являється всілякий використаний папір. Проте, до цього часу, робота щодо відокремлення утильматеріалів переводилася в Архівах надто мляво.

Якщо це було нормальним для деяких Архівів, де взагалі казати про утилізацію майже не доводиться (напр., Київський Центральний Архів Стародавніх Актів,) то щодо наприклад, Краєвих Історичних Архівів — цю роботу треба посилити, зважаючи на наявність в цих Архівах сили матеріалів фінансових, торговельних і промислових установ.

З огляду на це, Архіву треба, поперше, переводячи ту або ту розборку архівних матеріалів, пореводити поряд (в той же час) і відокремлення непотрібних метеріалів, спочатку — першої черги, а потім другої черги, згідно оголошених в свій час від ЦАУ списків (див. відповідні №№ „Бюлетеня“).

Робота по відокремленню утильматеріалів повинна бути щільно пов'язаною з плановою роботою по впорядкуванню (розборка) даних фондів, причому, треба мати на увазі, що відокремлення утильматеріалів першої черги проходить майже механічно і тому його (відокремлення) легко і просто переводити непосредньо при розборці архівних матеріалів; відокремлення ж матеріалів другої черги вимагає деякого ознайомлення архівіста із змістом матеріалів і, через це, відокремлення другої черги повинно переводитися також поряд планового впорядкування даних архівних фондів, але це потребує деякої спеціальної додаткової роботи. Тому то застосовуючи для плану, норми такої розборочної роботи, що поєднана з роботою по відокремленню утильматеріалів, треба врахувати якийсь зайвий час, що піде на відокремлення утильматеріалів.

6. Роботі в галузі виявлення архівних матеріалів практичного значення, що

можуть прислужитись для потреб народньо-господарчого будівництва в 1930 р. Архівами було приділено не досить уваги. Тому до плана роботи на 1931 р. треба завести роботу щодо виявлення й обліку таких архівних матеріалів. Переводити цю роботу треба в процесі планової розборки архівних матеріалів, а також шляхом спеціального перегляду окремих особливо визначних, з цього погляду фондів (земських та міських управ, планових органів тощо).

Всі виявлені, чи то підчас розборки, чи при спеціальному перегляді фондів, архівні матеріали практичного значення треба відразу ж брати на окремий картковий облік, за формою, що буде надіслана ЦАУ.

7. На протязі 1931 року треба перевести всі роботи щодо складання в основному повного (для всього Архіву) топографічного покажчика. Такого роду покажчик до 1932 р. має бути у всіх Архівах.

8. Щодо стелажного устаткування, на 1931 р. — треба поставити завдання в посиленій мірі перевести влаштування нових нормальних типів стелажів, замінюючи ними старі використовуючи всі на це призначені асигнування за кошторисом на 1931 рік.

9. На протязі 1931 р. треба підготувати для негайної передачі до ЦАУ СРСР увесь матеріал військових архівів, призначений до такої передачі; це завдання має знайти свій відбиток в плані роботи Архіву на 1931 р.

10. Треба звернути увагу на впорядкування книжного обмінного фонду і, перш за все, вибирати з нього матеріал, потрібний самому Архіву, а потім перевести, хоч би частково, основний облік останнього книжкового метеріала.

11. Постійна робота всіх архівних установ щодо вербування слухачів на Архівознавчий відділ Всеукраїнського Інституту Підвищення Кваліфікації Педагогів (кол. ВЗІНО) також повинна в тій або в іншій формі увійти до плану роботи Архіву на 1931 р.

Складений Архівом план роботи на 1931 р. треба обов'язково передати на обміркування місцевих науково-дослідчих і інш. відповідних органі-

зацій зауваження яких треба взяти на увагу при остаточнім редагуванні пляна. Без цього пляни Архівів Центрального Архівним Управлінням не будуть розглядатися.

Плян роботи до ЦАУ треба подати до 1-го січня 1931 р. роботу ж за пляном треба почати непосредньо з 1-го січня 1931 р., не чекаючи на затвердження пляна від ЦАУ, причому відхилення від роботи за пляном можливо лише в кожному разі з особливого на те дозволу ЦАУ.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР Ф. Герасименко

Секретар ЦАУ УСРР А. Юрченко

Обіжно

До всіх Місцевих Архуправлінь та Головархіву АМСРР, к-я Центральним і Краєвим Історичним Архівам.

(Вих. № 2/87 від 8—XII—1930 року)

За сучасної доби—індустріалізації країни—архівні матеріали всіх промислових підприємств взагалі набирають величезного практичного і наукового значення. Особливого значення набирають архіви підприємств важкої індустрії, поскільки основним гаслом індустріалізації країни є—максимальне підсилення розвитку важкої індустрії. Цей момент покладає, так на промислові підприємства, як і на архівні органи велику відповідальність за збереження архівних матеріалів, які відбивають процес буйного розвитку промисловості.

Але, Центральне Архівне Управління констатує, що до цього часу ні самі промислові підприємства, ні архівні органи не приділили архівам промисловості належної уваги. Архівні Управління мало обслідували та інструктували архівів промислових підприємств, а також не вживали рішучих заходів в справі поліпшення їхнього становища.

Але, одночасно ЦАУ відмічає особливо неуважне ставлення і нерозуміння значення архівів з боку самих промислових підприємств. Все це призвело до того, що більшість архівів промислових підприємств зараз перебуває в надзвичайно незадовільному

стані. Навіть великі підприємства Всесоюзного значення не мають свого центрального архіву. Архматеріали розкидані по цехах, по відділах, причому ніхто за ними не доглядає. По багатьох підприємствах, які мають досить значну кількість архівних матеріалів, немає окремих приміщень для архіву, немає штатних посад архівістів. Більш того, деякі підприємства („Серп та Молот“, „Харківський Паровозобудівельний завод“ і інші) просто незаконно знищують архівні матеріали.

Виходячи з великого наукового і практичного значення архівів промислових підприємств, а також зважаючи на вищезазначений їх стан Центральне Архівне Управління пропонує:

1) Основну увагу в частині інструкторської роботи в 1931 р. звернути на обслідування та інструктування архівів промислових підприємств, звернувши особливу увагу на налагодження архівної справи по підприємствах загальносоюзного та республіканського значення.

2) Місцевархам Донбасу (Артемівському, Сталінському і Луганському) а також Криворізькому в зв'язку з реорганізацією управління промисловістю (особливо по гірничій промисловості) звернути максимальну увагу на інструктування промислових підприємств.

3) Провадячи інструктування архівів промислових підприємств добитися аби:—а) кожне підприємство організувало свій центральний архів, до якого повинно концентрувати закінчені діловодства матеріали з усіх цехів, відділів, контор тощо, б) для свого архіву кожне підприємство відвело достатнє та пригідне помешкання, в) підприємства в залежності від кількості і стану архівних матеріалів встановили потрібну кількість штатних посад архівістів для обслуговування і впорядкування архівних матеріалів, г) підприємства негайно приступили до впорядкування своїх архівних матеріалів.

4. Вжити заходів, аби в тих випадках, коли промислові підприємства, головне загально-союзного та республіканського значення, будуватимуть

собі для контори, або для цехів нові будинки—в них було відведено, або-ж спеціально добудовано, приміщення для їхнього архіву.

5) Вжити найрішучих заходів до того, аби промислові підприємства обов'язково зарахували своїх архівістів для навчання на архівознавчому відділі ВЗІНО.

6) В тих випадках, коли ВРНГ, або-ж Правління відповідних трестів доручатимуть промисловим підприємствам встановити строки переходу архівних матеріалів, всемірно допомагати їм в цій роботі, за вказівками обіжника № 363 31/X—29 року. (Бюл. № 11 за 1929).

7) Протягом ближчого часу взяти на облік (картковий) всі архіви промислових підприємств (в першу чергу загально-союзного і республіканського значення).

8) В частині концентрації архівархів вважати в 1931 р. основним завданням, поруч концентрації архівів ліквідованих округових та районних установ, концентрацію архівів промислових підприємств до 1920 р. Місцевархи, які мають достатню вільну площу архівосховищ повинні в 1931 р. сконцентрувати, по можливості, всі архіви промислових підприємств. Місцевархи, які мають недостатні архівосховища повинні поставити собі за завдання в 1931 р. сконцентрувати ті архіви промислових підприємств, що найгірше забезпечені на місцях.

Щоб виконати вищезазначені завдання в частині концентрації Місцевархи, які обслуговують територію з досить розвинутою промисловістю (особливо це стосується Місцевархів Донбасу, Дніпропетровського, Харківського та інших) повинні зараз же рішуче поставити перед Міськрадами питання про відведення додаткового приміщення спеціально для концентрації архівів промислових підприємств.

Одночасно треба також висвітлити в пресі питання про наукове та практичне значення архівів промислових підприємств.

Центральне Архівне Управління повідомляє, що сконцентрувати архіви підприємств потрібно до Місцевархів по тій території, які вони обслуго-

вують. Але, цю концентрацію треба розглядати як первісну, оскільки згодом буде вирішено, які саме архіви та за які роки буде передано до Краєвих Історичних Архівів, або до Крайарху Донбасу (організується в Сталіно) і які залишаться в Місцевархах.

Крім того Центральне Архівне Управління пропонує вжити заходів, аби архіви підприємств до передачі були їми впорядковані. Коли з тих чи тих причин добитися цього буде неможливо пропонується приймати архівні матеріали (до 1920 р.) в такому стані, в якому вони є зараз, вимагаючи попередню від підприємств асигнування коштів на впорядкування їхніх архівів.

Одночасно ЦАУ звертається до ВРНГ з проханням дати відповідні вказівки в цій справі до промислових підприємств та трестів.

Зам. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР П. Міцкевич.

Інспектор-Інструктор Нікітін.

Обіжно.

До всіх Центральних і Краєвих Історичних Архівів, Головархіву АМСРР та всіх Місцевих Архівних Управлень

(Вих. № 01/90 29—ХІ-1930 р.)

Про посилення темпу роботи в справі виявлення архівних матеріалів практичного значення.

Починаючи з кінця 1929 р. і до останнього часу Центральним Архівним Управлінням УСРР було видано цілу низку як загальних так і окремих директив і розпоряджень про потребу якнайширше розгорнути роботу в справі виявлення архівних матеріалів практичного значення.

Проте, за відомостями, що є в ЦАУ УСРР, архівні установи до останнього часу не звернули на цю роботу належної уваги. Переведена деякими архівними установами робота, в цій галузі, за наявності сили силентної відповідних архівних матеріалів, є дуже й дуже недостатньою.

Це свідчить, що архівні установи не усвідомили як слід отієї надзвичайної ваги цієї роботи, що має не

тільки ще більше піднести авторитет архівних органів, але й головне—виявлення й використання матеріалів практичного значення має сприяти найбільш успішному здійсненню окремих завдань за п'ятирічним планом народньо-господарчого будівництва, має сприяти виконанню п'ятирічки за чотири роки.

Архівні установи не усвідомили, що робота в галузі виявлення матеріалів практичного значення являється їхньою основною, черговою задачею, що їй треба приділити основну увагу, бо архівні установи не в меншому ступеню відповідають за своєчасне використання тих чи тих архівних матеріалів для потреб господарчого будівництва, ніж відповідні господарчі організації.

Архівні установи повинні переломити отую інертність в цій справі з боку планово-господарчих організацій, що подекуди спостерігається, найширше розгорнути інформацію за конкретні архівні матеріали практичного значення, що стосуються окремих проблем народньо-господарчого будівництва, які виявлятимуться в наших архівосховищах.

Але головною хобою в цій справі на сьогодні являється, як раз надто незадовільні темпи роботи з фактичного виявлення матеріалів практичного значення.

Архівні установи не повинні обмежуватися в цій справі тільки виконанням заявок на ті чи інші матеріали від установ. Безперечно, що завдання за заявками таких установ повинні виконуватися в першу чергу, але поряд цього архівні установи повинні за власної ініціативи виявити у відповідних архівних фондах і брати на облік матеріали практичного значення, переводячи цю роботу, як спеціально, та і поряд інших архівно-технічних робіт по впорядкуванню архівних фондів. Про виявлені матеріали і особливо з найбільш актуальних питань народньо-господарчого будівництва, архівні установи повинні повідомляти зацікавлені установи на місцях, в копії ЦАУ УСРР.

Отже, констатуючи незадовільність сучасних темпів роботи в справі виявлення матеріалів практичного зна-

чення, використання яких може цілком реально і з великою ефектністю прислужитися в процесі соціалістичного будівництва народнього господарства Союзу РСР—Центральне Архівне Управління УСРР звертає увагу всіх керівників і працівників архівних установ УСРР на потребу максимально посилити цю роботу.

Для того, щоб робота в справі виявлення матеріалів практичного значення набула постійного характеру й щоб прискорити темпи виконання окремих завдань щодо цього та для пророблення всіх питань з цим зв'язаних, Центральне Архівне Управління пропонує виділити з числа співробітників В/установи спеціальну групу з 3-х осіб, що під загальним керівництвом завідача, має відати питання виявлення матеріалів практичного значення в цілому, організуючи цю справу внутрі установи, налагоджуючи зв'язок з планово-господарчими установами, дотримуючи щільного зв'язку з аналогічною групою ЦАУ УССР і цілком відповідаючи за цю роботу.

Центральне Архівне Управління просить зробити відповідну інформацію за це питання на виробничій нараді В/установи, щоб довести це завдання до кожного працівника.

Про вжиті заходи повідомте ЦАУ до 15 Грудня 1930 р.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління П. Міцкевич

Секретар А. Юрченко

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР, к-я Центральним та Краєвим Архівам

(№ 2/87 від 25/XI—30 р)

Обіжником № 2/87 з 5/IX—30 року Центральне Архівне Управління пропонувало вам вжити попередніх заходів для укомплектування студентами Архівознавчого Відділу ВЗІНО. Цим же обіжником було пропоновано про хід набору контингенту студентів періодично повідомляти ЦАУ. Але ж частина Архуправлінь інформацій не подала, бо ж мабуть в цій справі нічого не зробила, а може і не робила

Центральне Архівне Управління відмічає, що одною з головніших проблем архівного будівництва в УСРР є проблема кадрів. Фактично архівне будівництво зараз упирається в належне розв'язання цієї проблеми. Зараз не вистачає робітників відповідної архівної кваліфікації не тільки для архівних установ, а й для дієвих установ, організацій та підприємств.

Центральне Архівне Управління покладає на Місцеві Архівні Управління вкупі з Центральними та Краєвими Архівами всю відповідальність за повний набір контингенту студентів Архівознавчого Відділу ВЗІНО. Розкладка набору, яку ЦАУ оголосило в обіжнику № 2/87 з 5/IX—1930 р. залишається в силі. Виконання її ЦАУ вважає обов'язковим. ВЗІНО теж вживатиме певних організаційних заходів, але він не має свого адміністративного апарату на місцях, чому весь тягар роботи безперечно припадає на Архівні Управління.

Отже, надсилаючи анкети, Центральне Архівне Управління пропонує вжити негайно таких організаційних заходів:

1) Вмістити в місцевій пресі заклик ВЗІНО (першу сторінку) та висвітлити цю справу окремими замітками та статтями.

2) Надіслати анкети до: 1) всіх міських установ, 2) до промислових підприємств, 3) до Райвиконкомів (кожний Місцеварх до РВК кол. своєї округи. Такі Місцевархи, як-от: Харківський, Лубенський, Волинський, Уманський, Одеський і інші, що мають філії, розсилають також анкети до РВК приєднаних до них округ, ліквідованих ще влітку 1930 р. Київ надсилає також кол. Білоцерківській округі), 4) до радгоспів та колгоспів, 5) до поштово-телеграфних філій 6) до вузлових залізничних станцій і інш.

Центральне Архівне Управління відмічає, що вищезазначеними формальними заходами обмежитися ніяк неможна. Великої уваги пропонується надати живій розмові архівних робітників з особами, які можуть стати студентами Архіввідділу ВЗІНО. Основ-

ну роль в цій справі мусять відіграти завідатель та інспектор-інструктор Архуправління, які повинні притягати до цього весь колектив Архуправління.

Проводячи набір контингенту студентів, бажано застосовувати метод соціалістичного змагання, так поміж окремими робітниками Архуправління, як і поміж окремими архустановами (приміром Місцеварх викликає на соцзмагання Крайарх, або інший Місцеварх і інш.)

Надсилаючи до установ анкету, пропонується обов'язково зазначати, що кошти за навчання сплачує не робітник, а та установа, де він працює, та що прийом студентів продовжиться до 1-го Січня 1931 р. після чого почнеться навчання.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління Ф. Герасименко
Інспектор-Інструктор В. Нікітін

До всіх Місцевих Архівних Управлінь

(№ 2/87 від 20/X—1930 р.).

Аби попередньо підсумувати наслідки реорганізації мережі архівних управлінь в зв'язку з переходом на двохступневу систему управління, а також, щоб можливо було вжити заходів до поліпшення штатного, бюджетового та іншого стану тих Місцевих Архівних Управлінь, що їх під час реорганізації не було як слід задоволено—Центральне Архівне Управління пропонує не пізніш 5-го листопада подати до нього відомості про реорганізацію:

1) Який саме кошторис по всіх параграфах затверджено для Місцевого Архуправління на особливий квартал (Жовтень—Грудень 1930 р.).

2) Який кошторис Місцеварху затверджено на місці на 1931 р., якщо його вже розглядалося.

3) Який штат затверджено Місцеварху.

4) Чи одержав Місцеварх, або кол. Окрарх додаткове приміщення для прийому архматеріалів ліквідованих Окрустанов. Наскільки воно задовольняє щодо площі сучасним вимогам Місцеварх. Архматеріали яких округових установ ще не прийнято. Лінійний їх розмір. Лінійний розмір архматеріалів

ліквідованих установ, що їх при сучасному стані з помешканням Місцеварх не може прийняти.

5) Яку кількість грошей асигнували Місцеварху окрестанови на впорядкування їхніх архматеріалів.

Одночасно Центральне Архівне Управління пропонує Місцевархам: Харківському, Волинському, Бердичівському, Копотонському, Лубенському, Уманському та Київському негайно подати відомості за стан їхніх філій, в які перетворилися кол. Окрархи: Куп'янський, Ізюмський, Коростенський, Могилів-Подільський, Шепетівський, Глухівський, Роменський, Прилуцький, Тульчинський та Білоцерківський.

Відомості про них треба подати такі:

1) Який штат працює по цих філіях з 1 Жовтня ц/р, так щодо кількості, як і персонально, подавши про нього загальні відомості.

2) Щодо помешкання подати відомості про них стосовно до вимог пакта 4 (див. вище).

3) Теж саме щодо пакта 5 (див. вище).

Центральне Архівне Управління відмічає, що за останній час Місцевархи, а також кол. Окрархи не досить уважно ставилися до виконання його директив, значно відтягуючи надсилку відповідей. Це явище є абсолютно ненормальним взагалі і особливо в сучасний момент, коли Центральне Архівне Управління повинно своєчасно ставити у відповідних центральних органах питання про ненормальності в архівному будівництві в зв'язку з адміністративною реформою.

Відповідальність за виконання вищезазначеної директиви у вказані терміни Центральне Архівне Управління покладає персонально на завідателів Місцевархів.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління П. Міцкевич

Інспектор-Інструктор В. Нікітін

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Плян роботи на 1931 рік

1931 рік, що є вирішальним роком п'ятирічки, ставить величезні вимоги перед архівним будівництвом.

Як ніколи гостро ставиться зараз питання про наближення архівів до науково-культурних потреб через якнайширше розгорнення археографічно-видавничої роботи, яко однієї з головніших галузей роботи архівних установ.

Виключно актуального значення набула зараз справа використання для потреб соціалістичного будівництва архматеріалів практичного значення.

По новому, незрівняно ширше і актуальніше, ставиться нині питання про використання архівних матеріалів для політично-виховавчої роботи серед якнайширших трудящих мас.

Та хіба можна не поставити на всю широчінь питання про наближення архівного апарату до широких трудящих мас, як найперше и найголовніше завдання переведеної 1930 р. адміністративної реформи—переходу на двухступеневу систему управління.

Всі ці важливіші завдання, що стоять перед архівним будівництвом, вимагають ґрунтовно перебудувати роботу архівних установ на засадах нових форм і методів організації праці, вимагають вирішити справу з новими архівними кадрами, вимагають, щоби архівні установи цілком увімкнулися в бурхливий процес соціалістичного будівництва в цілому, ні на крок не відстаючи від велетенських соціалістичних темпів в цілій країні Рад.

Цілком зрозуміло, що з огляду на все це, справа розроблення і складання пляну роботи на наступний, 1931 рік—є справа якнайважливіша і найсерйозніша. Розроблення плянів роботи на наступний рік для архустанов то є далеко не вузько-відомча справа. Той факт, що архустанови в своїй діяльності близько зтикаються з рядом науково-дослідницьких, громадських організацій, господарських, кооперативних установ (науково-досл. інститути, катедри, політосвітні організації, добровільні т-ва (спілка войовн. безвірників) плянових органів тощо, наочно доводять

потребу для архустанов, складаючи пляна роботи на 1931 рік, притягти до участі в цій роботі всі оці установи і організації. Складені в такий спосіб річні пляни роботи повинні забезпечити на ланці архівного будівництва більшовицькі соціалістичні темпи, нові успіхи і досягнення, цілком відповідні величезним вимогам, що поставило перед архівною справою наше нечуване соціалістичне будівництво.

Попередні підсумки організації Місцевих Архівних Управлінь.

За постановою Уряду зараз на Україні при Міськрадах існує 28 Місцевих (міжрайонових) Архівних Управлінь. Їх було організовано в жовтні місяці ц/р. замість ліквідованих 40 Окрархів. Таким чином, щодо кількості, зараз мережу Архівних Управлінь зменшено на 12 одиниць. Ці 12 кол. Окрархів ліквідовано та перетворено в філії відповідних Місцевархів. Розглянемо зараз коротко, в яких саме умовах працюють Місцевархи та відповідні їх філії.

1. Штати Місцевархів

За постановою Урядової Комісії Місцевархи повинні були мати штатних робітників 270. На окремий квартал 27 Архуправлінь (крім Кременчука) мали штатних посад 220. Не дано повного штата таким Місцевархам: 1) Київському не дано 7 одиниць, 2) Запорізькому—6, 3) Херсонському—5, 4) Чернігівському—5, 5) Кам'янець-Подільському—4, 6) Криворізькому—3, 7) Конотопському—3, 8) Луганському—2 і Зінов'ївському, Лубенському, Мелітопольському та Проскурівському по 1 одиниці. Таким чином не вистачає проти затвердженого штату по 27 Місцевархах—39 одиниць. Повністю штат затверджено для 15 Місцевархів.

2. Кошторисні асигнування Місцевархів

Для 25 Місцевархів кошториса на окремий квартал затверджено загальній сумі—84065 крб. Незадовільні кошториси мають такі Місцевархи:—III категорії—1) Конотопський—1400 крб; 2) Зінов'ївський—1807 крб., 3) Лубенський—1818 крб. та 4) Мелітопольський—1282 крб.;

II категорії:—1) Кременчуцький—1723 крб; 2) Херсонський—1721 крб; I категорії—Київський—3592. Всім вищезазначеним Місцевархам треба на 1931 р. обов'язково добитися збільшення кошторису, беручи до уваги особливо те, що в 1931 р. доведеться дуже активно провадити роботу по концентрації та впорядкуванню архматеріалів ліквідованих округових установ та по обслідуванню та інструктуванню районних установ. Проте, слід зазначити, що деякі Місцевархи в окремому кварталі зовсім не одержали коштів на командировки (Київський, Кременчуцький, Шевченківський тощо).

3. Помешкання і архматеріали.

Якщо підчас реорганізації мережі Архівних Управлінь штатне та фінансове питання для них було деякою мірою розв'язано, то цього ніяк неможна сказати про концентрацію архматеріалів. Тут маємо просто прорив. Нових приміщень під архівосховища сдержано дуже мало. Силу архматеріалів ліквідованих округових установ ще й зараз не прийнято. Так з відомостей Місцевархів видно, що 21 Місцеварху треба прийняти архівних матеріалів—19,333 лн. метр. З помешканням більш менш задовільно стоїть справа лише в таких 7 Місцевархах—Дніпропетровському, Запорізькому, Зінов'ївському, Мелітопольському, Ніженському та Сумському. 9 Місцевархів зовсім не одержали підчас ліквідації округових установ додаткових приміщень під архівосховища (Київський, Одеський, Волинський, Полтавський, Бердичівський, Лубенський та інші).

4. Стан 12 філій Місцевархів

З 12 філій зараз фактично існує 10. Шепетівську філію вже ліквідовано і всі її архматеріали перевезено до Бердичівського Місцеварху. Ізюмська філія не існує поки що, оскільки там немає робітника. Незабаром цю філію буде відкрито. В найкращому стані (щодо чіткості функцій, коштів тощо) перебувають—Первомайська філія Одеського Місцеварху та Могилів-Подільська філія Вінницького Місцеварху де Місцевархи дійсно прийняли філії в своє

відання, керують їхньою роботою і обслуговують їх, так з боку штатів, як і коштів.

В решті філій робітники теж є, але такі от філії, як Роменська, Коростенська, Куп'янська, Глухівська, Білоцерківська та Прилуцька перебувають поки що в недосить виразному стані, оскільки відповідні Місцевархи ще не прийняли їх остаточно в своє відання і належно не обслуговують їх та не керують їхньою роботою.

Спільно з вишівською громадськістю

В справі використання архматеріалів практичного значіння для потреб народного господарства треба добитися якнайактивнішої допомоги від науково-дослідницьких наших організацій, вишівської громадськості тощо.

Вартий уваги з цього боку контакт, якого дійшли поміж собою Дніпропетровська Архівна Управа і місцевий Гірничий Інститут. Не лише взагалі сприяти в цій роботі Архівній Управі погодився Гірничий Інститут. Дирекція Інституту у виданому від неї наказі по Інституту спеціально в цій справі, докладно з'ясовуючи суть завдання, звертається до всіх професорів, викладавців і студентів Інституту з закликом активно підтримати пропозиції Архівної Управи щодо роботи над опрацюванням архматеріалів, потрібних як для наукових досліджень Інституту, так особливо цікавих і цінних з боку їхньої практичної ваги.

Дійти такого порозуміння з іншими ВИШ'ами та науково-дослідницькими організаціями і по всіх інших містах — то є безперечно надто важлива справа. Архівні Управи інших міст не спускаючи з ока потреби якомога активізувати перебіг роботи над використанням архматеріалів практичного значіння, повинні оцей досвід Дніпропетровської Архівної Управи взяти до найпильнішої уваги.

Дбаємо за архкорів

Минулого року Артемівська Архівна Управа вживала різних заходів щодо організації мережі архкорів на Артемівщині. Зокрема поширювано було з цією метою відповідні відозви до делегатів учительських з'їздів, до учасників

нарад політосвітніх робітників, робселькорів; застосовувано було й спосіб особистого листування.

В поточному році курс на залучення архкорів узятий через масове обговорення цього питання культвідділами профспілок по робітничих клубах і гуртках робкорів та усіма активістами селянських будинків.

Спільно з культсектором Профради, і політосвітою місцем розіслано було окремого інструктивного листа (тираж по сельбудах 202 і профспілк. 60 прим.), в якому подано вказівки і настанови в справі зміцнення архівного будівництва через допомогу архкорів. Зокрема залучення архкорів провадиться через редакцію газет „Кочегарка“ і „Змичка“.

Під час обслідування архівів дієвих установ також ставляться питання про потребу допомоги налагодженню архівної справи всіма активістами міста і села.

Артемівське

Смукович.

Ширити провідний архівний орган.

У світлі величезних завдань архівного будівництва на Україні, що їх ставить третій вирішальний рік п'ятирічки, значну організаційну і виховавчу роль приділяється провідному друкованому архівному органу на Україні — журналу „Архівна Справа“.

В зв'язку з тим, найперша вимога до журналу є та, щоби він перетворився на журнал масовий, щоби навколо себе він згуртував потрібні читацькі маси, щоби подаваним матеріалом, ведучи перед, накреслюючи плани, зосереджуючи увагу громадськості на чергових завданнях архсправи, він в той же час правив за практичного провідника в повсякденній роботі архівних установ і архівів дієвих установ і за популяризатора архсправи серед якнайширших кіл радянської громадськості.

І треба сказати, що в лінії такого спрямування журналу на наступний рік вживається низку важливіших заходів. До участі в журналі залучається якнайширші кола місцевих архробітників, робітників архівів дієвих установ, архкорів, планових і господарських організацій, науково-дослідницькі кола тощо. Журнал в наступному році виходитиме не чотирма випусками, а не

менш як шістьма, при чому збільшення періодичности журналу не вважається завести коштом зменшення розміру кожної книжки порівняно з попереднім роком тощо.

Минулого року значна частина кол. Окрархів приклала багато зусиль, щоби журнал поширити як на найбільші читацькі кола (Артемівське, Дніпропетровське, Ромен і т. інш.). Вже й щодо передплати на наступний рік деякі Місцевархи розгорнули значну роботу. Артемівський Місцеварх, зокрема, поставив за завдання охопити передплатою на „Архівну Справу“ всі чисто архівні дієвих установ обслуговуваної ним терені. Безсумніву, таке ж завдання мають поставити перед собою і всі інші Місцевархи. Справа якнайбільшого поширення журналу „Архівна Справа“ на 1931 рік має стати найневідкладнішим завданням всіх Місцевархів, всіх архівних робітників. Треба безперечно роботу над залученням передплатників на журнал на 1931 рік перевести на рейки соцзмагання і ударництва. Кращі архівні колективи Місцевархів, кращих окремих архівних робітників в лінії залучення передплати на 1931 рік Редакція журналу (і це підкреслюється) безперечно преміюватиме, в той же час відзначатиме їхню роботу і досягнення на сторінках журналу.

Треба відзначити, що не зважаючи на збільшення періодичности журналу в 1931 році передплата ціна на нього залишається торішня, себ-то 4 крб. на рік.

Перша книжка журналу „Архівна Справа“ на 1931 рік вийде в світ на початку лютого. Отже до 1 лютого треба щоби охоплення передплатою на „Архівну Справу“ всіх дієвих установ на терені кожного Місцеварху було цілком закінчено.

Третій випуск Збірника Узаконень в архівній справі

Від випуску другого числа Збірника Узаконень в архівній справі минуло понад два роки. Законодавчі акти і інструкції, відруковані в попередніх випусках Збірника, почасти зовсім скасовані, почасти набули змін, а головне те, що після того видано ряд нових важливіших законоположень і

інструкцій, в одній збірці ще не кодифікованих.

Щоби прийти на допомогу місцевим архівним робітникам, надто ж дієвим установам і організаціям, Центральна Архівна Управа незабаром випускає третій випуск Збірника Узаконень.

В цьому третьому числі Збірника вміщено такі чинні законодавчі акти і інструкції: 1) постанова ВУЦВК'у і РНК УСРР від 5/IV 1930 р. про Єдиний Державний Архівний Фонд УСРР, 2) Правила постановки архівної справи по архівах дієвих установ, організацій та підприємств (видані на розвиток вищезгаданої постанови про ЄДАФ), 3) Інструкція про складання переліків на архівні матеріали та встановлення строків переховування, 4) постанова ЦАУ про обов'язки завідателів архівів дієвих установ і 5) витяг з протоколу № 14 Засідання Урядової Комісії в справі ліквідації округ.

Зважаючи на величезну практично-керівну вагу вміщуваних в цьому Збірнику законоположень і інструкцій, Збірник безперечно прислужиться для всіх архівних робітників, особливо ж для робітників архівів дієвих установ і організацій, як надто потрібний практичний підручник, набути який повинна буде кожна установа і організація, де є архіви.

Місцеві Архівні Управління, щоби забезпечити дієві установи, що їх вони обслуговують, потрібною кількістю примірників видаваного оце збірника, повинні подати до ЦАУ відповідні заявки. з тим, щоб їх взяти до уваги при встановленні загального тиражу Збірника.

Початок роботи кабінета архівознавства

Оголошується до відому архівних робітників Місцевих архівних установ і архівів дієвих установ, що Кабінет Архівознавства при ЦАУ розпочав свою роботу. Кабінет, поруч завдань теоретичного розроблення питань архівознавства, як от, розбіру, описування та переховування архівних матеріалів тощо, подає консультації в усіх оцих питаннях в сім архіваріатам. При Кабінеті чинить архівно-хемічна лабораторія, організується лабораторія архівно-ентомологічна та постійні виставки з палеографії, дипломатики, архівно-технічного устаткування тощо.

Консультацію в кабінеті проводять в загальних питаннях архівознавчої практики т.т. Веретенніков В. І., Гливенко М. В., та за їхніми вказівками, в спеціальних питаннях фахівці архівісти. Адреса Кабінета Архівознавства така: Харків 10, вул. Вільної Академії, 6, Центральне Архівне Управління для Кабінета Архівознавства.

НА МІСЦЯХ

Одеса. На Лермонтовському курорті, де зберігався архів Одеського Курорту, в наслідок влаштованого суботника для вилучення папірмакулатури, передано було на утиль весь архів Одеської Курортної Управи за р.р. 1920-24. Архів той містив багатьох цінних і важливих документів. З Одеси архів той було перевезено, як сировину, на папір-фабрику (Шепетівщина). Дізнавшись про це, Одеська Архівна Управа настояла, щоб той архів було повернуто і дійсно, відряжений на фабрику співробітник Курорту де-яку зацілілу ще частину архіву (311 кгр.) привіз назад, яку нині Курорт впорядковує. Справу про це передано на розгляд Одеської Прокуратури.

Артемівське. На подання Архівної Управи РСІ запропонувало було 25 секціям РСІ міських, селищних і руднічних Рад перевірити стан вилучення архівної макулатури. Перевіркою було охоплено коло ста найбільших установ

і підприємств на Артемівщині. На допомогу Секціям РСІ Архівна Управа до перевірної роботи притягла 19 архкорів, на яких покладено було також завдання хід перевірки і стан роботи освітлювати в місцевій пресі.

Суми. Архівна Управа спільно з МК ЛКСМУ та Правлінням Спілки Робіт поширила відозву до всіх учителів, до всіх членів Комсомолу, до всього суспільства Сумщини в справі сприяння успішному розвитку архівної справи — зміцнення документальної бази історії — архівів. Відозва докладно роз'яснює науково-історичне, політичне і практичне значення і вагу архівних матеріалів, та закликає широку радянську громадськість, надто ж комсомол, активно допомогти в здійсненні завдань архівного будівництва.

Дніпропетровське. Подібну відозву від Дніпропетровської Архівної Управи, виданої спільно із Місцевим Правлінням Спілки РОБОС, надруковано в одному з чисел за сей рік Бюлетеня Дніпропетровської Філії Спілки робітників освіти. Відозва звертає увагу на той надто незадовільний стан архівів, що його спостерігається по багатьох установах і організаціях як по місту, так і по районах та селах. Відозву заадресовано до всіх освітян Дніпропетровщини, яких закликається взяти активну участь у виявленні архівних матеріалів та в догляданні за добрим станом по архівах установ.